

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عربی، زبان قرآن (۲)

رشته ادبیات و علوم انسانی

پایه یازدهم

دوره دوم متوسطه

۱۳۹۶

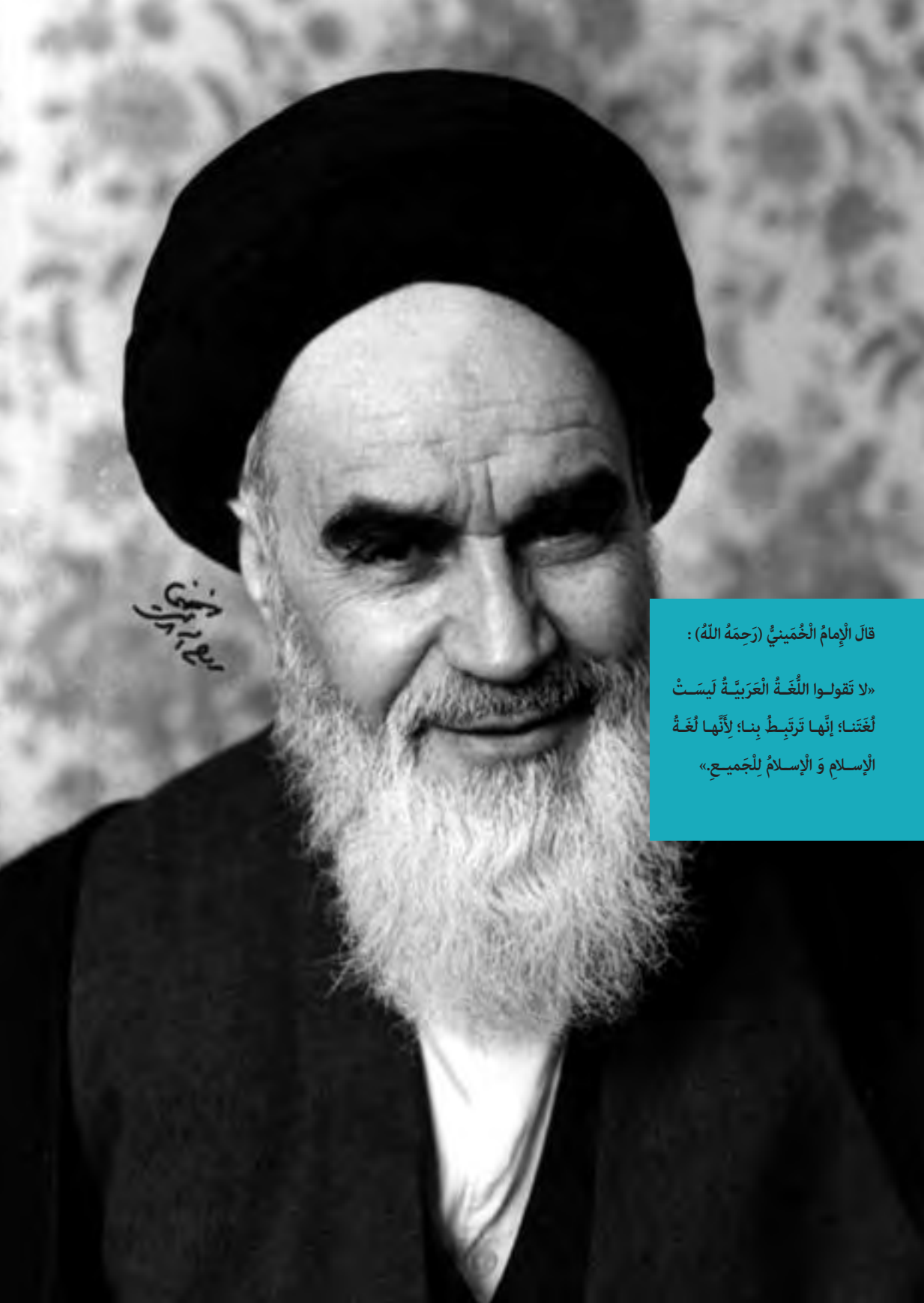

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

- نام کتاب: عربی، زبان قرآن (۲) - پایه یازدهم دوره دوم متوسطه - ۱۱۱۲۰۷
- پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: محی‌الدین بهرام محمدیان، حبیب تقوایی، علی جان‌بزرگی، حسن حیدری، سیدمحمد دلیری، فاطمه یوسف نژاد (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
- مدیریت آماده‌سازی هنری: ابیاذر عباچی، علی چراغی، عادل اشکیوس (اعضای گروه تألیف) - عادل اشکیوس (سرگروه تألیف) - محمد کاظم بهنیا (ویراستار)
- شناسه افزوده آماده‌سازی: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
- نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
- ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران تهران: ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
- چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۶

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۷۹۰-۰

ISBN: 978.964.05.2790.0

قَالَ الْإِمَامُ الْخُمَيْنِي (رَحِمَهُ اللَّهُ) :

« لَا تَقُولُوا اللَّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ لَيْسَتْ

لُعَّتْنَا؛ إِنَّهَا تَرْتَبِطُ بِنَا؛ لِأَنَّهَا لُغَةُ

الْإِسْلَامِ وَ الْإِسْلَامُ لِلْجَمِيعِ. »

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

أَلْفِهْرُسُ

بیشگفتار الف

أَلَدْرُسُ الْأَوَّلُ ۱۱

مَوَاعِظُ قِيَمَةٍ + إِسْمُ التَّفْضِيلِ وَ اسْمُ الْمَكَانِ + حِوَارٌ فِي سَوْقٍ مَشْهَدٌ

أَلَدْرُسُ الثَّانِي ۱۵

صِنَاعَةُ التَّلْمِيعِ فِي الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ + إِسْمُ الْفَاعِلِ وَ اسْمُ الْمَفْعُولِ وَ اسْمُ الْمُبَالَغَةِ

أَلَدْرُسُ الثَّالِثُ ۲۷

عَجَائِبُ الْمَخْلُوقَاتِ + أَسْلُوبُ الشَّرْطِ وَ أَدْوَانُهُ + حِوَارٌ فِي الْمَلْعَبِ الرِّيَاضِيِّ

أَلَدْرُسُ الرَّابِعُ ۳۷

تَأْثِيرُ اللُّغَةِ الْفَارَسِيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ + الْمَعْرِفَةُ وَ النِّكْرَةُ + تَرْجَمَةُ الْفِعْلِ

الْمُضَارِعِ (۱)

أَلَدْرُسُ الْخَامِسُ ۵۳

الْصَّدْقُ + الْجُمْلَةُ بَعْدَ النِّكْرَةِ + حِوَارٌ، شِرَاءُ شَرِيحَةِ الْهَاتِفِ الْجَوَالِ

أَلَدْرُسُ السَّادِسُ ۶۳

إِرْخَمُوا ثَلَاثًا + تَرْجَمَةُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ (۲)

أَلَدْرُسُ السَّابِعُ ۷۷

لَا تَبْأَسُوا + مَعَانِي الْأَفْعَالِ النَّاقِصَةِ

أَلْمُعْجَمُ ۹۰

پیشگفتار

سخنی با دبیران، گروه‌های آموزشی، مدیران مدارس و اولیای دانش‌آموزان

شایسته است که دبیر عربی برای تدریس این کتاب:

۱. کتاب‌های عربی پایه‌های هفتم تا دهم را تدریس، یا به‌دقت مطالعه کرده باشد.
۲. دوره آموزشی توجیهی ضمن خدمت این کتاب را گذرانده باشد.
۳. کتاب معلم و نرم‌افزار «بر فراز آسمان» ویژه آموزش معلمان را با دقت کافی بررسی کرده باشد.

خدای را سپاسگزاریم که به ما توفیق داد تا با نگارش کتاب عربی، زبان قرآن (۲) رشته ادبیات و علوم انسانی به جوانان کشور عزیزمان خدمتی فرهنگی ارائه کنیم. رویکرد برنامه درسی عربی بر اساس برنامه درسی ملی این است: «پرورش مهارت‌های زبانی به منظور تقویت فهم قرآن و متون دینی و کمک به زبان و ادبیات فارسی»

شیوه تألیف کتاب‌های عربی هفتم تا یازدهم متن‌محوری است. انتظار می‌رود دانش‌آموز پایه یازدهم بتواند در پایان سال تحصیلی، متون و آیات آسان قرآن، حدیث و نیز ترکیبات و عبارات عربی متون نظم و نثر فارسی را در حد ساختارهای خوانده شده، درست بخواند و معنای آنها را بفهمد و ترجمه کند.

همه کتاب‌های درسی با توجه به مصوبات اسناد بالادستی «برنامه درسی ملی» و «راهنمای برنامه درسی» نوشته شده است. برنامه درسی ملی، مهم‌ترین سند تألیف کتب درسی است. راهنمای برنامه درسی عربی نیز نقشه راه تألیف تمام کتاب‌های درسی عربی است.

کلمات کتاب‌های عربی هفتم تا یازدهم، پرکاربردترین واژگان زبان عربی است که در قرآن، حدیث، روایات و زبان و ادبیات فارسی بسیار به کار رفته است. در این کتاب حدود ۳۰۰ کلمه پرکاربرد به کار رفته و افزون بر آن، نزدیک به ۱۲۰۰ واژه کتاب‌های عربی هفتم تا دهم نیز در کتاب یازدهم تکرار شده است؛ پس در واقع هدف، آموزش حدود ۱۵۰۰ واژه پربسامد زبان عربی است. حدود ۵۵۰ واژه از ۸۵۰ واژه سه کتاب دوره اول متوسطه کاربرد قرآنی داشتند. در دوره دوم متوسطه نیز چنین است.

هدف اصلی، فهم متون عربی به‌ویژه قرآن کریم و نیز فهم متون دینی همانند احادیث، دعاها و متون ادب فارسی آمیخته با واژگان عربی است.

از آنجا که یکی از چهار مهارت زبانی «سخن گفتن» است و به استناد برنامه درسی ملی، مکالمات کوتاهی در کتاب گنجانده شده است؛ مکالمه بستری مناسب برای آموزش هر زبانی است و کلاس درس را جذاب، شاداب، پرتحرک و فعال می‌سازد؛ ولی هدف اصلی برنامه درسی عربی نیست.

مهم‌ترین تأکیدات درباره شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب: (رعایت این تأکیدات در کنکور و مسابقات علمی، امتحان نوبت اول و دوم و کتاب‌های کمک آموزشی الزامی است. این نوشته به منزله بخشنامه رسمی است.)

۱ دانش‌آموز پایه یازدهم پیش از این، با این ساختارها آشنا شده است:

فعل‌های ماضی، مضارع، امر، نهی، نفی، مستقبل، معادل ماضی استمراری، ترکیب اضافی و وصفی برای ترجمه صفت مؤخر در ترکیب‌هایی مانند «أَخُوکُنَّ الصَّغِيرُ»، هدف آموزش ترکیب وصفی و اضافی نیست؛ بلکه هدف در عربی پایه نهم این بود که دانش‌آموز بتواند ترکیب‌هایی مانند «أَخِي الْعَزِيزُ» را داخل جمله (نه بیرون از جمله) ترجمه کند.

اسم اشاره، کلمات پرسشی، و ساعت‌خوانی.

وزن و ریشه کلمات (در بخش وزن و حروف اصلی نیز با چند وزن معروف آشنا شده است).

عددهای اصلی یک تا صد و عددهای ترتیبی یکم تا بیستم آموزش داده شده و به برخی از ویژگی‌های معدود نیز اشاره شده است؛ مانند جمع و مضاف الیه بودن معدود سه تا ده؛ مفرد بودن معدود یازده تا نود و نه. در معرفی عدد معطوف، ویژگی معدود آن مد نظر نیست و فرقی اربعون و اربعین در درس ششم پایه دهم بیان شده است.

تشخیص المحل الإعرابي (فاعل، مفعول، مبتدا، خبر، صفت، مضاف الیه، جار و مجرور) و تشخیص إعراب اسم‌های معرب هدف است.

تشخیص و ترجمه فعل مجهول و تشخیص فاعل و نایب فاعل در حالت اسم ظاهر، نون وقایه، تشخیص معرب و مبنی در حد آموخته‌های کتاب (نه در حالت پیشرفته).

در این کتاب، تشخیص نوع و صیغه فعل مانند «ماضی مفرد مذکر غایب» از اهداف آموزشی است؛ به عنوان مثال، دانش‌آموز باید یاد بگیرد که «تَخَرَّجْتُمْ» فعل ماضی جمع مذکر مخاطب است، تا بتواند مضارع، امر و مصدر آن را بشناسد و درست ترجمه کند؛ البته اگر فعل «مفرد مذکر غایب» را برای کمک به شناخت فعل و ترجمه آن حفظ کند، اشکالی ندارد. اما صرف چهارده صیغه این افعال به روش متعارف از اهداف نیست؛ بلکه هدف شناخت و ترجمه آنها در جمله است. معلم نیز می‌تواند برای آموزش ابواب از وزن آنها استفاده کند. (اِسْتَفْعَلْ، يَسْتَفْعِلُ، اِسْتَفْعَلْ، اِسْتَفْعَلْ).

دانش‌آموز باید «تُمْ» را در «فَعَلْتُمْ» بشناسد و این فعل‌ها را به دنبال آن درست ترجمه کند: خَرَجْتُمْ، تَخَرَّجْتُمْ، اَخْرَجْتُمْ، اِسْتَفْعَلْتُمْ.

آموزش معانی ابواب ثلاثی مزید هدف نیست؛ زیرا متنوع و گسترده اند و در یک ضابطه قرار نمی‌گیرند؛ مثلاً اگر بگوییم باب افعال اغلب برای متعدی ساختن فعل لازم است، با افعال بسیاری روبه‌رو می‌شویم که با بودن آنها به این باب، نتیجه معکوس می‌دهند؛ مانند عَرَضَ، یعنی عرضه کرد که متعدی است؛ و اَعْرَضَ، یعنی روی‌گردان شد که فعل لازم است. اَسْرَعَ: شتافت، اَفْلَحَ: رستگار شد، اُقْبِلَ: جلو آمد، و... .

در همه کتاب آموخته‌های پیشین تکرار شده است، تا با گذر زمان، کم‌کم این آموخته‌ها ملکه ذهن فراگیر شود.

۲ کتاب عربی زبان قرآن پایه یازدهم در هفت درس تنظیم شده است. هر درس را می‌توان در سه جلسه آموزشی تدریس کرد. تعداد تمرینات هر درس، حداکثر شش مجموعه تمرین است.

۳ متن درس اول با عنوان مواعظ قیمة آراسته به آیات ۱۷ تا ۱۹ سوره لقمان است. اندرزهای لقمان حکیم به فرزندش که برای جوانان این مرز و بوم ارزشمند است و دل و جان آنان را صفا می‌بخشد. قواعد درس اول شناخت اسم تفضیل و اسم مکان است.

۴ موضوع متن درس دوم، آرایه ادبی تلمیع است. دو ملغم از سروده‌های حافظ لسان الغیب و شیخ اجل سعدی در درس آمده است. هدف این است که در کنار خواندن متون منظوم دلنشین، دانش آموز را با این حقیقت رو به رو سازیم که زبان و ادبیات فارسی و عربی پیوندی ناگسستنی دارند و سرایندگان شیرین سخن ایرانی، زبان عربی را به عنوان زبان فرهنگ و تمدن اسلامی می‌شناختند؛ از این رو، در سروده‌های پارسی از عبارتهای عربی بهره می‌بردند و این نشانگر علاقه و توانمندی آنان در تسلط به زبان عربی است.

قواعد درس دوم، درباره شناخت و ترجمه اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه است.

۵ موضوع متن درس سوم، شگفتی‌های آفرینش خداوند است. اندیشیدن در آفریده‌های خدا، در رهنمودهای بزرگان دین همواره تأکید شده، با توجه به سن پرچوش و خروش جوانی دانستنی‌هایی شنیدنی در متن آمده است که موجب ایجاد علاقه و انگیزه نسبت به درس می‌شود. متن «مطر السمک» و ﴿هَذَا خَلْقُ اللَّهِ﴾ در پایه دهم نشان داد که دانش‌آموزان چنین متونی را دوست دارند و از سوی دیگر در روایات دینی ما به تفکر در آیات خدا بسیار سفارش شده است.

قواعد این درس درباره اسلوب شرط است. دانش‌آموز با نحوه ترجمه ادوات شرط «مَنْ، مَا، إِنْ و إِذَا» آشنا می‌شود. فعل شرط و جواب آن را تشخیص می‌دهد. اما آموزش جزم از اهداف نیست.

۶ متن درس چهارم، درباره تأثیر زبان فارسی در عربی است. موضوعی که برای بیشتر دانش‌آموزان و دبیران جالب بوده است و در نظرسنجی‌ها خواستار چنین متنی در کتاب درسی بودند. بخشی در ادامه متن درس آمده است که تنها برای مطالعه است و از آن سؤال امتحانی طرح نمی‌شود. کتاب‌های بسیاری درباره معربات فارسی نگاشته شده است، از آن جمله:

مُعْجَمُ الْمُعْرَبَاتِ الْفَارَسِيَّةِ مِنْذُ بَوَاكِرِ الْعَصْرِ الْحَاضِرِ. مُحَمَّدُ التَّوْنِجِي. مکتبه لبنان ناشرون. ریشه‌یابی واژه‌ها در قرآن. جلال الدین السیوطی (برگردان محمدجعفر اسلامی). شرکت سهامی انتشار. واژه‌های دخیل در قرآن مجید. آرتور جفری (برگردان فریدون بدره‌ای). توس.

المُهَذَّبُ فِي مَا وَقَعَ فِي الْقُرْآنِ مِنَ الْمُعْرَبِ. جلال الدین السیوطی. مکتبه مَشْكَاةُ الْإِسْلَامِيَّةِ. قواعد درس چهارم، دو بخش است: بخش اول درباره ترجمه درست اسم معرفه و نکره می‌باشد که به دو نوع معرفه، یعنی معرفه به «ال» و «اسم علم» پرداخته است.

بخش دوم درباره ترجمه فعل مضارع همراه حروف پرکاربرد «أَنْ، لَنْ، كَيْ، لَ، حَتَّى» است. در این بخش، آموزش اعراب اصلی و فرعی و اعراب فعل مضارع منصوب، هدف نیست.

۷ متن درس پنجم، داستانی در ستایش راستگویی است. در متن درس، داستان کوتاهی ذکر شده است. این داستان برای دانش‌آموزان دلپسند و آراسته به سخنان بزرگان دین است. اندرز مستقیم کمتر تأثیر دارد. شیوه غیر مستقیم به باور کارشناسان مؤثرتر است. دانش‌آموز در قواعد درس پنجم با معادل‌هایی از ماضی استمراری، ماضی بعید و مضارع التزامی آشنا می‌شود.

۸ متن درس ششم، اشاره به یک داستان تاریخی است. داستان دختر حاتم طائی به نام سَفَانه که با دیدن رفتار والای پیامبر اسلام ﷺ جذب اسلام می‌شود. دانش‌آموز با خواندن این داستان با حقایق زیبا و افتخار آفرین در تاریخ اسلام آشنا می‌شود. قواعد درس ششم، درباره معانی حروف «لَمْ، لَ و لا» است. هدف این است که دانش‌آموز فعل‌هایی مانند «لَمْ يَسْمَعْ» را در جمله بشناسد، درست بخواند و درست ترجمه کند. آموزش جزم فعل مضارع و اعراب اصلی و فرعی از اهداف نیست. دانش‌آموز این رشته، فقط دو ساعت در هفته درس عربی دارد؛ لذا امر تدریس با توجه به زمان محدود صورت می‌گیرد.

۹ متن درس هفتم، درباره امید به زندگی است. گاهی برخی به دلایلی دچار ناامیدی می‌شوند. خواندن زندگی نامه بزرگانی چون سکاکی، فارابی، آذربیدی و انیشتین و کسانی که با وجود معلولیت، ناامید نشدند و چنین کسانی ثابت کردند که «معلولیت، محدودیت نیست»، موجب تقویت روحیه خواننده شده و در نگرش و اندیشه فرد تأثیر گذار است.

قواعد درس هفتم، کاربرد فعل‌های ناقص «كَانَ، صَارَ، لَيْسَ، أَصْبَحَ» در زبان عربی است. دانش‌آموز با معانی مختلف این کلمات آشنا می‌شود. تشخیص اسم و خبر این افعال نیز آموزش داده شده است. اما تشخیص اسم فقط در حالت اسم ظاهر است و تشخیص اسم افعال ناقصه در حالت ضمیر هدف نیست.

۱۰ نیازی به ارائه جزوه مکمل قواعد به دانش‌آموز نیست. هرچه لازم بوده در کتاب آمده است، یا سال بعد خواهد آمد. قواعد کتاب به صورت خودآموز نوشته شده است.

۱۱ یکی از دانش‌آموزان با صدای رسا قواعد را در کلاس بخواند. آن‌گاه هر جا لازم شد در خلال خواندن، سؤالاتی را از دیگران بپرسیم. این پرسش موجب می‌شود دانش‌آموزان بیشتر دقت کنند و در وقت صرفه‌جویی نمایند. با اتمام قرائت بخش قواعد، از دانش‌آموزان می‌خواهیم تا اشکالاتشان را مطرح کنند.

۱۲ تحلیل صرفی، تعریب، تشکیل و اعراب‌گذاری از اهداف کتاب درسی نیست. کل کتاب درسی کاملاً اعراب گذاری شده است، تا دانش‌آموز دچار مشکل درست‌خوانی نشود. برای مثال، در بخش تحلیل صرفی کافی است که دانش‌آموز در برخورد به کلمه‌ای مانند مُحَسِّن تشخیص دهد که اسم فاعل و به معنای نیکوکار است. شایسته است طراحان آزمون، متون و عبارات امتحانی را کاملاً حرکت‌گذاری کنند.

۱۳ تبدیل «مذکر به مؤنث» یا «مخاطب به غیر مخاطب» یا «جمع به غیر جمع» و موارد مشابه از اهداف کتاب نیست.

معنای کلمات در هر آزمونی در جمله خواسته می‌شود. در چند تمرین کتاب، معنای کلمه، بیرون از جمله خواسته شده است؛ جهت تسهیل در آموزش و ارزشیابی شیوه طرح آن همراه با یک نمونه ارائه شده است.

۱۴ روخوانی‌های دانش‌آموز و فعالیت‌های او در بخش مکالمه در طول سال، نمره شفاهی دانش‌آموز را در نمره میان نوبت تشکیل می‌دهد.

۱۵ در کتاب به اندازه کافی جا برای نوشتن ترجمه و حل تمرین در نظر گرفته شده است، تا نیازی به دفتر تمرین نباشد. تنها متن درس جای کافی برای نوشتن ندارد که با نهادن یک برگه در کتاب، مشکل برطرف می‌شود.

۱۶ از همکاران ارجمند خواستاریم تا با رویکرد دفتر تألیف همگام شوند؛ شش کتاب درسی عربی مجموعه‌ای یکپارچه اند و آموزش برخلاف اهداف درسی به روند آموزش آسیب می‌زند.

آگاهی از نظریات شما موجب خوشحالی ما می‌شود؛ می‌توانید از طریق وبگاه گروه عربی پیغام بگذارید.

نشانی وبگاه گروه عربی: <http://arabic-dept.talif.sch.ir>

سخنی با دانش‌آموز

عربی را می‌آموزیم؛ زیرا زبان قرآن، حدیث و دعا و زبان رسمی بسیاری از کشورهای مسلمان است؛ زبان و ادبیات فارسی با آن درآمیخته و برای فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی آشنایی با زبان عربی لازم است؛ یکی از شش زبان رسمی سازمان ملل متحد است؛ زبانی پرمعنا و قوی است؛ و کتاب‌های بسیاری از دانشمندان با این زبان نوشته شده است.

این کتاب ادامه چهار کتاب پیشین است. آنچه در چهار سال گذشته آموخته‌اید، در متون، عبارات و تمرین‌های این کتاب تکرار شده است. ترجمه متون و عبارات کتاب بر عهده شماست و دبیر نقش راهنما دارد. شما به راحتی می‌توانید متون را ترجمه کنید؛ به همین منظور در انتهای کتاب، همه واژگان چهار کتاب عربی قبلی در کنار واژگان جدید کتاب یازدهم قرار داده شده است.

استفاده از کتاب کار توصیه نمی‌شود. در کتاب‌هایی که به نام تیزهوشان، یا آمادگی برای کنکور و مسابقات طراحی می‌شود، و بسیاری از موارد جزء اهداف آموزشی زبان آموزی نیست. در آزمون‌هایی نیز که مؤسسات مختلف برگزار می‌کنند بسیاری از سؤالات خارج از اهداف آموزشی است و جنبه معما دارد، یا اینکه حجمش آن قدر بسیار است که دانش‌آموز برای پاسخ‌دهی نیاز به وقت بیشتری دارد. لذا اگر در چنین آزمون‌هایی شرکت می‌کنید شایسته است بدانید از نظر اصول آموزش زبان، نه تنها مورد تأیید نیستند؛ بلکه در جهت خلاف اهداف اند و موجب ناامیدی و دل‌سردی می‌شوند.

برای یادگیری هر زبانی باید از شیوه تکرار و تمرین استفاده کنیم. اگر می‌خواهید در درس عربی موفق‌تر باشید، پیش‌مطالعه کنید.

هدف این کتاب فهم متن است. اگر شما بتوانید متون عربی را خوب بخوانید، درست بفهمید و درست ترجمه کنید، خود به خود می‌توانید از فارسی به عربی نیز ترجمه کنید و حتی سخن بگویید؛ شما می‌توانید از آیات و احادیث کتاب‌های درسی عربی در انشا و مقاله‌نویسی و به هنگام سخنرانی استفاده کنید.

«کتاب گویا» نیز برای پایه تحصیلی یازدهم تهیه شده است تا با تلفظ درست متون آشنا شوید. ترجمه متون و عبارات کتاب و حل تمرین‌ها در کلاس به صورت گروهی است.

سخنی ویژه با مدیران مدارس

اغلب آزمون‌های مؤسسات آمادگی برای کنکور استاندارد نیستند و سؤالات آنها تله آموزشی و فاقد ارزش علمی اند و موجب نفرت از دروس می‌شوند. لذا نمی‌توان میزان تلاش دبیر و دانش‌آموز را با توجه به این آزمون‌ها سنجید. بسیار دیده شده است که این مؤسسات مطالبی خارج از کتاب و بی‌ربط به اهداف دروس طراحی می‌کنند. همچنین کتاب‌های کار نیز اغلب همین گونه‌اند. این کتاب هیچ نیازی به کتاب کار ندارد و تهیه کتاب کار، موجب لطمه خوردن به روند آموزش خواهد گردید. اگر مدرسه شما ساعت اضافه به دبیر اختصاص داده، بهتر است که این زمان صرف تقویت مهارت‌های شفاهی زبان شود.

أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ.

بهترین بندگان خدا نزد خدا سودمندترین آنها برای بندگانند.

يُحِبُّ الْآبَاءُ وَالْأُمَّهَاتُ رُؤْيَةَ أَوْلَادِهِمْ
فِي أَحْسَنِ حَالٍ، وَلِذَلِكَ يُرْشِدُونَهُمْ دَائِمًا
إِلَى الصِّفَاتِ الطَّيِّبَةِ وَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ،
كَالْأَخْلَاقِ الْحَسَنَةِ، وَتَعَلُّمِ الْعُلُومِ
وَالْمَهَارَاتِ وَالْفُنُونِ النَّافِعَةِ، وَالِإِنْتِعَادِ عَنِ

الْأَرَادِلِ وَالتَّقَرُّبِ إِلَى الْأَفَاضِلِ، وَالِإِهْتِمَامِ بِالرِّيَاضَةِ، وَمُطَالَعَةِ الْكُتُبِ، وَاحْتِرَامِ الْقَانُونِ،
وَالِإِقْتِصَادِ فِي اسْتِهْلَاكِ الْمَاءِ وَالْكَهْرَبَاءِ، وَحُسْنِ التَّغْذِيَةِ، وَغَيْرِ ذَلِكَ مِنَ الصِّفَاتِ وَ
الْأَعْمَالِ ...

وَ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ نَرَى «لُقْمَانَ الْحَكِيمَ» يُقَدِّمُ لِابْنِهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةٍ، وَ هَذَا
نَمُودَجٌ تَرْبَوِيٌّ لِيَهْتَدِيَ بِهِ كُلُّ الشَّبَابِ. فَقَدْ جَاءَ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنَّهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ * وَ لَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ * وَ اقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ

لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ لُقْمَان: ١٧ تا ١٩

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ يُحَافِظُ عَلَى الصَّلَاةِ فِي وَقْتِهَا، فَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:

«إِنَّ عَمُودَ الدِّينِ الصَّلَاةُ.»

وَعَلَيْنَا أَنْ نَكُونَ مُشْتَاقِينَ إِلَى الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ، وَ نَاهِينَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَ صَابِرِينَ عَلَى الْمَشَاكِلِ وَالشَّدَائِدِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْأُمُورِ الْمُهْمَّةِ. وَ عَلَيْنَا أَنْ نَتَوَاضَعَ أَمَامَ أَسَاتِذَتِنَا وَ أَصْدِقَائِنَا وَ زُمَلَانِنَا وَ جِيرَانِنَا وَ أَقْرَبَائِنَا وَ كُلِّ مَنْ حَوْلَنَا؛ فَقَدْ قَالَ الْإِمَامُ الْكَاطِمُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) «الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ، وَ لَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ». إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُعْجَبٍ بِنَفْسِهِ. إِذَنْ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَتَكَبَّرَ عَلَى الْآخَرِينَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُتَكَبِّرِينَ، وَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَرْفَعَ أَصْوَاتَنَا فَوْقَ صَوْتِ الْمُخَاطَبِ؛ فَقَدْ شَبَّهَ اللَّهُ كَلَامَ مَنْ يَرْفَعُ صَوْتَهُ دُونَ دَلِيلٍ مَنْطِقِيٍّ بِصَوْتِ الْحِمَارِ.

إِدْنُ : بنابراین

إِسْتِهْلَاكُ : مصرف کردن

(إِسْتَهْلَكَ، يَسْتَهْلِكُ)

أَغْضَضَ مِنْ صَوْتِكَ : صدایت را پایین

بیاور (غَضَّ، يَغْضُضُ)

إِقْصِدْ : میانه روی کن (قَصَدَ، يَقْصِدُ)

أَقِمْ : بر پای دار «أَقِمِ الصَّلَاةَ» نماز

را بر پای دار. (أَقَامَ، يُقِيمُ)

إِقْتِصَادُ : صرفه جویی

(اِقْتَصَدَ، يَفْتَقِدُ)

أَنْكَرَ : زشت تر، زشت ترین = أَقْبَحَ

إِنَّهَ : باز دار ← (نَهَى، يَنْهَى)

أَوْمَرُ : دستور بده «وَو + أَوْمَرُ = وَ أَمْرُ»

تَرْبَوِيَّ : پرورشی

تَعَمَّرُ : عمر می کند، در اینجا یعنی

ماندگار می شود (عَمَرَ، يَعْمُرُ)

جَبَّارُ : ستمکار زورمند

«صفت خدا به معنای توانمند»

حَمِيرُ : خرها «مفرد: حِمَار»

خَدَّ : گونه

شَبَّهَ : تشبیه کرد (مضارع: يُشَبِّهُ)

عَزَمُ الْأُمُورِ : کارهای مهم

فَخُورُ : فخر فروش ≠ مُتَوَاضِعُ

فُنُونُ : هنرها «مفرد: فَنٌّ»

قِيَمُ : ارزشمند

لَ : بی گمان (حرف تأکید)

لَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ : با تکبر رویت را

برنگردان (مضارع: يُصَعِّرُ)

لَا تَمْشِ : راه نرو

(ماضی: مَشَى / مضارع: يَمْشِي)

لِيَهْتَدِيَ : تا راهنمایی شود

(ماضی: اِهْتَدَى)

مُخْتَالُ : خودپسند = مُعْجَبٌ

بِنَفْسِهِ

مَرَحًا : شادمانه و با ناز و خودپسندی

مَشَى : راه رفتن

مُعْجَبٌ بِنَفْسِهِ : خودپسند ← إِعْجَابٌ

بِالنَّفْسِ : خودپسندی

مُنْكَرُ : کار زشت

ناهِي، نَاهٍ : بازدارنده

«جمع: نَاهُونَ، نَاهِيْنَ وَ نُهُاةٌ»

نَمُودَجْ : نمونه «جمع: نَمَاجِ»

يُقَدِّمُ : تقدیم می کند، پیش

می فرستد (ماضی: قَدَّمَ)

x ✓

عَيْنِ الصَّحِيحِ وَالْخَطَا حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

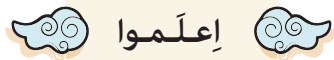
۱- يَجِبُ أَنْ لَا تَرْفَعَ أَصَوَاتَنَا فَوْقَ صَوْتِ مَنْ تَتَكَلَّمُ مَعَهُ.

۲- عَلَيْنَا أَنْ نَحَافِظَ عَلَى آدَاءِ الصَّلَاةِ فِي وَقْتِهَا.

۳- قَدَّمَ لِقْمَانُ الْحَكِيمُ لِابْنِهِ مَوَاعِظَ قِيَمَةً.

۴- لَا تَعْمُرُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ.

۵- إِِعْجَابٌ بِالنَّفْسِ عَمَلٌ مَقْبُولٌ.

اسْمُ التَّفْضِيلِ وَ اسْمُ الْمَكَانِ

■ اسم تفضیل مفهوم برتری دارد و بر وزن «أَفْعَل» در زبان فارسی است.

اسم تفضیل معادل «صفت برتر» و «صفت برترین» است؛ مثال:

گبیر: بزرگ أَكْبَرُ: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین حَسَن: خوب أَحْسَن: خوب‌تر، خوب‌ترین

آسیا أَكْبَرُ مِنْ أوروپا. آسیا بزرگ‌تر از اروپاست.

آسیا أَكْبَرُ قَارَاتِ الْعَالَمِ. آسیا بزرگ‌ترین قاره‌های جهان است.

آسیا أَكْبَرُ قَارَةً فِي الْعَالَمِ. آسیا بزرگ‌ترین قاره در جهان است.

جَبَلُ دَمَاوَنْدِ أَعْلَى مِنْ جَبَلِ دِنا. کوه دماوند بلندتر از کوه دناست.

جَبَلُ دَمَاوَنْدِ أَعْلَى جِبَالِ ایران. کوه دماوند بلندترین کوه‌های ایران است.

جَبَلُ دَمَاوَنْدِ أَعْلَى جَبَلٍ فِي ایران. کوه دماوند بلندترین کوه در ایران است.

أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ. بهترین مردم سودمندترینشان برای مردم است.

■ گاهی وزن اسم تفضیل به این شکل‌ها می‌آید:

أَعْلَى: بلندتر، بلندترین أَعْلَى: گران‌تر، گران‌ترین

أَحَبُّ: محبوب‌تر، محبوب‌ترین أَقَلُّ: کمتر، کمترین

■ مؤنث اسم تفضیل بر وزن «فُعْلَى» می‌آید؛ مثال:

فَاطِمَةُ الْكُبْرَى: فاطمه بزرگ‌تر، زَيْنَبُ الصُّغْرَى: زینب کوچک‌تر

«اسم تفضیل» در حالت مقایسه بین دو اسم مؤنث معمولاً بر همان وزن «أَفْعَل» می‌آید؛

مثال: فاطمه أَكْبَرُ مِنْ زینب.

■ غالباً جمع اسم تفضیل بر وزن «أَفَاعِل» است؛ مثال:

إِذَا مَلَكَ الْأَرَادِلُ هَلَكَ الْأَفَاضِلُ. (أَرَادِلُ جمع أَرْدَل و أَفَاضِلُ جمع أَفْضَل است).

■ هرگاه اسم تفضیل همراه حرف جرّ «مِنْ» باشد، معنای «برتر» دارد؛ مثال:

هَذَا أَكْبَرُ مِنْ ذَاكَ. این از آن بزرگ‌تر است.

و هرگاه اسم تفضیل مضاف واقع شود، معنای «برترین» دارد؛ مثال:

سُورَةُ الْبَقَرَةِ أَكْبَرُ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ. سوره بقره بزرگ‌ترین سوره در قرآن است.

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْأَحَادِيثَ التَّالِيَةَ، ثُمَّ صَعِّ خَطًّا تَحْتَ اسْمِ التَّفْضِيلِ.

۱ أَغْلَمَ النَّاسُ، مَنْ جَمَعَ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۲ أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۳ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْكَسْبُ مِنَ الْحَلَالِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

■ دو کلمه «خَيْر» و «شَر» به معنای «خوبی» و «بدی» می‌توانند به معنای اسم تفضیل بیایند؛ در این صورت، معمولاً بعد از آن حرف جرّ «مِنْ» است، یا به صورت «مُضَاف» می‌آید؛ مثال:

تَفَكَّرُ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
ساعتی اندیشیدن بهتر از عبادت هفتاد سال است.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ الْأَمَانَةَ وَلَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بدترین مردم کسی است که پایبند به امانت نباشد و از خیانت دوری نکند.

خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بهترین کارها میانه‌ترین آنهاست.

حَيٍّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ.
به سوی بهترین کار بشتاب.

۱- حَيٍّ: بشتاب

۱ ﴿...رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ الْمُؤْمِنُونَ: ١٠٩

۲ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ^۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ الْفَلَق: ١ و ٢

۳ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ الْقَدْر: ٣

۴ شَرُّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ.

۵ خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى^۲ إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۶ ﴿مَنْ غَلَبَتْ^۳ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرُّ مِنَ الْبَهَائِمِ﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

■ اسم مکان بر مکان دلالت دارد و بیشتر بر وزن **مَفْعَل** و گاهی بر وزن **مَفْعِل** و **مَفْعَلَة** است؛ مثال:

مَلْعَب: ورزشگاه مَطْعَم: رستوران مَصْنَع: کارخانه مَطْبَخ: آشپزخانه
مَحْمِل: کجاوه مَنْزِل: خانه مَكْتَبَة: کتابخانه مَطْبَعَة: چاپخانه

■ جمع اسم مکان بر وزن «مَفَاعِل» است؛ مانند مدارس، مَلَاعِب، مَطَاعِم و مَنَازِل.

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْآيَةَ وَالْعِبَارَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ الْمَكَانِ وَاسْمَ التَّفْضِيلِ.

۱ ﴿... وَ جَادِلْهُمْ^۱ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ^۲ عَنْ سَبِيلِهِ...﴾

النَّحْل: ۱۲۵

۲ كَانَتْ مَكْتَبَةُ جُنْدِي سَابُور فِي خَوْزِسْتَانِ أَكْبَرِ مَكْتَبَةٍ فِي الْعَالَمِ الْقَدِيمِ.

۲- ضَلَّ: گمراه شد

۱- جَادِلْ: ستیز کن

حوار

(في سوقٍ مَشْهَد)

بَائِعُ الْمَلَابِسِ	الزَّائِرَةُ الْعَرَبِيَّةُ
عَلَيْكُمْ السَّلَامُ، مَرْحَباً بِكَ.	سَلَامٌ عَلَيْكُمْ.
سِتُونَ أَلْفَ تومَان.	كَمْ سِعْرُ هَذَا الْقَمِيصِ الرَّجَالِيِّ؟
عِنْدَنَا بِسِعْرِ خَمْسِينَ أَلْفَ تومَان. تَفَضَّلِي أَنْظُرِي.	أُرِيدُ أَرْخَصَ مِنْ هَذَا. هَذِهِ الْأَسْعَارُ غَالِيَةٌ.
أَبْيَضٌ وَ أَسْوَدٌ وَ أَزْرَقٌ وَ أَحْمَرٌ وَ أَصْفَرٌ وَ بَنَفْسَجِيٌّ.	أَيُّ لَوْنٍ عِنْدَكُمْ؟
تَبْدَأُ الْأَسْعَارُ مِنْ خَمْسَةِ وَ سَبْعِينَ أَلْفاً إِلَى خَمْسَةِ وَ ثَمَانِينَ أَلْفَ تومَان.	بِكَمْ تومَان هَذِهِ الْفُسَاتِينُ؟
سَيِّدَتِي، يَخْتَلِفُ السُّعْرُ حَسَبَ التَّوَعِيَّاتِ ٢.	الْأَسْعَارُ غَالِيَةٌ!
السَّرَوَالُ الرَّجَالِيُّ بِتِسْعِينَ أَلْفَ تومَان، وَ السَّرَوَالُ النِّسَائِيُّ بِخَمْسَةِ وَ تِسْعِينَ أَلْفَ تومَان.	بِكَمْ تومَان هَذِهِ السَّرَاوِيلُ؟
ذَلِكَ مَتَجَرٌّ ٣ زَمِيلِي، لَهُ سَرَاوِيلٌ أَفْضَلُ.	أُرِيدُ سَرَاوِيلَ أَفْضَلَ مِنْ هَذِهِ.
في مَتَجَرِّ زَمِيلِهِ ...	
صَارَ الْمَبْلَغُ مِئَتَيْنِ وَ ثَلَاثِينَ أَلْفَ تومَان. أَعْطِينِي بَعْدَ التَّخْفِيفِ ٥ مِئَتَيْنِ وَ عِشْرِينَ أَلْفاً.	رَجَاءً، أَعْطِنِي سِرَوالاً مِنْ هَذَا النَّوعِ وَ ... كَمْ صَارَ الْمَبْلَغُ؟

التمرين الأول: أَيُّ كَلِمَةٍ مِنْ كَلِمَاتِ مُعْجَمِ الدَّرْسِ تُنَاسِبُ التَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةَ؟

١- الْمُسْتَدُّ الَّذِي لَا يَرَى لِأَحَدٍ عَلَيْهِ حَقًّا:

٢- الْإِنْسَانُ الَّذِي يَفْتَخِرُ بِنَفْسِهِ كَثِيرًا:

٣- حَيَوَانٌ يُسْتَخْدَمُ لِلْحَمْلِ وَ الرُّكُوبِ:

٤- الْعَمَلُ السَّيِّئُ وَ الْقَبِيحُ:

٥- عُضْوٌ فِي الْوَجْهِ:

التمرين الثاني: عَيِّنْ نَوْعَ الْأَفْعَالِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ وَ مَيِّزًا تَرْجَمَتَهَا. (نَوْع: الْماضي، الْمُضارع، الْأَمْر)

أَرَادَ قَنْبَرٌ أَنْ يَسُبَّ الَّذِي كَانَ سَبَّهُ؛ فَقَالَ الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ:

مَهْلًا يَا قَنْبَرُ، دَعْ شَاتِمَكَ مُهَانًا تُرْضِ الرَّحْمَنَ وَ تُسْخِطِ الشَّيْطَانَ وَ تُعَاقِبَ عَدُوَّكَ،... مَا أَرْضَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْحِلْمِ، وَلَا أَسْخَطَ الشَّيْطَانَ بِمِثْلِ الصَّمْتِ، وَلَا عُوقِبَ الْأَحْمَقُ بِمِثْلِ السُّكُوتِ عَنْهُ.

قنبر خواست به کسی که به او ناسزا گفته بود، دشنام دهد، پس امام علی علیه السلام به او فرمودند: ای قنبر آرام باش، دشنامگوی خود را خوار رها کن تا [خدای] بخشاینده را خشنود و اهریمن را خشمگین کنی و دشمنت را کیفر داده باشی. مؤمن پروردگارش را با [چیزی] مانند بردباری خشنود و اهریمن را با [چیزی] همانند خاموشی خشمگین نکرد و نادان با [چیزی] همانند دم فرو بستن در برابرش کیفر نشد.

رُبَّ سَكُوتٍ أَبْلَغُ مِنَ الْكَلَامِ. (مِنَ الْأَمْثَالِ الْعَرَبِيَّةِ)

التمرين الثالث: تَرْجِمْ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ النَّبَوِيَّةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- حُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْمُبْتَدَأُ وَ الْخَبَرُ)

٢- مَنْ سَاءَ^١ خُلُقُهُ عَذَّبَ^٢ نَفْسَهُ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْفَاعِلُ وَ الْمَفْعُولُ)

٣- إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ^٣ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْفِعْلُ الْمَاضِي الْمَجْهُولُ وَ الْمَفْعُولُ)

٤- اَللّهُمَّ كَمَا حَسَّنْتَ^٤ خُلُقِي، فَحَسِّنْ خُلُقِي. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (فِعْلُ الْأَمْرِ وَ الْفِعْلُ الْمَاضِي)

٥- لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ^٥ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (اسْمُ التَّفْضِيلِ وَ الْجَارُ وَ الْمَجْرُورُ)

التمرين الرابع: تَرْجِمِ التَّرَاكِيِبَ التَّالِيَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ الْمَكَانِ، وَ اسْمَ التَّفْضِيلِ.

١- ﴿رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾: الشُّعْرَاءُ: ٢٨

٢- ﴿مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾: الْإِسْرَاءُ: ١

٣- يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ:

٤- يَا أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ:

٥- يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ:

١- ساءَ: بد شد ٢- عَذَّبَ: عذاب داد ٣- لِأَتَمِّمَ: تا كامل کنم ٤- حَسَّنْتَ: نیکو گردانیدی

٥- ميزان: ترازو (ترازوی اعمال)

الْتَمَرِينُ الْخَامِسُ: تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ وَالْمَصَادِرَ التَّالِيَةَ.

الْمَاضِي	الْمُضَارِع	الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ	الْمَصْدَر
قَدْ أَحْسَنَ:	يُحْسِنُ: نیکی می کند	أَحْسِنْ:	إِحْسَان: نیکی کردن
إِفْتَرَبَ: نزدیک شد	يَفْتَرِبُونَ:	لَا تَقْتَرِبُوا:	إِفْتِرَاب: نزدیک شدن
إِنْكَسَرَ:	سَيَنْكَسِرُ:	لَا تَنْكَسِرْ: شکسته نشو	إِنْكِسَار: شکسته شدن
إِسْتَعْفَرَ: آمرزش خواست	يَسْتَغْفِرُ:	إِسْتَعْفِرْ: آمرزش بخواه	إِسْتِغْفَار:
مَا سَافَرْتُ: سفر نکردم	لَا يُسَافِرُ:	لَا تُسَافِرْ:	مُسَافَرَة: سفر کردن
تَعَلَّمَ:	يَتَعَلَّمَانِ: یاد می گیرند	تَعَلَّمْ:	تَعَلُّم: یاد گرفتن
تَبَادَلْتُمْ:	تَبَادَلُونَ:	لَا تَبَادَلُوا: عوض نکنید	تَبَادُل: عوض کردن
قَدْ عَلَّمَ: آموزش داده است	سَوْفَ يُعَلِّمُ:	عَلِّمْ:	تَعْلِيم: آموزش دادن

الْتَمَرِينُ السَّادِسُ: عَيْنِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الْمَلَوَّنَةِ.

١- ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ الْفَتْحُ: ٢٦

٢- ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ الْبَقَرَةُ: ٢٨٦

٣- أَلْسُكُوتُ ذَهَبٌ وَالكَلَامُ فِضَّةٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

٤- أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

٥- عَدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ الْجَاهِلِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ

الْبَحْثُ الْعِلْمِيُّ

■ اسْتَخْرِجْ خَمْسَةَ أَسْمَاءٍ تَفْضِيلٍ مِنْ دُعَاءِ الْإِفْتِتَاحِ.

الدَّرسُ الثَّانِي

جَمَالُ الْمَرْءِ، فَصَاحَةُ لِسَانِهِ.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

زیبایی انسان، شیوایی گفتار اوست.

صِنَاعَةُ التَّلْمِيعِ فِي الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ

إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ لُغَةُ الْقُرْآنِ وَالْأَحَادِيثِ وَالْأَدْعِيَةِ فَقَدْ اسْتَفَادَ مِنْهَا الشُّعْرَاءُ الْإِيرَانِيُّونَ
وَأَنشَدَ بَعْضُهُمْ أَبْيَاتًا مَمْزُوجَةً بِالْعَرَبِيَّةِ سَمَّوْهَا بِالْمُلَمَّعِ؛ لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ
مُلَمَّعَاتٍ، مِنْهُمْ حَافِظُ الشَّيرَازِيِّ وَسَعْدِيُّ الشَّيرَازِيِّ وَجَلَّالُ الدِّينِ الرَّومِيُّ الْمَعْرُوفُ بِالْمَوْلَوِيِّ.

مُلَمَّعُ حَافِظِ الشَّيرَازِيِّ لِلسَّانِ الْعَيْبِ

از خون دل نوشتم نزدیک دوست نامه
دارم من از فراقش در دیده صد علامت
هر چند کازمودم از وی نبود سودم
پرسیدم از طبیبی احوالِ دوست گفتا
گفتم ملامت آید گر گرد دوست گردم
حافظ چو طالب آمد جامی به جان شیرین

إِنِّي رَأَيْتُ دَهْرًا مِنْ هَجْرِكَ الْقِيَامَه
لَيْسَتْ دُمُوعُ عَيْنِي هُذِي لَنَا الْعَلَامَه؟
مَنْ جَرَّبَ الْمُجَرَّبَ حَلَّتْ بِهِ النَّدَامَه
فِي بَعْدِهَا عَذَابٌ فِي قُرْبِهَا السَّلَامَه
وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا حُبًّا بِلا مَلَامَه
حَتَّى يَذُوقَ مِنْهُ كَأْسًا مِنَ الْكَرَامَه^٢

۱- تَلْمِيع: درخشان کردن / مُلَمَّع: درخشان (گونه‌ای شعر که بخشی فارسی و بخشی زبانی دیگر است. این آرایه را تلمیع گویند).

۲- حافظ مانند خواستارِ جامی به قیمتِ جان شیرین آمد، تا از جامِ کرامت بچشد.

مَلَمَعُ سَعْدِي الشِّيرَازِيِّ

سَلِ الْمَصْنَعِ رَكْبًا تَهِيْمُ فِي الْفَلَوَاتِ^۱ تو قدرِ آبِ چه دانی که در کنارِ فُرَاتی
 شَمِ به روی تو روزست و دیده‌ام به تو روشن وَ إِنْ هَجَرْتَ سَوَاءَ عَشِيَّتِي وَ غَدَاتِي
 اگر چه دیر بماندم امید بر نگرفتم مَضَى الزَّمَانُ وَ قَلْبِي يَقُولُ إِنَّكَ آتِي
 من آدمی به جمالت نه دیدم و نه شنیدم اگر گلی به حقیقتِ عَجِينِ آبِ حیاتِ
 شبانِ تیره امیدم به صبحِ روی تو باشد وَ قَدْ تَفَتَّشُ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ
 فَكَمْ تَمَرَّرُ عَيْشِي وَأَنْتَ حَامِلُ شَهْدٍ جوابِ تلخِ بدیعِ است از آن دهانِ نباتِ
 نه پنج روزۀ عمرست عشقِ روی تو ما را وَجَدْتَ رَائِحَةَ الْوُدِّ إِنْ شَمَمْتَ رُفَاتِي^۲
 وَصَفْتُ كُلَّ مَلِيحٍ كَمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى محامدِ تو چه گویم که ماورای صفاتی
 أَخَافُ مِنْكَ وَ أَرْجُو وَ أَسْتَغِيثُ وَ أَدْنُو که هم کمندِ بلایی و هم کلیدِ نجاتی
 ز چشمِ دوست فتادم به کامۀ دلِ دشمن أَحَبَّتِي هَجَرُونِي كَمَا تَشَاءُ غَدَاتِي
 فراقنامهٔ سعدی عجب که در تو نگیرد وَ إِنْ شَكَوْتُ إِلَى الطَّيْرِ نُحْنُ فِي الْوُكُنَاتِ^۳

۱- از انبارهای آب دربارهٔ سوارانی که در بیابان‌ها تشنه و سرگرداندند بپرس. (مصانع آبگیرهایی بودند که مزۀ گوارایی نداشتند، ولی برای تشنگانِ سرگردان در بیابان نعمتی بزرگ بود.)

۲- اگر خاک قبرم (استخوان پوسیده‌ام) را ببویی، بوی عشق را می‌یابی.

۳- شگفت است که نامهٔ جدایی سعدی در تو اثر نمی‌گذارد و اگر به پرندگان گلایه کنم، در لانه‌ها شیون کنند!

آتی : آینده، درحال آمدن

أَجَبَةً : یاران «مفرد: حَبِيب»

أَذْنُو : نزدیک می شوم (دُنا، يَذْنُو)

أَرْجُو : امید دارم (رَجَا، يَرْجُو)

أَسْتَغِيثُ : کمک می خواهم

(اِسْتَعَاثَ، يَسْتَغِيثُ)

بَدِيع : نو

بُعْدٌ : دوری ≠ قُرْب

تَرْضَى : خشنود می شوی

(رَضِيَ، يَرْضَى)

تَشَاءُ : می خواهد (شاء، يَشَاءُ)

شاء = أَرَادَ، طَلَبَ

تَمَرَّرُ : تلخ می کنی (مَرَّرَ، يُمَرِّرُ)

تَهِيمٌ : تشنه و سرگردان می شود

(هَامٌ، يَهِيمُ)

جَرَّبَ : آزمایش کرد (مضارع: يُجَرِّبُ)

حَتَّى يَذُوقَ : تا بچشد (ذاق، يَذُوقُ)

حَلَّتْ : فرود آمد، حل کرد (حَلَّ، يَحِلُّ)

رُفَاتٌ : استخوان پوسیده

رَكْبٌ : کاروانِ شتر یا اسب سواران

سَلٌ : بپرس = اِسْأَلَ (سَأَلَ، يَسْأَلُ)

شَكَوْتُ : گلایه کردم (شَكَا، يَشْكُو)

«إِنْ شَكَوْتُ: اگر گلایه کنم»

شَمَمْتُ : بوییدی (شَمَّ، يَشُمُّ)

«إِنْ شَمَمْتُ: اگر بویی»

شَهِدَ : عسل

عادي، عادٍ : دشمن، تجاوزگر

«جمع: عُدَاة» = عَدُوٌّ ≠ صَدِيق

عَجِنَ : خمیر

عَشِيَّةٌ : شامگاه، آغاز شب

عَدَاةٌ : صبحگاه، آغاز روز

فَلَوَاتٌ : بیابان ها «مفرد: فَلَاة»

قَدْ تُفْتَشُ : گاهی جست و جو

می شود (فَتَشَ، يُفْتَشُ)

كَأْسٌ : جام، لیوان

مُجَرَّبٌ : آزموده

مَحَامِدٌ : ستایش ها «مفرد: مَحْمِدة»

مَصَانِعُ : انبارهای آب در بیابان

(معنای امروزی: کارخانه ها)

مَلِيحٌ : با نمک

مَمْزُوجٌ : در هم آمیخته = مَخْلُوط

نُحْنٌ : شیون کردند (نَاحَ، يَنُوحُ)

وَدٌ : عشق و دوستی ≠ عداوة

وَصِفْتُ : وصف کردم (وَصَفَ، يَصِفُ)

وُكِّنَاتٌ : لانه ها «مفرد: وُكْنَة»

هَجَرْتُ : جدا شدی، رها ساختی

(هَجَرَ، يَهْجُرُ)

x

✓

عَيْنُ الصَّحِيحِ وَالْخَطَا حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

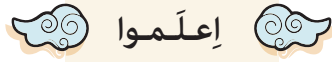
۱- تُفْتَشُ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الضُّوءِ فَقَطْ.

۲- اَلْمَلَمَعَاتُ أَشْعَارُ فَارِسِيَّةٌ مَمْزُوجَةٌ بِالْعَرَبِيَّةِ.

۳- يَرَى سَعْدِيُّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سَوَاءً مِنْ هَجَرِ حَبِيبِهِ.

۴- قَالَ سَعْدِيُّ مَضَى الزَّمَانُ وَ قَلْبِي يَقُولُ إِنَّكَ لَا تَأْتِي.

۵- يَرَى حَافِظٌ فِي بُعْدِ الْحَبِيبِ رَاحَةً وَ فِي قُرْبِهِ عَذَابًا.

إِسْمُ الْفَاعِلِ وَ اسْمُ الْمَفْعُولِ وَ اسْمُ الْمُبَالَغَةِ

■ اسم فاعل به معنای «انجام دهنده یا دارنده حالت» و اسم مفعول به معنای «انجام شده» است.

■ اسم فاعل و اسم مفعول دو گروهند:

گروه اول بر وزن «فاعل» و «مفعول» هستند که در پایه نهم با وزن آنها آشنا شده بودید.

ماضی	اسم فاعل	صفت فاعلی	اسم مفعول	صفت مفعولی
صَنَعَ	صَانِع	سازنده	مَصْنُوع	ساخته شده
خَلَقَ	خَالِق	آفریدگار	مَخْلُوق	آفریده شده
عَبَدَ	عَابِد	پرستنده	مَعْبُود	پرستیده شده

اکنون با گروه دوم آشنا شوید.

ماضی	اسم فاعل	صفت فاعلی	اسم مفعول	صفت مفعولی
يُشَاهِدُ	مُشَاهِد	بیننده	مُشَاهَد	دیده شده
يُقَلِّدُ	مُقَلِّد	تقلید کننده	مُقَلَّد	تقلید شده
يُرْسِلُ	مُرْسِل	فرستنده	مُرْسَل	فرستاده شده
يَنْتَظِرُ	مُنْتَظِر	انتظار کشنده	مُنْتَظَر	مورد انتظار
يَتَعَلَّمُ	مُتَعَلِّم	یادگیرنده	مُتَعَلَّم	یاد گرفته شده
يَسْتَخْرِجُ	مُسْتَخْرِج	بیرون آورنده	مُسْتَخْرَج	بیرون آورده شده
يَتَهَاجَمُ	مُتَهَاجِم	حمله کننده	---	---
يَنْكَسِرُ	مُنْكَسِر	شکننده	---	---

گروه اول: از فعل‌های **ثلاثی مجرد** گرفته شده و اسم فاعل و مفعولشان بر وزن فاعِل و مفعول است.

گروه دوم: از فعل‌های **ثلاثی مزید** گرفته شده و اسم فاعل و مفعولشان با حرف «م» شروع می‌شود. و در اسم فاعل حرف ماقبل آخرشان کسره و در اسم مفعول فتحه دارد.
(اسم فاعل : مُ ... _ ...) ، (اسم مفعول : مُ ... _ ...)

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةَ وَ الدُّعَاءَ، ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ الْفَاعِلِ وَاسْمَ الْمَفْعُولِ.

اسْمُ الْمَفْعُولِ	اسْمُ الْفَاعِلِ	التَّرْجَمَةُ	الْكَلِمَةُ
☐	☐	يُقَرِّبُ: نزدیک می‌کند الْمُقَرَّبُ
☐	☐	يَعْلَمُ: می‌داند الْعَالِمُ
☐	☐	يُنْتِجُ: تولید می‌کند الْمُنْتِجُ
☐	☐	يُجَهِّزُ: آماده می‌کند الْمُجَهِّزُ
☐	☐	يَضْرِبُ: می‌زند الْمَضْرُوبُ
☐	☐	يَتَكَلَّمُ: سخن می‌گوید الْمُتَكَلِّمُ

یا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ یا خَالِقَ كُلِّ مَخْلُوقٍ یا رَازِقَ كُلِّ مَرْزُوقٍ یا مَالِكَ كُلِّ مَمْلُوكٍ. مِنْ دُعَاءِ الْجَوْشَنِ الْكَبِيرِ

اسم مبالغه

■ اسم مبالغه بر بسیاری صفت یا انجام کار دلالت دارد و دو وزن مهم آن «فَعَّال» و «فَعَّالَةٌ» است؛ مثال:

صَبَّار (بسیار بُردبار) عَفَّار (بسیار آمرزنده) كَذَّاب (بسیار دروغگو)
رَزَّاق (بسیار روزی دهنده) خَلَّاق (بسیار آفریننده) عَلَّامَة (بسیار دانا)
فَهَّامَة (بسیار فهمیده)

گاهی وزن «فَعَّال» بر شغل دلالت می‌کند؛ مانند خَبَّاز (نانوا) ؛ حَدَّاد (آهنگر)

گاهی نیز «فَعَّال» و «فَعَّالَة» بر ابزار، وسیله یا دستگاه دلالت می‌کند؛ مثال:
فَتَّاحَة (در بازکن) ؛ نَظَّارَة (عینک) ؛ سَيَّارَة (خودرو)

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ التَّرَاكِبَ التَّالِيَةَ.

۱- ﴿عَلَامُ الْغُيُوبِ﴾:

۲- ﴿أَمَارَةٌ بِالسَّوْءِ﴾:

۳- الطَّيَّارُ الْإِيرَانِيُّ:

۴- فَتَّاحَةُ الزُّجَاجَةِ:

۵- أَلْهَاتِفُ الْجَوَّالِ:

۶- السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَيْثَمُ التَّمَّارِ:

التَّمرينُ الأوَّلُ: عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَغَيِّرِ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ. ✓ x

١- الرَّكْبُ جَمَاعَةٌ مِنَ الْمُسَافِرِينَ يُسَافِرُونَ عَلَى الدَّوَابِّ:

٢- غُصُونُ الْأَشجارِ فِي الشَّتَاءِ بَدِيعَةٌ خَضِرَةٌ.

٣- الْغَدَاةُ نِهَايَةُ النَّهَارِ، وَبِدَايَةُ ظِلَامِ اللَّيْلِ.

٤- الْكَأْسُ إِنَاءٌ^٢ يُشْرَبُ بِهِ الْمَاءُ أَوِ الشَّاي.

٥- يُصْنَعُ الْخُبْزُ مِنَ الْعَجِينِ.

التَّمرينُ الثَّانِي: ضَعِ فِي الدَّائِرَةِ الْعَدَدَ الْمُنَاسِبَ. «كَلِمَةٌ وَاحِدَةٌ زَائِدَةٌ»

١- الْوُكُنَّةُ	○ زِينَةٌ مِنَ الذَّهَبِ أَوْ الْفِصَّةِ فِي يَدِ الْمَرَأَةِ.
٢- الْكِرَامَةُ	○ مَنْ يُعْجِبُكَ شَكْلُهُ وَكَلَامُهُ وَ سُلُوكُهُ.
٣- الْهَجْرُ	○ شَرَفٌ وَ عَظَمَةٌ وَ عِزَّةٌ النَّفْسِ.
٤- الرُّفَاتُ	○ تَرَكُّ الصَّدِيقِ أَوْ الْمُحِبِّ.
٥- السَّوَارُ	○ بَيْتُ الطُّيُورِ.
٦- الْمَلِيحُ	

الْتَمَرِينُ الثَّالِثُ: تَرْجُمُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- إِيَّاكَ^١ وَمُصَادَقَةً^٢ الْأَحْمَقِ، فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ^٣. الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَفْعَلِ الْمُضَارِعَ

٢- الصَّدِيقُ مَنْ كَانَ نَاهِيًا عَنِ الظُّلْمِ وَالْعُدُوَانِ مُعِينًا^٤ عَلَى الْبِرِّ وَالْإِحْسَانِ. الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْجَارُ وَالْمَجْرُورُ

٣- إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْكَذَّابِ، فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يُقَرِّبُ^٥ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَيُبْعِدُ^٦ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ. الإمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِسْمُ الْمُبَالَغَةِ

٤- الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ^٧ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ، وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ، وَآثَرَكَ^٨ عَلَى نَفْسِهِ. الإمامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْمَجْرُورُ بِحَرْفِ جَرٍّ

٥- مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ مِنْ إِخْوَانِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَلَمْ يَقُلْ^٩ فِيكَ شَرًّا، فَاتَّخِذْهُ^{١٠} لِنَفْسِكَ صَدِيقًا. الإمامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَعْلُ الْأَمْرِ

٦- يَا بُنَيَّ، اتَّخِذْ أَلْفَ صَدِيقٍ وَالْأَلْفَ قَلِيلٌ، وَلَا تَتَّخِذْ عَدُوًّا وَاحِدًا وَالْوَاحِدُ كَثِيرٌ. لِقَمَانُ الْحَكِيمِ

فَعْلُ النَّهْيِ

١- إِيَّاكَ: بپرهیز، تورا	٢- مُصَادَقَةً: دوستی کردن	٣- يَضُرُّ: زیان می‌رساند	٤- مُعِين: یاری‌رساننده
٥- پَر: نیکی	٦- يُقَرِّبُ: نزدیک می‌سازد	٧- يُبْعِدُ: دور می‌سازد	٨- صَدُوق: راستگو
٩- آثَرَ: برگزید	١٠- لَمْ يَقُلْ: نگفت	١١- اتَّخَذَ: بگیر	

التَّمرينُ الرَّابِعُ: اُكْتُبْ مُتَرَادِفَ أَوْ مُتَضَادَّ كُلِّ كَلِمَةٍ أَمَامَهَا.

أَرَادَ / قَرَّبَ / الدُّكَّانَ / الْوُدَّ / الْعُدَاةَ / الْبُعْدَ / الصَّحْرَاءَ / الْغَدَاةَ / الْحَرْبَ

الْأَجَبَةُ ≠	الْحُبُّ =	الْمَتَجَرَّ =
الْعَشِيَّةُ ≠	السَّلْمُ ≠	الْقُرْبُ ≠
الْفَلَاةُ =	شَاءَ =	دَنَا =

التَّمرينُ الْخَامِسُ: تَرْجِمِ الْآيَاتِ التَّالِيَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ الْفَاعِلِ وَ اسْمَ الْمَفْعُولِ وَ اسْمَ الْمُبَالِغَةِ وَ اسْمَ الْمَكَانِ وَ اسْمَ التَّفْضِيلِ.

١- ﴿قَالَ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾ الْإِسْرَاءُ: ٣٣

.....

٢- ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ الْمَائِدَةُ: ١١٦

.....

٣- ﴿قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ الْبَقَرَةُ: ١٤٢

.....

٤- ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ آلْ عِمْرَانَ: ١٥٩

.....

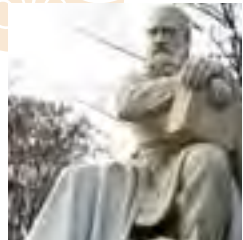
٥- ﴿... اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ الْحَجَّ: ٦٨

.....

■ اُكْتُبْ حَوْلَ أَحَدِ هَؤُلَاءِ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ.

الشَّيْخُ الْبِهَائِيُّ

الْحَكِيمُ ʿUمَرُ الْخَيَّامُ النَّيسَابُورِيُّ

مَوْلَانَا جَلَّالُ الدِّينِ الرَّومِيُّ

بَشَّارُ بْنُ بَرْدٍ

أَبُو الْفَتْحِ الْبُستِيّ

أَبُو نُوَاسٍ الْأَهْوَازِيُّ

الدَّرْسُ الثَّالِثُ

﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ

بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ الْأَنْعَام: ٣٨

و هیچ جنبنده‌ای در زمین نیست و نه هیچ پرنده‌ای که با بال‌هایش پرواز می‌کند، مگر آنکه آنها [نیز] گروه‌هایی مانند شما هستند.

تَفَكَّرُوا فِي الْخَلْقِ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي الْخَالِقِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

مَنْ يَتَفَكَّرْ فِي خَلْقِ اللَّهِ، يُشَاهِدْ قُدْرَةَ اللَّهِ.

الطَّائِرُ الطَّنَانُ:

هُوَ أَصْغَرُ طَائِرٍ عَلَى الْأَرْضِ، طَوْلُهُ خَمْسَةُ سَنْتِمِيزَاتٍ،
يَطِيرُ إِلَى الْأَعْلَى وَ الْأَسْفَلِ، وَ إِلَى الْيَمِينِ وَ الشَّمَالِ، وَ
إِلَى الْأَمَامِ وَ الْخَلْفِ. وَ انْطِلَافُهُ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانِ
يُثِيرَانِ التَّعَجُّبَ. سُمِّيَ طَّنَانًا؛ لِأَنَّهُ يُحْدِثُ طَنِينًا
بِسَبَبِ سُرْعَةِ حَرَكَةِ جَنَاحَيْهِ، فَإِنْ تَحَاوَلَ رُؤْيَا

جَنَاحَيْهِ لَا تَقْدِرُ، أَ تَدْرِي لِمَاذَا؟ لِأَنَّهُ يُحَرِّكُ جَنَاحَيْهِ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيبًا فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ.

الْتَّمْسَاحُ:

لَهُ طَرِيقَةٌ غَرِيبَةٌ فِي تَنْظِيفِ أَسْنَانِهِ، فَبَعْدَ
أَنْ يَتَنَاوَلَ طَعَامَهُ، يَسْتَرْيِخُ عَلَى الشَّاطِئِ،
فَيَقْتَرِبُ مِنْهُ نَوْعٌ مِنَ الطُّيُورِ بِاسْمِ الزَّفَرَاقِ،

فَيَفْتَحُ التَّمْسَاحُ فَمَهُ، فَيَدْخُلُ ذَلِكَ الطَّائِرُ فِيهِ، وَ يَبْدَأُ بِنَقْرِ بَقَايَا الطَّعَامِ مِنْ فَمِهِ، وَ بَعْدَ
أَنْ يَنْتَهِيَ مِنْ عَمَلِهِ، يَخْرُجُ بِسَلَامَةٍ.

دَوْدَةُ الْأَرْضِ:

إِذَا أَصَابَهَا شَيْءٌ قَاطِعٌ، وَ قَسَمَهَا إِلَى نِصْفَيْنِ، أَحَدُهُمَا بِلَا
رَأْسٍ وَالْآخَرُ بِلَا ذَيْلٍ، فَإِنَّ هَذَيْنِ النِّصْفَيْنِ يَنْمُوَانِ، لِيَكُونَ
كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَوْدَةً كَامِلَةً.

السَّمَكُ الطَّائِرُ:

نَوْعٌ مِنَ الْأَسْمَاكِ يَقْفِزُ مِنَ الْمَاءِ بِحَرَكَةٍ مِنْ دَيْلِهِ الْقَوِيِّ وَ يَطِيرُ فَوْقَ سَطْحِ الْمَاءِ، حَيْثُ يَمُدُّ زَعَانِفَهُ الْكَبِيرَةَ الَّتِي تَعْمَلُ كَجَنَاحَيْنِ. يَفْعَلُ ذَلِكَ لِلْفِرَارِ مِنْ

أَعْدَائِهِ. يَطِيرُ هَذَا السَّمَكُ خَمْسًا وَ أَرْبَعِينَ ثَانِيَةً، ثُمَّ يَنْزِلُ إِلَى الْمَاءِ وَ يَدْخُلُ فِيهِ.

نَقَارُ الْخَشَبِ:

طَائِرٌ يَنْقُرُ جَذَعَ الشَّجَرَةِ بِمِنْقَارِهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ فِي الثَّانِيَةِ عَلَى الْأَقْلَى، وَ هَذِهِ السَّرْعَةُ لَا تَضُرُّ دِمَاعَهُ الصَّغِيرَ بِسَبَبِ وُجُودِ عَضْوَيْنِ فِي رَأْسِهِ لِدَفْعِ الصَّرَبَاتِ:

الْأَوَّلُ نَسِيجٌ بَيْنَ الْجُمُجُمَةِ وَ الْمِنْقَارِ، وَ الثَّانِي لِسَانُ الطَّائِرِ الَّذِي يَدُورُ دَاخِلَ جُمُجُمَتِهِ.

السَّنَجَابُ الطَّائِرُ:

لَهُ غِشَاءٌ خَاصٌّ كَالْمِظَلَّةِ يَفْتَحُهُ حِينَ يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ أُخْرَى، وَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَطِيرَ أَكْثَرَ مِنْ مِئَةٍ وَ خَمْسِينَ قَدَمًا فِي قَفْزَةٍ وَاحِدَةٍ.

حَيَّةُ الصَّحْرَاءِ:

فِي مُنْتَصَفِ النَّهَارِ وَ عِنْدَمَا تَحْرِقُ الرَّمَالُ أَقْدَامَ مَنْ يَسِيرُ عَلَيْهَا مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ، تَضَعُ هَذِهِ الْحَيَّةُ ذَنْبَهَا فِي الرَّمْلِ، ثُمَّ تَقِفُ كَالْعَصَا. فَإِذَا وَقَفَ طَيْرٌ عَلَيْهَا تَصِيدُهُ.

أَسْفَلَ : پایین، پایین تر ≠ أَعْلَى
 إنْطِلَاقُ : به حرکت در آمدن
 (انْطَلَقَ، يَنْطَلِقُ)
 تَحْرُوقُ : می سوزاند (ماضی: حَرَقَ)
 تَدْرِي : می دانی (دَرَى، يَدْرِي)
 دَرَى = عَلِمَ
 تَصِيدُ : شکار می کند (ماضی: صَادَ)
 تَفَكَّرُ : اندیشید (مضارع: يَتَفَكَّرُ)
 جَذَعُ : تنه «جمع: جُذُوع»
 جَنَاح : بال «جمع: أَجْنَحَة»
 جَنَاحِيهِ : دو بال او
 حَيَّة : مار «جمع: حَيَّات»
 دِمَاغ : مغز
 دود، دودۀ : کرم
 «جمع: دیدان / دودۀ الْأَرْضُ: کرم خاکی»

ذَيْلُ : دُم «جمع: أَذْيَال» = ذَنْبُ
 رِمَال : ماسه ها «مفرد: رَمْل»
 رَعَانِف : باله های ماهی «مفرد: رَعْنَفَة»
 رَقَزاق : مرغ باران
 شِمَال : چپ = يَسَار ، ≠ يَمِين
 طَنَانُ، الطَّائِرُ الطَّنَانُ : مرغ مگس
 طَنِين : صدای زنگ، بال پرنده و مانند آن
 غِشَاء : پرده، پوشش جانوران و گیاهان مانند پوست و پر
 قَم : دهان «جمع: أَفْواه»
 قَفْرَة : پرش
 لا تَفَكَّرُوا = لا تَتَفَكَّرُوا (حرف ت برای آسانی تلفظ حذف شده است.)

ما مِنْ : هیچ نیست «ما مِنْ دَابَّةٍ : هیچ جنبنده ای نیست»
 مِظْلَّةُ : چتر
 مُنْتَصَف : نیمه
 نَسِيج : بافت (بافت پیوندی)
 نَقَارُ الخَشَبِ : دارکوب
 يَنْقُرُ : نوک می زند، کلیک می کند (ماضی: نَقَرَ)
 يُحْدِثُ : پدید می آورد (ماضی: أَحْدَثَ)
 يَسْتَرِيحُ : استراحت می کند (ماضی: اسْتَرَاخَ)
 يَطِيرُ : پرواز می کند (ماضی: طَارَ)
 يَنْتَهِي : به پایان می رسد (ماضی: انْتَهَى)

صَعُ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

۱- بِمَ يَطِيرُ السَّنَجَابُ الطَّائِرُ حِينَ يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ؟

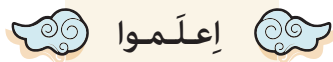
۲- أَيُّ طَائِرٍ يُسَاعِدُ التَّمْسَاحَ فِي تَنْظِيفِ أَسْنَانِهِ؟

۳- لِمَاذَا سُمِّيَ الطَّائِرُ الطَّنَانُ بِهَذَا الْإِسْمِ؟

۴- مَتَى تَصِيدُ حَيَّةُ الصَّحَرَاءِ الطَّيْرَ؟

۵- كَمِ ثَانِيَةً يَطِيرُ السَّمَكُ الطَّائِرُ؟

۶- مَا هُوَ أَصْغَرُ طَائِرٍ عَلَى الْأَرْضِ؟

أُسْلُوبُ الشَّرْطِ وَ أَدَوَاتُهُ

■ مهم‌ترین ادوات شرط عبارت‌اند از: «مَنْ، ما و إِنَّ» معمولاً این ادوات بر سر عبارتی می‌آیند که دو فعل دارد، فعل اول، فعل شرط و فعل دوم، جواب شرط نام دارد. این ادوات در معنای فعل و جواب شرط و گاهی در شکل ظاهر آنها تغییراتی را ایجاد می‌کنند؛ مثال:

مَنْ يُفَكِّرْ قَبْلَ الْكَلَامِ يَسْلَمْ مِنَ الْخَطَايَا غَالِبًا.

ادوات شرط فعل شرط جواب شرط

■ گاهی نیز جواب شرط به صورت جمله اسمیه است؛ مثال:

﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ أَلطَّاق: ۳ يَتَوَكَّلْ: توکل کند حَسْبُ: بس، کافی

ادوات شرط فعل شرط جواب شرط

■ وقتی ادوات شرط بر سر جمله‌ای بیاید که فعل شرط و جواب آن ماضی باشد، می‌توانیم فعل شرط را مضارع التزامی و جواب آن را مضارع اخباری ترجمه کنیم.

مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ، قَلَّ خَطُؤُهُ.

هرکس پیش از سخن گفتن بیندیشد، خطایش کم می‌شود.

اندیشید کم شد

■ و هرگاه فعل شرط مضارع باشد، به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

■ «مَنْ: هرکس» مثال:

مَنْ يُحَاوِلْ كَثِيرًا، يَصِلْ إِلَى هَدَفِهِ.

هرکس بسیار تلاش کند، به هدفش می‌رسد.

■ «ما: هرچه» مثال:

مَا تَزْرَعُ فِي الدُّنْيَا، تَحْصُدُ فِي الْآخِرَةِ.

هرچه در دنیا بکاری، در آخرت درو می‌کنی.

ما فَعَلْتُمْ مِنَ الْخَيْرَاتِ، وَجَدْتُمْهَا ذَخِيرَةً لِآخِرَتِكُمْ.

هرچه از کارهای نیک انجام بدهی، آنها را اندوخته‌ای برای آخرت می‌یابی.

■ «إِنْ: اگر» مثال:

إِنْ تَزْرَعْ خَيْرًا، تَحْصُدْ سُورًا.

اگر نیکی بکاری، شادی درو می‌کنی.

إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَى النَّجَاحِ فِي حَيَاتِكَ.

اگر صبر کنی، در زندگی‌ات موفقیت به دست می‌آوری.

■ «إِذَا: هرگاه، اگر»؛ نیز معنای شرط دارد؛ مثال:

إِذَا اجْتَهَدْتَ، نَجَحْتَ.

هرگاه (اگر) تلاش کنی، موفق می‌شوی.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرَجِّمِ الْآيَاتِ، ثُمَّ عَيِّنْ أَدَاةَ الشَّرْطِ وَفِعْلَ الشَّرْطِ، وَجَوَابَهُ.

۱ ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا^۱ لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ الْبَقَرَةُ: ۱۱۰

۲ ﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ^۲ أَقْدَامَكُمْ﴾ مُحَمَّدٌ: ۷

۳ ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ الْفُرْقَان: ۶۳

۱- ما تُقَدِّمُوا: هرچه را از پیش بفرستید ۲- يُثَبِّتُ: استوار می‌سازد ۳- خَاطَبَ: خطاب کرد ۴- سَلَام: سخن آرام

■ در گروه‌های دو نفره شبیه گفت‌وگوی زیر را در کلاس اجرا کنید.

جوار (فِي الْمَلْعَبِ الرِّيَاضِي)

إسماعيل	إبراهيم
تَعَالَ نَذْهَبْ إِلَى الْمَلْعَبِ.	لِمُشَاهَدَةِ أَيِّ مُبَارَاةٍ؟ ^١
لِمُشَاهَدَةِ مُبَارَاةِ كُرَةِ الْقَدَمِ.	بَيْنَ مِنْ هَذِهِ الْمُبَارَاةِ؟
بَيْنَ فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ وَ السَّعَادَةِ.	الْفَرِيقَانِ تَعَادَلَا ^٢ قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ.
أَتَذَكَّرُ ^٣ ذَلِكَ.	أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَقْوَى؟
كَلَّا! هُمَا قَوِيَّانِ. عَلَيْنَا بِالذَّهَابِ إِلَى الْمَلْعَبِ. قَبْلَ أَنْ يَمْتَلِئَ ^٥ مِنَ الْمُتَفَرِّجِينَ ^٦ .	عَلَى عَيْنِي. تَعَالَ نَذْهَبْ.
فِي الْمَلْعَبِ	
أَنْظُرْ؛ جَاءَ أَحَدُ مُهَاجِمِي فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ. سَيَسْجِلُ ^٧ هَدَفًا ^٨ .	هُوَ هَجَمَ عَلَى مَرْمَى ^٩ فَرِيقِ السَّعَادَةِ. هَدَفُ، هَدَفُ! هَدَفُ!
لَكِنَّ الْحَكَمَ ^{١٠} مَا قَبْلَ الْهَدَفِ؛ لِمَاذَا؟!	رُبَّمَا بِسَبَبِ تَسْلِيلٍ ^{١١} .
أَنْظُرْ، هَجَمَةٌ قَوِيَّةٌ مِنْ جَانِبِ لَاعِبِ فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ.	يُعْجِبُنِي ^{١٢} جِدًّا حَارِسُ مَرْمَى ^{١٣} فَرِيقِ السَّعَادَةِ!
مَنْ يَذْهَبُ إِلَى النِّهَائِي؟	مَنْ يُسْجِلُ هَدَفًا يَذْهَبُ إِلَى النِّهَائِي.
الْحَكَمُ يَصِفِرُ.	لَقَدْ تَعَادَلَا مَرَّةً ثَانِيَةً بِلَا هَدَفٍ.

- ١- الْمُبَارَاةُ: مسابقة ٢- تَعَادَلْ: برابر شد ٣- أَتَذَكَّرُ: به یاد می‌آورم ٤- كَلَّا: هر دو ٥- أَنْ يَمْتَلِئَ: که پر شود
٦- الْمُتَفَرِّجُ: تماشاچی ٧- سَيَسْجِلُ: ثبت خواهد کرد ٨- الْهَدَفُ: گُل ٩- الْمَرْمَى: دروازه ١٠- الْحَكَمُ: داور
١١- التَّسْلِيلُ: آفساید ١٢- يُعْجِبُنِي: مرا در شگفت می‌آورد، خوشم می‌آید (أَعْجَبَ، يُعْجِبُ) ١٣- حَارِسُ الْمَرْمَى: دروازه‌بان

التَّمرِينُ الْأَوَّلُ: أَيُّ كَلِمَةٍ مِنْ كَلِمَاتِ مُعْجَمِ الدَّرْسِ تُنَاسِبُ التَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةَ؟

١- أَدَاةٌ لِحِفْظِ الْإِنْسَانِ أَمَامَ أَشْعَةِ الشَّمْسِ أَوْ نُزُولِ الْمَطَرِ أَوْ الثَّلْجِ:

٢- طَائِرٌ يَنْفُرُ جُذُوعَ الْأَشْجَارِ وَ يَصْنَعُ عُشًّا فِيهَا:

٣- حَيَوَانٌ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ:

٤- عُضْوٌ يَطِيرُ بِهِ الطَّائِرُ:

التَّمرِينُ الثَّانِي: أَلِفْ: تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ، ثُمَّ أَعْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطُّ.

١- تَسْقُطُ أَسْنَانُ سَمَكِ الْقِرْشِ دَائِمًا وَ تَنْمُو أَسْنَانُ جَدِيدَةٌ مَكَانَهَا. وَ فِي بَعْضِ أَنْوَاعِهِ تَنْمُو
آلَافُ الْأَسْنَانِ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ.

٢- يُعَدُّ الْحَوْتُ^٢ الْأَزْرَقُ^٣ أَكْبَرَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ فِي الْعَالَمِ. يَبْلُغُ طَوْلُهُ ثَلَاثِينَ مِترًا وَ وَزْنُهُ مِئَةً
وَ سَبْعِينَ طَنًا^٤ تقريبًا.

٣- التَّمْسَاحُ لَا يَبْكِي عِنْدَ أَكْلِ فَرِسَتِهِ^٥، بَلْ عِنْدَمَا يَأْكُلُ فَرِسَةً أَكْبَرَ مِنْ فَمِهِ، تُفَرِّزُ عُيُونُهُ
سَائِلًا كَأَنَّهُ دُمُوعٌ.

٤- لَهَجَاتُ نَوْعٍ وَاحِدٍ مِنَ الطُّيُورِ تَخْتَلِفُ مِنْ مِنتَقَةٍ إِلَى مِنتَقَةٍ أُخْرَى.

٥- يُقَدَّرُ الْعُلَمَاءُ أَنْوَاعَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ فِي بَحَارِ الْعَالَمِ بِالْمِلايينِ^٦. (يُقَدَّرُ: بِرَ آوَرْدِ مِى كَنْد)

ب: عَيِّنِ الْفِعْلَ الْمُتَعَدِّيَّ مِنْ هَذِهِ الْأَفْعَالِ الَّتِي جَاءَتْ فِي الْجُمَلِ السَّابِقَةِ:

تَسْقُطُ / يَأْكُلُ / تَخْتَلِفُ / يُقَدَّرُ

٤- الطَّن: تَن

٣- الْحَوْتُ: نَهْنِغ

٢- يُعَدُّ: بِه شَمَار مِى رُود

١- الطَّن: شَكَم

٥- الْفَرِيسَةُ: شَكَار، طَعْمَه

٦- الْمِلايين: مِليُونِهَا

الْتَمَرِينُ الثَّالِثُ: ضَعِ الْمُتَرَادِفَاتِ وَ الْمُتَضَادَّاتِ فِي مَكَانِهَا الْمُنَاسِبِ. = ≠

الْعَدَاوَةُ / الْأَحْيَاءُ / الشَّمَالُ / الْإِنْتِعَادُ / الْأَعْلَى / تَكَلَّمَ / يَنْفَعُ / يَعْلَمُ / يَنْكِي

يَدْرِي =	الْيَسَارُ =	التَّقَرُّبُ ≠
يَضْحَكُ ≠	الْأُمُوتُ ≠	الْأَسْفَلُ ≠
يَضُرُّ ≠	الصَّدَاقَةُ ≠	سَكَتَ ≠

الْتَمَرِينُ الرَّابِعُ: اكْمِلْ تَرْجَمَةَ الْآيَاتِ وَ الْحَدِيثَيْنِ، ثُمَّ عَيِّنْ أَدَاةَ الشَّرْطِ وَ فِعْلَ الشَّرْطِ، وَ جَوَابَهُ.

١- ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ (البقرة: ١٩٧)

و هرچه را از کار نیک ، خدا آن را می داند. (از آن آگاه است).

٢- ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾ (الأنفال: ٧)

اگر نیکی کنید، به خودتان

٣- ﴿إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾ (الأنفال: ٢٩)

اگر از خدا پروا کنید، برایتان نیروی تشخیص حق از باطل

٤- مَنْ سَأَلَ فِي صَغَرِهِ، أَجَابَ فِي كِبَرِهِ. (الإمام علي عليه السلام)

هرکس در خردسالی اش بپرسد، در بزرگسالی اش

الدَّرْسُ الرَّابِعُ

﴿الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ *

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ الرَّحْمَنُ: ١ تا ٤

خدای بخشاینده، قرآن را آموزش داد، انسان را آفرید، سخن گفتن را به او آموخت.

تَأْثِيرُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ دَخَلَتِ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ مُنْذُ الْعَصْرِ الْجَاهِلِيِّ، فَقَدْ نُقِلَتْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ أَلْفَاظٌ فَارِسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ بِسَبَبِ التَّجَارَةِ وَ دُخُولِ الْإِيرَانِيِّينَ فِي الْعِرَاقِ وَالْيَمَنِ، وَ كَانَتْ تِلْكَ الْمُفْرَدَاتُ تَرْتَبِطُ بِبَعْضِ الْبَضَائِعِ الَّتِي مَا كَانَتْ عِنْدَ الْعَرَبِ كَالْمِسْكِ وَ الدِّيَّاجِ. وَ اشْتَدَّ النَّفْلُ مِنَ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ انْضِمَامِ إِيْرَانِ إِلَى الدَّوْلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ.

وَ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِيِّ **ازداد** نفوذُ اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ حِينَ **شارك** الْإِيرَانِيُّونَ فِي قِيَامِ الدَّوْلَةِ الْعَبَّاسِيَّةِ عَلَى يَدِ أَمَثَالِ أَبِي مُسْلِمٍ الْخُرَاسَانِيِّ وَ آلِ بَرْمَكٍ. وَ كَانَ لِابْنِ الْمُقَفَّعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي هَذَا التَّأْثِيرِ، فَقَدْ نَقَلَ عَدَدًا مِّنَ الْكُتُبِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ، مِثْلَ كَلِيلَةِ وَ دِمْنَةِ. وَ لِلْفَيْرُوزِ أَبَادِيِّ مُعْجَمٌ مَشْهُورٌ بِاسْمِ الْقَامُوسِ **يَضُمُّ** مُفْرَدَاتٍ كَثِيرَةً بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

وَ قَدْ **بين** عُلَمَاءُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَ الْفَارِسِيَّةِ أَبْعَادَ هَذَا التَّأْثِيرِ فِي دِرَاسَاتِهِمْ، فَقَدْ أَلَفَ الدُّكْتُورُ التَّوْنُجِيُّ كِتَابًا **يَضُمُّ** الْكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةَ **الْمُعَرَّبَةَ** سَمَاهُ «مُعْجَمُ الْمُعَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ».

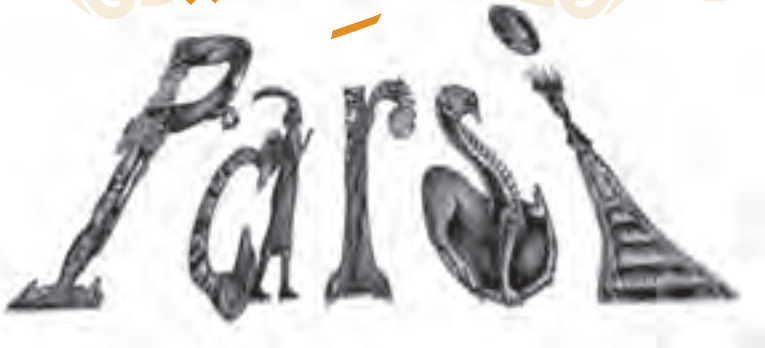
أَمَّا الْكَلِمَاتُ الْفَارِسيَّةُ الَّتِي دَخَلَتْ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فَقَدْ تَغَيَّرَتْ أَصَوَاتُهَا وَ أَوْرَاقُهَا، وَ نَطَقَهَا الْعَرَبُ وَفَقاً لِأَلْسِنَتِهِمْ، فَقَدْ بَدَّلُوا الْحُرُوفَ الْفَارِسيَّةَ «گ، چ، پ» الَّتِي لَا تَوْجَدُ فِي لُغَتِهِمْ إِلَى حُرُوفٍ قَرِيبَةٍ مِنْ مَخَارِجِهَا؛ مِثْلُ:

پَرْدِیس ← فِرْدَوْس، مِهْرگان ← مِهْرَجَان، چادِرْشَب ← شَرَشَف و ...

وَ اِسْتَقْوَا مِنْهَا كَلِمَاتٍ أُخْرَى، مِثْلُ «يَكْنِزُونَ» فِي آيَةِ ﴿...يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ...﴾ مِنْ كَلِمَةِ «گنج» الْفَارِسيَّةِ.

عَلَيْنَا أَنْ نَعْلَمَ أَنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ يَجْعَلُهَا غَنِيَّةً فِي الْأُسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ، وَ لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَجِدَ لُغَةً بِدُونِ كَلِمَاتٍ دَخِيلَةٍ؛ كَانَ تَأْثِيرُ اللُّغَةِ الْفَارِسيَّةِ عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ قَبْلَ الْإِسْلَامِ أَكْثَرَ مِنْ تَأْثِيرِهَا بَعْدَ الْإِسْلَامِ، وَ أَمَّا بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ فَقَدْ اِزْدَادَتْ الْمُفْرَدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْفَارِسيَّةِ بِسَبَبِ الْعَامِلِ الدِّينِيِّ.

الْفَارِسيَّةُ

مُفْرَدَات : واژگان مِسْك : مُشْك نَطَقَ : بر زبان آورد (مضارع: يَنْطِقُ) نَقَلَ : منتقل کرد (مضارع: يَنْقُلُ) وَقَفَّالَ : بر اساس يَضُمُّ : در برمی گیرد (ماضی: ضَمَّ)	تَغَيَّرَ : دگرگون شد (مضارع: يَتَغَيَّرُ) دَخِيل : وارد شده دِيْبَاج : ابریشم شَارَكَ : شرکت کرد (مضارع: يُشَارِكُ) مُعَرَّبَ : عربی شده	إِزْدَادَ : افزایش یافت (مضارع: يَزْدَادُ) إِشْتَدَّ : شدّت گرفت (مضارع: يَشْتَدُّ) إِشْتَقَّ : برگرفت (مضارع: يَشْتَقُّ) إِنْضِمَام : پیوستن (انْضَمَّ، يَنْضَمُّ) بَيَّنَّ : آشکار کرد (مضارع: يُبَيِّنُّ)
---	---	--

أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِالنَّصِّ.

۱- لِمَاذَا ازْدَادَتِ الْمُفْرَدَاتُ الْعَرَبِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْفَارِسِيَّةِ بَعْدَ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ؟

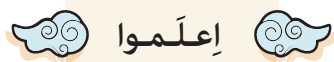
۲- بَعْدَ أَيِّ حَادِثٍ تَارِيخِيٍّ اشْتَدَّ نَقْلُ الْكَلِمَاتِ الْفَارِسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

۳- مَنْ هُوَ مُؤَلِّفُ «مُعْجَمِ الْمُعَرَّبَاتِ الْفَارِسِيَّةِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ»؟

۴- مَتَى دَخَلَتِ الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟

۵- بِأَيِّ سَبَبٍ نُقِلَتِ الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسِيَّةُ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ؟

۶- أَيُّ شَيْءٍ يَجْعَلُ اللُّغَةَ غَنِيَّةً فِي الْأُسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ؟

الْمَعْرِفَةُ وَ النِّكَرَةُ

■ اسم **معرفه** اسمی است که نزد گوینده و شنونده، یا خواننده **شناخته** شده است؛ اما

اسم **نکره**، **ناشناخته** است. مهم‌ترین نشانه اسم معرفه داشتن «ال» است؛ مثال:

جاءَ مُدَرِّسٌ: معلّمی آمد. جاءَ المُدَرِّسُ: معلّم آمد.

وَجَدْتُ قَلَمًا. قلمی را یافتم. وَجَدْتُ الْقَلَمَ. قلم را یافتم.

■ معمولاً هرگاه اسمی به صورت نکره بیاید و همان اسم دوباره همراه «ال» تکرار شود،

می‌توان الف و لامش را «این» یا «آن» ترجمه کرد؛ مثال:

رَأَيْتُ أَفْرَاسًا. كَانَتْ الْأَفْرَاسُ جَنْبَ صَاحِبِهَا.

اسب‌هایی را دیدم. **آن اسب‌ها** کنار صاحبشان بودند.

کلمهٔ **أفراساً** «نِکَرَه» است. اسم نکره نزد گوینده، شنونده، یا خواننده ناشناخته است؛ اسم

نکره معمولاً تنوین (ـَ، ـِ، ـُ) دارد؛ مثال: رَجُلًا، رَجُلٌ و رَجُلٌ

در زبان فارسی اسم نکره به سه صورت می‌آید:

مردی آمد. / **یک** مرد آمد. / **یک** مردی آمد.

معادل فارسی هر سه جمله بالا می‌شود: جاءَ رَجُلٌ.

■ اسم خاص (یعنی نام مخصوص کسی یا جایی) در زبان عربی «اسم عَلَم» نامیده می‌شود و معرفه به شمار می‌رود؛ مانند: هاشم، مریم، بغداد، بیروت و ... اسم عَلَم، مانند: عَبَّاس، كَاطِمٌ و حُسَيْنٌ تنوین دارد، ولی نکره نیست؛ بلکه معرفه است.

■ سال گذشته با مبتدا و خبر آشنا شدید. گاهی خبر تنوین دارد؛ مثال:
 الْعِلْمُ كَنْزٌ. دانش گنج است. فَرِيقُنَا فَائِزٌ. تیم ما برنده است.
 در دو مثال بالا كَنْزٌ و فَائِزٌ تنوین دارد؛ اما نیازی به نکره معنا کردن نیست.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرَجِمْ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكِرَةِ.

۱ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾^۲ التَّوْر: ۳۵

۲ ﴿... أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ...﴾ الْمَزَّمَل: ۱۵ و ۱۶

۳ عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ، خَيْرٌ مِنْ أَلْفٍ عَابِدٍ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

تَرْجَمَةُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ (۱)

■ حروف «أَنْ» که «گِ، لِ، لَکِ، حَتَّى» تا، برای اینکه» بر سر فعل مضارع می آیند و در معنای آن تغییر ایجاد می کنند؛ فعل هایی که دارای این حروف اند، در فارسی «مضارع التزامی» ترجمه می شوند؛ مثال:

يَحْكُمُ: داوری می کند	حَتَّى يَحْكُمَ: تا داوری کند
يُحَاوِلُونَ: تلاش می کنند	أَنْ يُحَاوِلُوا: که تلاش کنند
تَفْرَحُونَ: شاد می شوید	لَکِ تَفْرَحُوا: تا شاد شوید
يَجْعَلُ: قرار می دهد	لِيَجْعَلَ: تا قرار بدهد
يَذْهَبْنَ: می روند	کِ يَذْهَبْنَ: تا بروند

■ فعل مضارع دارای «لَنْ» معادل «آینده منفی» در زبان فارسی است؛ مثال:

تَنَالُونَ: دست می یابید لَنْ تَنَالُوا: دست نخواهید یافت

این حروف در انتهای فعل مضارع تغییراتی را ایجاد می کنند. (به جز در ساخت هایی مانند يَفْعَلْنَ و تَفْعَلْنَ)^۱

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْآيَتَيْنِ وَ الْحَدِيثَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ، ثُمَّ عَيِّنِ الْأَفْعَالَ الْمُضَارِعَةَ.

۱ ﴿وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۱۶

۲ ﴿... أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۵۴

۳ مِنْ أَخْلَاقِ الْجَاهِلِ الْإِجَابَةُ قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ وَالْمُعَارَضَةُ قَبْلَ أَنْ يَفْهَمَ وَالْحُكْمُ بِمَا لَا يَعْلَمُ.
الْإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۱- آشنایی با این تغییرات، از اهداف آموزشی کتاب درسی نیست. ۲- رَزَقَ: روزی داد
۳- خُلَّةٌ: دوستی
۴- مُعَارَضَةٌ: مخالفت

التمرين الأول: عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ غَيْرِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ. x ✓

١- أَلَمِسْكَ عِطْرٌ يَتَّخِذُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْغِزْلَانِ.

٢- أَلَشَّرَشَفُ قِطْعَةُ قُمَاشٍ تَوْضَعُ عَلَى السَّرِيرِ.

٣- أَلْعَرَبُ يَنْطِقُونَ الْكَلِمَاتِ الدَّخِيلَةَ طَبَقَ أَصْلِهَا.

٤- فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِائَاتُ الْكَلِمَاتِ الْمُعَرَّبَةِ ذَاتُ الْأُصُولِ الْفَارِسِيَّةِ.

٥- أَلْفُ الدُّكْتُورِ التُّونَجِيِّ كِتَابًا يَضُمُّ الْكَلِمَاتِ التُّرْكِيَّةَ الْمُعَرَّبَةَ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

التمرين الثاني: عَيِّنِ الْعِبَارَةَ الْفَارِسِيَّةَ الْمُنَاسِبَةَ لِلْعِبَارَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

تَجْرِي الرِّيحُ بِمَا لَا تَشْتَهِي السُّفُنُ. هر چه پیش آید خوش آید.

أَلْبَعِيدُ عَنِ الْعَيْنِ، بَعِيدٌ عَنِ الْقَلْبِ. کم گوی و گزیده گوی چون دُر.

أَكَلْتُمْ تَمْرِي وَ عَصَيْتُمْ أَمْرِي. گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی.

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَ دَلَّ. نمک خورد و نمکدان شکست.

أَلَصَّبَرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ. از دل برود هر آنکه از دیده رود.

أَلْخَيْرُ فِي مَا وَقَعَ. بَرَدِ کشتی آنجا که خواهد خدای و گر جامه بر تن دَرَدِ ناخدای

١- تَشْتَهِي: می خواهد، میل دارد

التمرين الثالث: أجب عن الأسئلة التالية حسب الصور.

في أي بلاد تقع هذه الأهرام؟

بِمَ يذهب الطلاب إلى المدرسة؟

لِمَن هذا التمثال؟

كيف الجو في أربيل في الشتاء؟

ماذا تُشاهد فوق النهر؟

هل تُشاهد وجهاً في الصورة؟

التمرين الرابع: أَلِف: عَيْنِ التَّرْجَمَةِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ.

- ١- سَمِعْتُ صَوْتًا عَجِيبًا. صداى عجيبى را شنيدم. صداى عجيب را شنيدم.
- ٢- وَصَلْتُ إِلَى الْقَرْيَةِ. به روستايى رسيدم. به روستا رسيدم.
- ٣- نَظَرْتُ إِلَى الْمَاضِي نگاهی به گذشته نگاه به گذشته
- ٤- الْعِبَادُ الصَّالِحُونَ بندگانى درستکار بندگانِ درستکار
- ٥- السَّوَارُ الْعَتِيقُ دستبندِ کهنه دستبندى کهنه
- ٦- التَّارِيخُ الدَّهَبِيُّ تاريخى زرّين تاريخ زرّين

ب: تَرْجِمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ، ثُمَّ عَيْنِ الْمَعْرِفَةِ وَ النَّكْرَةِ فِي مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطٍّ.

سَجَلَتْ مُنْظَمَةُ الْيُونِسْكَو مَسْجِدَ الْإِمَامِ وَ قُبَّةَ قَابُوسٍ فِي قَائِمَةِ التَّرَاثِ الْعَالَمِيِّ.

قَبْرُ كُورْشِ يَجْذِبُ سَيَّاحًا مِنْ دُولِ الْعَالَمِ. حَديقَةُ شَاهَزَادَه قُرْبَ كِرْمَانِ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ.

مَعْبَدُ كُرْدْگُلَا فِي مُحَافَظَةِ مازَنْدَرَانِ أَحَدُ الْآثَارِ الْقَدِيمَةِ.

التمرين الخامس: عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْفِعْلِ الْمَاضِي.

الْفِعْلُ الْمَاضِي	الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ	فِعْلُ الْأَمْرِ	الْمَصْدَرُ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
وَافَقَ	يُوافِقُ ☐	وَافِقُ ☐	التَّوْفِيقُ ☐	الْمُوافِقُ ☐
	يُوفِّقُ ☐	وَفِّقُ ☐	الْمُوافَقَةُ ☐	الْمُوفِّقُ ☐
تَقَرَّبَ	يُقَرِّبُ ☐	قَرَّبَ ☐	التَّقَرُّبُ ☐	الْمُقَرَّبُ ☐
	يَتَقَرَّبُ ☐	تَقَرَّبَ ☐	التَّقَرُّبُ ☐	الْمُتَقَرَّبُ ☐
تَعَارَفَ	يَتَعَرَّفُ ☐	تَعَارَفَ ☐	الْمُعَارَفَةُ ☐	الْمُعْتَارِفُ ☐
	يَتَعَارَفُ ☐	اعْرِفُ ☐	التَّعَارُفُ ☐	الْمُعَرِّفُ ☐
اِسْتَعْلَ	يَسْتَعْلِ ☐	اِسْتَعْلَ ☐	اِلِاِسْتِغَالُ ☐	اِلْمُسْتَعْلِ ☐
	يَسْتَعْلِ ☐	اِنْشَغَلَ ☐	اِلِاِسْتِغَالُ ☐	اِلْمُنْشَغَلَ ☐
اِنْفَتَحَ	يَفْتَحُ ☐	اِنْفَتَحَ ☐	اِلِاِسْتِفْتَاَحُ ☐	اِلْمُتَفَتِّحُ ☐
	يَنْفَتَحُ ☐	تَفَتَّحَ ☐	اِلِاِنْفِتاَحُ ☐	اِلْمُنْفَتِّحُ ☐
اِسْتَرْجَعَ	يَسْتَرْجِعُ ☐	اِسْتَرْجَعَ ☐	اِلِاِسْتِرْجاَعُ ☐	اِلْمُسْتَرْجِعُ ☐
	يَرْجِعُ ☐	راجِعُ ☐	اِلِاِسْتِرْجاَعُ ☐	اِلْمُرْجِعُ ☐
نَزَلَ	يُنْزِلُ ☐	اِنْزَلَ ☐	النُّزولُ ☐	اِلْمُنْزِلُ ☐
	يُنْزِلُ ☐	نَزَلَ ☐	اِلْتَنْزِيلُ ☐	اِلنَّازِلُ ☐
اَكْرَمَ	يُكْرِمُ ☐	اَكْرَمَ ☐	اِلِاِكْرَامُ ☐	اِلْاَكْرَمُ ☐
	يُكْرِمُ ☐	كَّرَمَ ☐	اِلْتَكْرِيمُ ☐	اِلْمُكْرِمُ ☐

الْتَّمَرِينُ السَّادِسُ: تَرْجِمِ الْآيَاتِ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

(فِعْلُ الْأَمْرِ)

١- ﴿...فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا...﴾ الْأَعْرَافُ: ٨٧

(الْمُضَافُ إِلَيْهِ)

٢- ﴿...يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ...﴾ الْفَتْحُ: ١٥

(الْفَاعِلُ)

٣- ﴿... مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ^١...﴾ الْمَائِدَةُ: ٦

(الْفِعْلُ الْمَاضِي)

٤- ﴿... لِكَيْلَا^٢ تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ^٣...﴾ آلِ عِمْرَانَ: ١٥٣

(الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ)

٥- ﴿لَنْ تَنَالُوا^٤ الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ...﴾ آلِ عِمْرَانَ: ٩٢

١- حَرَجٌ: حالت بحرانی ٢- لِكَيْلَا: لِکَيِّ+لا ٣- فَاتٌ: از دست رفت ٤- لَنْ تَنَالُوا: دست نخواهید یافت

لِلْمُطَالَعَةِ

الْمُعَرَّبَاتُ الْفَارِسِيَّةُ

إِبْرِيسَم: إِبْرِيشم / إِبْرِيق: آبریز / أَرْجَوَانِي: أَرْغَوَانِي / أَسْتَاذ: أَسْتَاد / إِسْتَبْرَق: سِتَبَرگ / أَسْطُوَانَة: أَسْطُوَانَه / بَابُونَج: بابونه / بَخْشِيش ← بَخْشِش (بِالْفَارْسِيَّة: انعام) / بَابُوج (نَوْعٌ مِنَ الْحِذَاءِ) ← پاپوش / بَاذَنْجَان: باتنگان (بِالْفَارْسِيَّة: بادِمْجَان) / بَرَبِط: (بَر بِالْفَارْسِيَّة: سِينَه + بَت: بِالْفَارْسِيَّة: أَرْدَك) مِنْ آلَاتِ الْمَوْسِيقَى / بَرَزَخ ← بَرَزَ أَخُو (الْعَالَمُ الْأَعْلَى: جِهَانُ بَالَا) / بَرَنَامَج: بَرَنَامَه / بَرَوَاز ← پَرَوَاز: قَاب / بَرِيد ← بُرِيدَه دُم: پُست / بُسْتَان: بوسْتَان / بَغْدَاد: بَغ + داد (خَدَادَاد) / بَوْسَه ← بوسه / بَهْلَوَان ← پَهْلَوَان (بِالْفَارْسِيَّة: بَنْدَبَاز) / بَس: بَس / بَط: بَت (بِالْفَارْسِيَّة: أَرْدَك) / بَلُور: بُلُور / بَنْفَسَج: بَنْفَشَه / تَارِيخ: تَارِيك / تَتْوِيَج: تَاجِ گِذَارِي ← تَاج: تَخْت: تَخْت / تَرَجُمَان (تَرْجَمَة) ← تَرزُبَان / تَتُور: تَنُور / تَوْت: تَوْت / جَامُوس: گَومِيش / جَزَر: گَزَر / جَص: گَچ / جَلَاب: گَلَاب / جُلْنَار: گُلْنَار / جُنَاح: گُناه / جُنْدِي: گُنْدِي / جَوْرَاب: گُورِپَا (گُورَاب) / جَوَز: گُوز (بِالْفَارْسِيَّة: گِرْدُو) / جَوْشَن ← جَوْشَن: زَرَه / جَوَهَر: گَوَهَر / حَرْبَاء: هُورْبَان (هُور: خُور «خُورَشِيد») / خَانَة: خَانَه (بُيُوتٌ فِي لُعْبَةِ الشُّطْرَنْجِ) / خَنْدَق: كَنْدَك / دِجَلَة: دِجَلَه / تِگِرَه (تَنْد و تِيز) / دَرُوش: دَرُوش / دُسْتُور ← دَسْتُور: قَانُون / دِيبَاچ: دِيبَا / دِین: دِین / رَازِیَانَج: رَازِیَانَه / رِزْق ← رُوحِیک، رُوزِیک «رُوزِی» / رُوزْنَامَة ← رُوزْنَامَه (بِالْفَارْسِيَّة: تَقْوِیم) / رَوَژَنَة ← رُوزَنَه / رَهْنَامَج: رَاهَنَامَه (دَلِیلٌ لِلسَّفَرَاتِ الْبَحْرِیَّةِ) / زَرَكَش ← زَرَكَش (نَسَجَ الْقُمَاشِ یُخِیوْطُ مِنَ الذَّهَبِ: تَارِهَائِی

زر به پارچه کشید) / زمان: زمان / زَمَهَریر: بسیار سرد / زَنبیل: (زَن: امرأة + يَد: عَلَى يَدِ الْمَرَأَةِ) /
 زَنجار: زنگار / سادَج: ساده «سَدَاجَة: سادگی» / سَاعَة: سایه / سَجِيل: سنگ گِل / سَخَط: سخت (الْغَضَبُ
 الْكَثِيرُ) / سِرَاج: چراغ / سُرَادِق: سرابرده / سَرَخَس: سَرَخُس / سِرْدَاب: سرداب (زیر زمین: بِنَاءٌ تَحْتَ
 الْأَرْضِ) / سَرَمَد: سرآمد (بی آغاز و پایان: مَا لَا أَوَّلَ لَهُ وَلَا آخِرَ) / سِرْوَال: شلوار / سَكَّر: شکر / سَكَنَجَبِين:
 سرکه انگبین / سَلْجَم: شَلْجَم / سَنَجَاب: سَنَجَاب / سَوَسَن: سوسن / شَاشَة: صفحه تلویزیون ← شیشه /
 شاهین (صَفَر): شاهین / شَوَنَدَر: چُغَنَدَر / شَهْدَانِج: شاهدانه / شَهْد: عسل / شَيْء ← شِء: چیز /
 صَفَق: دست زد ← چَک / صَلِيب ← چَلِيبَا / صَنُج: چنگ، سنج / طازَج: تازه / طَسْتُ: تَشْتُ /
 عَبْقَرِي ← آبکاری / عِفْریت ← آفرید / فِرْجار، فِرْکار ← پَرْگار / فُسْتُق: پسته / فِلْفِل: پِلپِل / فولاد: پولاد /
 فَيروز ← پیروز / فَيروزَج: فیروزه / فیل: پیل / گَاس: کاسه / کافور ← کاپور / گَهَرَباء: کاه رُبا / کَنز:
 گنج / لِجَام: لگام / مِخْرَاب: مِهْراب / مِسْكَ ← مِشْک: مُشْک / مِيزَاب ← مِيزاب: ناودان «گُمِيز+آب» /
 نارَنج ← نار رنگ: نارنج / نِسرین: نَسْرین / نِفْط: نَفْتُ / نَمَارِق: بالش ها (جمع نَرَمَك) / نَمُوذَج:
 نمونه / وَرْد ← ورد / وَزیر: ویچیر / هَنْدَسَة: اندازه

اَلْبَحْثُ الْعِلْمِيُّ

■ اُكْتُبْ عِشْرِينَ كَلِمَةً مُعَرَّبَةً أَصْلُهَا فَارِسِيٌّ مِنْ أَحَدِ هَذِهِ الْكُتُبِ.

الدَّرْسُ الْخَامِسُ

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ

الصَّادِقِينَ﴾ التَّوْبَةُ: ١١٩

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از خدا پروا کنید و همراه راستگویان باشید.

يُحْكِي أَنَّ رَجُلًا كَانَ كَثِيرَ الْمَعَاصِي وَالْعُيُوبِ، فَتَدِمَ عَلَى أَعْمَالِهِ السَّيِّئَةِ وَ حَاوَلَ أَنْ يُصْلِحَهَا،
فَمَا اسْتَطَاعَ، فَذَهَبَ إِلَى رَجُلٍ فَاضِلٍ صَالِحٍ، وَ طَلَبَ مِنْهُ مَوْعِظَةً تَمْنَعُهُ عَنِ ارْتِكَابِ
الْمَعَاصِي، فَتَصَحَّهَ بِالتَّزَامِ الصَّدَقِ، وَ أَخَذَ مِنْهُ عَهْدًا عَلَى ذَلِكَ، فَكَلَّمَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يَرْتَكِبَ
ذَنْبًا، اِمْتَنَعَ عَنْهُ لَوْفَائِهِ بِالْعَهْدِ، حَتَّى لَا يَكْذِبَ عَلَى الرَّجُلِ الْفَاضِلِ، وَ بِمُرُورِ الْأَيَّامِ تَخَلَّصَ
مِنْ شَرِّ ذُنُوبِهِ وَ عُيُوبِهِ لِإِلْتِزَامِهِ بِالصَّدَقِ.

وَ يُحْكِي أَنَّ شَابًّا كَانَ كَذَّابًا، وَ فِي أَحَدِ الْأَيَّامِ كَانَ يَسْبَحُ فِي الْبَحْرِ وَ تَظَاهَرَ بِالْعَرَقِ وَ نَادَى
أَصْحَابَهُ: النَّجْدَةَ، النَّجْدَةَ... فَأَسْرَعَ أَصْحَابُهُ إِلَيْهِ لِيُنْقِذُوهُ، وَ عِنْدَمَا وَصَلُوا إِلَيْهِ ضَحِكَ
عَلَيْهِمْ؛ كَرَّرَ هَذَا الْعَمَلَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَ فِي الْمَرَّةِ الرَّابِعَةِ ارْتَفَعَ الْمَوْجُ وَ كَادَ الشَّابُّ يَغْرُقُ،
فَأَخَذَ يُنَادِي أَصْحَابَهُ، وَلَكِنَّهُمْ ظَنُّوا أَنَّهُ يَكْذِبُ مِنْ جَدِيدٍ. فَلَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ حَتَّى أَسْرَعَ إِلَيْهِ

أَخَذَ النَّاسِ وَأَنْقَذَهُ، فَقَالَ الشَّابُّ لِأَصْدِقَائِهِ: «شَاهَدْتُ نَتِيجَةَ عَمَلِي، فَكِدْبِي كَادَ يَقْتُلْنِي،

فَلَنْ أَكْذِبَ بَعْدَ الْيَوْمِ أَبَدًا، وَ مَا عَادَ هَذَا الشَّابُّ إِلَى الْكِذْبِ مَرَّةً أُخْرَى.

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ آتُوبَةُ: ١١٩

الصَّدُقُ مَعَ اللَّهِ يَتَجَلَّى بِإِخْلَاصِ الْأَعْمَالِ لَهُ؛ وَ الصَّدُقُ مَعَ النَّاسِ هُوَ أَنْ لَا تَكْذِبَ عَلَى

الْآخَرِينَ، وَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:

«كَبُرَتْ خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا، هُوَ لَكَ مُصَدِّقٌ، وَأَنْتَ لَهُ كَاذِبٌ».

وَ قَالَ الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

«مَا أَضْمَرَ أَحَدٌ شَيْئًا إِلَّا ظَهَرَ فِي قَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَ صَفَحَاتِ وَجْهِهِ».

إِذَنْ لَا يَسْتَطِيعُ الْكَذَّابُ أَنْ يُخْفِيَ كِذْبَهُ أَوْ يُنْكِرَهُ.

مَا أَجْمَلَ كَلَامَ النَّبِيِّ ﷺ!

«لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَ صَوْمِهِمْ وَ كَثْرَةِ الْحَجِّ وَ الْمَعْرُوفِ وَ طَنَطَنَتِهِمْ بِاللَّيْلِ وَلَكِنْ انْظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ».

طَنَظَنَة : بانگ (بانگ آرام نیایش) عَادَ : بازگشت (مضارع: يَعُودُ) = رَجَعَ فَلَتَهُ اللِّسَانُ : لغزش زبان از نیندیشیدن «جمع: فَلَتَات» كَادَ يَغْرُقُ : نزدیک بود غرق بشود كَبُرَ : بزرگ شد (مضارع: يَكْبُرُ) «كَبُرَتْ خِيَانَتُهُ: خیانت بزرگی است!» كَبُرَ ≠ صَغُرَ كَرَّرَ : تکرار کرد (مضارع: يُكْرِّرُ) كَلَّمَا : هرگاه نَجَدَ : کمک = مُسَاعَدَة، نَصْر	(مضارع: يُنْكِرُ) تَخَلَّصَ : رها شد (مضارع: يَتَخَلَّصُ) تَظَاهَرَ بِ: به ... وانمود کرد (مضارع: يَتَظَاهَرُ) حَدَّثَ : سخن گفت (مضارع: يُحَدِّثُ) = كَلَّمَ، تَكَلَّمَ حَكَى : حکایت کرد (مضارع: يَحْكِي) سَبَحَ : شنا کرد (مضارع: يَسْبَحُ) صَاحِبَ : دوست «جمع: أَصْحَاب» = صَدِيق ≠ عَدُو صَفَحَ : یک روی چیزی «صَفَحَاتُ الْوَجْهِ: همه جای چهره»	أَخَذَ : شروع کرد، «أَخَذَ يُنَادِي: شروع کرد به صدا زدن» إِسْتَطَاعَ : توانست (مضارع: يَسْتَطِيعُ) أَسْرَعَ: شتافت (مضارع: يُسْرِعُ) = عَجَلَ أَصْلَحَ : درست گرداند (مضارع: يُصْلِحُ) ≠ أَفْسَدَ أَضْمَرَ : پنهان کرد (مضارع: يُضْمِرُ) = أَحْقَى ≠ أَظْهَرَ إِلْتَزَمَ : پایبندی (الْتَزَمَ، يَلْتَزِمُ) إِلْتَفَتَ: توجّه کرد (مضارع: يَلْتَفِتُ) «لَمْ يَلْتَفِتُوا: توجّه نکردند» أَنْكَرَ : دروغ دانست، انکار کرد
---	---	---

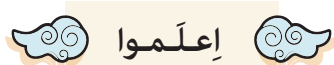
x ✓

عَيْنِ الصَّحِيحِ وَالْخَطَا حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

- ۱- حَاوَلَ الرَّجُلُ الْكَثِيرُ الْمَعَاصِي أَنْ يُصْلِحَ نَفْسَهُ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ فِي الْبِدَايَةِ.
- ۲- طَلَبَ الرَّجُلُ الْفَاضِلُ مِنَ الرَّجُلِ الْكَثِيرِ الْمَعَاصِي أَنْ يَلْتَزِمَ بِكُلِّ الْحَسَنَاتِ.
- ۳- اِمْتَنَعَ الرَّجُلُ الْكَثِيرُ الْمَعَاصِي عَنِ الذُّنُوبِ لِيُوفِّيهِ بِالْعَهْدِ.
- ۴- كَادَ الشَّابُّ الْكَذَّابُ يَغْرُقُ عِنْدَمَا كَذَبَ لِلْمَرَّةِ الثَّالِثَةِ.
- ۵- يَظْهَرُ الْكِذْبُ فِي فَلَتَاتِ اللِّسَانِ وَ صَفَحَاتِ الْوَجْهِ.

الْجُمْلَةُ بَعْدَ النَّكِرَةِ

■ معمولاً هنگامی که بعد از اسمی نکره فعلی بیاید که آن اسم نکره را توصیف کند، در ترجمه به فارسی بعد از آن اسم حرف ربط «که» می آید و فعل مطابق شرایط جمله ترجمه می شود؛ مثال:

شَاهِدْنَا سِنَجَابًا يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ.

سنجابی را دیدیم که از درختی به درختی می پرید.

إِرضَاءُ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ.

راضی ساختن مردم، هدفی است که به دست آورده نمی شود.

رَأَيْتُ وَلَدًا يَمْشِي بِسُرْعَةٍ.

پسری را دیدم که به سرعت راه می رفت.

■ عبارت (رَأَيْتُ وَلَدًا يَمْشِي بِسُرْعَةٍ) از دو جمله تشکیل شده، و بعد از اسم نکره «وَلَدًا» فعل مضارعی آمده است که «وَلَدًا» را توصیف می کند؛ در ترجمه فارسی بین دو جمله، حرف ربط «که» می آید و فعل مضارع نیز معمولاً ماضی استمراری ترجمه می شود.

ماضی + مضارع = ماضی استمراری

■ اما اگر فعل اول مضارع باشد، ترجمه فعل دوم چگونه خواهد بود؟ به مثال دقت کنید.

أَفْتَشُّ عَنْ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ.

دنبال فرهنگ لغتی می گردم که مرا در فهم متون کمک کند.

مضارع + مضارع = مضارع التزامی

■ اکنون به ترجمه جمله زیر دقت کنید.

اِشْتَرَيْتُ الْيَوْمَ كِتَابًا قَدْ رَأَيْتُهُ مِنْ قَبْلُ.

امروز کتابی را خریدم که قبلاً آن را دیده بودم. (دیدم)

ماضی + ماضی = ماضی بعید یا ماضی ساده

اِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: اَلِف: تَرْجِمْ هَذِهِ الْعِبَارَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ؛ ثُمَّ عَيِّنْ نَوْعَ الْأَفْعَالِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ^۱ وَمِنْ قَلْبٍ لَا یَخْشَعُ^۲ وَمِنْ عِلْمٍ لَا یَنْفَعُ وَ

مِنْ صَلَاةٍ لَا تُرْفَعُ^۳ وَمِنْ دُعَاءٍ لَا یُسْمَعُ. (مِنْ تَعْقِیْبَاتِ صَلَاةِ الْعَصْرِ)

ب: مَیْزِ الْأَفْعَالِ الْمُتَعَدِّیَةِ مِنْ: یَهْدِی / کَفَرُوا / قَرَأَتْ / جَلَسْنَا

۳- لَا تُرْفَعُ: بالا برده نشود (بالا نرود)

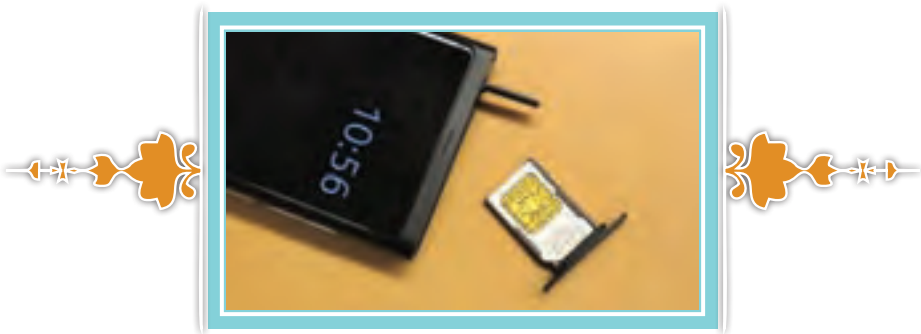
۲- لَا یَخْشَعُ: فروتنی نمی‌کند

۱- لَا تَشْبَعُ: سیر نمی‌شود

■ در گروه‌های دو نفره شبیه گفت‌وگوی زیر را در کلاس اجرا کنید.

حوار (شراء شريحة^١ الهاتفِ الجوّالِ)

موظفُ الاتصالاتِ	الزائرةُ
تفضّلي، و هل تُريدِينَ بطاقةَ الشَّحْنِ ^٢ ؟	رجاءً، أعطني شريحةَ الجوّالِ.
تَسْتَطِيعِينَ أَنْ تَشْحَنِي ^٣ رَصِيدَ ^٤ جَوّالِكِ عَبرَ الإنترنتِ.	نعم؛ مِنْ فَضْلِكَ أعطني بطاقةً بِمَبْلَغِ خَمْسَةِ وَ عَشْرِينَ رِيالاً.
الزائرةُ تُريدُ أَنْ تَتَّصِلَ لَكِنْ لَا يَعمَلُ الشَّحْنُ، فَتَذْهَبُ عِنْدَ مَوْظَفِ الاتِّصالاتِ وَ تَقُولُ لَهُ:	
أعطيني البِطاقةَ مِنْ فَضْلِكَ. سامِحيني ^٥ : أَنْتِ عَلَى الْحَقِّ ^٦ . أَبَدِّلْ لَكَ البِطاقةَ.	عفوًا، في بطاقةِ الشَّحْنِ إشْكالٌ.

١- الشَّريحة: سيم‌کارت ٢- الشَّحْن: شارژ کردن ٣- أَنْ تَشْحَنِي: که شارژ کنی ٤- الرِّصید: اعتبار مالی، شارژ
٥- سامِحيني: مرا ببخش ٦- أَنْتِ عَلَى الْحَقِّ: حق با شماست

التمرين الأول: أُمِّي كَلِمَةٍ مِنْ كَلِمَاتِ مُعْجَمِ الدَّرْسِ تُنَاسِبُ التَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةَ؟

١- ما كَانَ يَعْرِفُ السَّابَّاحَةَ، فَصَرَخَ النَّجْدَةَ، النَّجْدَةَ:

٢- أَخْفَى شَيْئًا، وَجَعَلَهُ بَعِيدًا عَنِ الْأَنْظَارِ:

٣- حَسِبَهُ كِذْبًا، وَ مَا قَبِلَهُ:

٤- عَمِلَ عَمَلًا عِدَّةَ مَرَّاتٍ:

٥- أَصْبَحَ كَبِيرًا:

التمرين الثاني: تَرْجِمِ الْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- لَا تَغْتَرَّوْا^١ بِصَلَاتِهِمْ وَلَا بِصِيَامِهِمْ ... وَلَكِنْ اخْتَبِرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ

الْأَمَانَةِ. الْإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ (فَعَلَ الْأَمْرَ، وَ فَعَلَ النَّهْيَ)

٢- لَا تَسْتَشِيرِ^٢ الْكَذَّابَ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يُقَرِّبُ^٣ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَيُبْعِدُ^٤ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ.

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (اسْمُ الْمُبَالِغَةِ)

٣- يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِإِحْتِيَالِهِ^٥. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (الْأَفْعَالُ)

٤- لَا تُحَدِّثِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ بِهِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (فَعَلَ النَّهْيَ)

٣- لَا تَسْتَشِيرُ: بِأ ... مَشُورَتِ نَكُن

٢- لَا تَغْتَرَّوْا: فَرِيبَ نَخُورِيد

١- السَّابَّاحَةُ: شَنَا كَرْدَن

٦- الْإِحْتِيَالُ: فَرِيبِكَارِي

٥- يُبْعِدُ: دُورَ مِي سَاذَد

٤- يُقَرِّبُ: زَرْدِيكَ مِي سَاذَد

التَّمْرِينُ الثَّالِثُ: عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي كُلِّ مَجْمُوعَةٍ مَعَ بَيَانِ السَّبَبِ.

- ١- الْفُنُونُ ☐ الْخَدَّ ☐ الْقَم ☐ اللِّسَان ☐
- ٢- قِشْر ☐ لُب ☐ نَوَى ☐ غَاز ☐
- ٣- الثَّغْلَب ☐ الْكَلْب ☐ الْمَرْح ☐ الْحِمَار ☐
- ٤- الْيَمِين ☐ الطَّنَان ☐ الشُّمَال ☐ الْأَمَام ☐
- ٥- الصَّلَاة ☐ الشَّرِيعَة ☐ الرِّصِيد ☐ الْجَوَال ☐
- ٦- الْأَجَبَة ☐ الْأَصْدِقَاء ☐ الْأَصْحَاب ☐ الْإِضَاعَة ☐

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ: أَلِف: تَرَجِمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- سَافَرْتُ إِلَى قَرْيَةٍ شَاهَدْتُ صَوْرَتَهَا أَيَّامَ صَغَرِي. (الْمَجْرُورَ بِحَرْفِ جَرٍّ وَالْمَفْعُولَ)

٢- عَصَفْتُ رِيَّاحٌ شَدِيدَةً خَرَبَتْ بَيْتًا جَنْبَ شَاطِئِ الْبَحْرِ. (الْصَّفَة وَ الْمُضَافُ إِلَيْهِ)

٣- وَجَدْتُ بَرْنَامَجًا^١ يُسَاعِدُنِي عَلَى تَعَلُّمِ الْعَرَبِيَّةِ. (الْمَفْعُولَ وَ الْمُضَافَ إِلَيْهِ)

٤- أَلَكِتَابُ صَدِيقٍ يُنْقِذُكَ مِنْ مُصِيبَةِ الْجَهْلِ. (الْمُبْتَدَأَ وَ الْخَبَرَ)

٥- يُعْجِبُنِي عِيدٌ يَفْرَحُ فِيهِ الْفُقَرَاءُ. (الْجَمْعَ الْمَكْسَرَّ، وَ نَوْنَ الْوَقَايَةِ)

ب: عَيِّنِ الْفِعْلَ الْمُتَعَدِّيَ مِنْ هَذِهِ الْأَفْعَالِ الَّتِي جَاءَتْ فِي الْجُمْلَةِ السَّابِقَةِ:

سَافَرْتُ / شَاهَدْتُ / عَصَفْتُ / خَرَبَتْ

١- بَرْنَامَج: برنامج

اَلْبَحْثُ الْعِلْمِيُّ

■ اُكْتُبْ خَمْسَ عِبَارَاتٍ بِالْعَرَبِيَّةِ حَوْلَ آدَابِ الْكَلَامِ.

١- اَلْكَلَامُ يَجْرُ ' اَلْكَلَامِ.

٢-

٣-

٤-

٥-

٦-

١- يَجْرُ: مَي كَشَد

الدَّرْسُ السَّادِسُ

إِرْحَمُوا عَزِيزاً ذَلَّ، وَغَنِيّاً افْتَقَرَ، وَعَالِماً

ضَاعَ بَيْنَ جُهَّالٍ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

دلسوزی کنید بر ارجمندی که خوار شده، و دارایی که ندار شده، و
دانایی که میان نادان‌ها تباه شده است.

إِرْحَمُوا ثَلَاثَةً.

أَسْرَ الْمُسْلِمُونَ فِي غَزْوَةِ طَيِّءٍ «سَفَانَةَ» ابْنَةَ «حَاتِمِ الطَّائِي» الَّذِي يُضْرَبُ بِهِ الْمَثَلُ فِي الْكَرَمِ، وَلَمَّا ذَهَبَتْ مَعَ الْأَسْرَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَتْ لَهُ: إِنَّ أَبِي كَانَ سَيِّدَ قَوْمِهِ، يَفُكُّ الْأَسِيرَ وَ يَحْفَظُ الْجَارَ وَ يَحْمِي الْأَهْلَ وَ الْعِرْضَ وَ يَفْرِجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ، وَ يُطْعِمُ الْمِسْكِينَ، وَ يَنْشُرُ السَّلَامَ، وَ يَعِينُ الضَّعِيفَ عَلَى شِدَائِدِ الدَّهْرِ، وَ مَا أَتَاهُ أَحَدٌ فِي حَاجَةٍ فَرَدَّهُ خَائِبًا، أَنَا ابْنَةُ حَاتِمِ الطَّائِي.

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «هَذِهِ صِفَاتُ الْمُؤْمِنِينَ حَقًّا؛ أَتْرُكُوهَا فَإِنَّ أَبَاهَا كَانَ يُحِبُّ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛ وَ اللَّهُ يُحِبُّ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ». ثُمَّ قَالَ:

«إِرْحَمُوا عَزِيزًا ذَلًّا، وَ غَنِيًّا افْتَقَرَ، وَ عَالِمًا ضَاعَ بَيْنَ جُهَالٍ».

فَلَمَّا أَطْلَقَهَا النَّبِيُّ ﷺ رَجَعَتْ إِلَى أَخِيهَا «عَدِيٍّ» وَ هُوَ رَئِيسُ قَوْمِهِ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهِ، فَقَالَتْ لَهُ: يَا أَخِي، إِنِّي رَأَيْتُ خِصَالًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ تُعْجِبُنِي، رَأَيْتُهُ يُحِبُّ الْفَقِيرَ، وَ يَفُكُّ الْأَسِيرَ، وَ يَرْحَمُ الصَّغِيرَ، وَ يَعْرِفُ قَدْرَ الْكَبِيرِ، وَ مَا رَأَيْتُ أَجْوَدَ وَ لَا أَكْرَمَ مِنْهُ، فَإِذَا يَكُونُ نَبِيًّا فَلِلْسَابِقِ فَضْلُهُ، وَ إِذَا يَكُونُ مَلِكًا فَلَا تَزَالُ فِي عِزِّ مُلْكِهِ. فَجَاءَ عَدِيٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَسْلَمَ وَ أَسْلَمَتْ سَفَانَةُ.

وَ أَسْلَمَتْ قَبِيلُهُ طَيِّءٌ كُلُّهَا بَعْدَمَا أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِإِطْلَاقِ أَسْرَاهُمْ.

۱- هیچ کس نزد او با خواسته ای نیامد که او را ناامید برگردانده باشد. (برگرداند)

الدَّفْتَرُ الْخَامِسُ مِنَ الْمَثْنَوِيِّ الْمَعْنَوِيِّ لِـ «مَوْلَانَا جَلَالِ الدِّينِ الرُّومِيِّ»

گفت پیغمبر که رحم آرید بر

وَالَّذِي كَانَ عَزِيزًا فَاحْتَقِرَ

گفت پیغمبر که با این سه گروه

آنکه او بعد از رئیسی خوار شد

وان سوم آن عالمی گاندر جهان

جان مَنْ كَانَ غَنِيًّا فَافْتَقَرَ

أَوْ صَفِيًّا عَالِمًا يَتَنَزَّلُ

رحم آرید از ز سنگید و ز کوه

وان توانگر هم که بی‌دینار شد

مبتلا گردد میان ابلهان

أَجُودَ : بخشنده تر، بخشنده ترین
 اُحْتَقِرَ : خوار شد (اِحْتَقَرَ، يَحْتَقِرُ)
 أَسَرَ : اسیر کرد (مضارع: يَأْسِرُ)
 أَسْلَمَ : مسلمان شد (مضارع: يُسْلِمُ)
 أَسْرَى : اسیران «مفرد: أَسِير»
 أَطْلَقَ : رها کرد (مضارع: يُطْلِقُ)
 اِفْتَقَرَ : فقیر شد (مضارع: يَفْتَقِرُ)
 أَهْلٌ : خانواده = أُسْرَةٌ
 خَائِبٌ : ناامید
 خَصْلَةٌ : ویژگی «جمع: خِصال»

ذَلَّ : خوار شد (مضارع: يَذُلُّ)
 رَدَّ : برگردانید (مضارع: يَرُدُّ)
 سَابِقٌ : پیشتاز
 سَلَامٌ : آشتی = صُلْحٌ ≠ حَرْبٌ
 شَدِيدٌ : گرفتاری ها، سختی ها
 صَفِيٌّ : برگزیده «جمع: أَصْفِيَاءُ»
 ضَاعَ : تباه شد، گم شد (مضارع: يَضِيعُ)
 عَرِضٌ : ناموس، آبرو «جمع: أَعْرَاضُ»
 فَكَّ : باز کرد، رها کرد (مضارع: يَفْكُ)
 لَا تَزَالُ : پیوسته

مَضَرٌ : نام قبیله ای
 مَكْرَمَةٌ : بزرگواری «جمع: مَكَارِمُ»
 مَكْرُوبٌ : اندوهگین
 مُلْكٌ : پادشاهی
 يَحْمِي: پشتیبانی می کند (ماضی: حَمَى)
 يُطْعِمُ: خوراک می دهد (ماضی: أَطْعَمَ)
 يُعِينُ : کمک می کند (ماضی: أَعَانَ)
 = سَاعَدَ، نَصَرَ
 يُفَرِّجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ : اندوه غمگین
 را می زداید (ماضی: فَرَّجَ ...)

عَيْنُ الصَّحِيحِ وَالْخَطَا حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

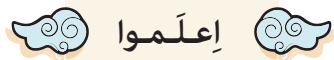
۱- قَالَ عَدِيٌّ يَا أُخْتِي، إِنِّي رَأَيْتُ خِصَالًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ تُعْجِبُنِي.

۲- فَلَمَّا أَطْلَقَ النَّبِيُّ ﷺ سَفَانَةَ، عَادَتْ إِلَى أَخِيهَا.

۳- كَانَ حَاتِمٌ يَرُدُّ مَنْ أَتَاهُ فِي حَاجَةٍ خَائِبًا.

۴- حَاتِمُ الطَّائِي مَعْرُوفٌ بِالْكَرَمِ.

۵- أُسِرَتْ سَفَانَةُ فِي غَزْوَةِ أُحُدٍ.

تَرْجَمَةُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ (۲)

- حروف «لَمْ، لَ، لا» بر سر فعل‌های مضارع می‌آیند و معنای آن را تغییر می‌دهند.
- حرف «لَمْ» فعل مضارع را به «ماضی ساده منفی» یا «ماضی نقلی منفی» تبدیل می‌کند؛ مثال:

يَسْمَعُ: می‌شنود	لَمْ يَسْمَعْ: نشنید، نشنیده است
تَذْهَبُونَ: می‌روید	لَمْ تَذْهَبُوا: نرفتید، نرفته‌اید
تَكْتُبْنَ: می‌نویسید	لَمْ تَكْتُبْنَ: ننوشتید، ننوخته‌اید

- حرف «لِ امر» بر سر فعل مضارع به معنای «باید» و چنین فعلی معادل «مضارع التزامی» در فارسی است؛ مثال:

نَرَجِعُ: برمی‌گردیم	لِنَرْجِعْ: باید برگردیم
يَعْلَمُونَ: می‌دانند	لِيَعْلَمُوا: باید بدانند

- در کتاب عربی پایه نهم با حرف «لای نهی» بر سر فعل مضارع (دوم شخص) آشنا شدید؛ مثال:

تَيَاسُّ: ناامید می‌شوی	لَا تَيَاسُّ: ناامید نشو
تُرْسِلُونَ: می‌فرستید	لَا تُرْسِلُوا: نفرستید

- همین حرف «لای نهی» اگر بر سر سایر ساخت‌های فعل مضارع بیاید، به معنای «نباید» و معادل «مضارع التزامی» در فارسی است؛ مثال:

يُسَافِرُونَ: سفر می‌کنند	لَا يُسَافِرُوا: نباید سفر کنند
---------------------------	---------------------------------

- حروف «لَمْ، لَ، لا» در انتهای فعل مضارع تغییراتی ایجاد می‌کنند. (به جز در ساخت‌هایی مانند يَفْعَلْنَ و تَفْعَلْنَ)^۱

۱- آشنایی با این تغییرات، از اهداف آموزشی کتاب درسی نیست.

۱ ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ التَّوْبَةُ : ٤٠

۲ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ الرَّعْدُ : ١١

۳ ... لَا تَظْلِمُ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَأَحْسِنُ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

چند نکته:

■ **نکته (۱) :** فعل نهی همان فعل مضارع است.

■ **نکته (۲) :** ترجمه فعلی مانند «لَيَعْلَمُوا» فقط در جمله و در متن امکان پذیر است؛

مثال:

تَكَلَّمْتُ مَعَ أَصْدِقَائِي لِيَعْلَمُوا كَيْفَ يُمَكِّنُ لَهُمْ أَنْ يَنْجَحُوا فِي بَرَامِجِهِمْ.

با دوستانم سخن گفتم تا بدانند چگونه برایشان امکان دارد که در برنامه هایشان موفق شوند.

قَالَ الْمُدِيرُ: إِنَّ الْأَمْتِحَانَاتِ تُسَاعِدُ الطُّلَّابَ لِتَعْلَمَ دُرُوسِهِمْ فَلْيَعْلَمُوا ذَلِكَ وَ عَلَيْهِمْ أَنْ

لَا يَخَافُوا مِنْهَا.

مدیر گفت: آزمون ها دانش آموزان را برای یادگیری درس هایشان کمک می کند و باید این را

بدانند و بر آنان لازم است که از آن نترسند.

■ **نکته (۳) :** حرف «لِ» بر سر بیشتر ضمیرها به «لَ» تبدیل می شود؛ مثال:

لَهُ، لَهَا، لَهُمْ، لِهِنَّ، لَهُمَا، لَكَ، لِكِ، لَكُمْ، لَكُنَّ، لَكُما، لَنَا.

در «لي» این گونه نیست.

■ نکته (۴): تاکنون با دو نوع حرف «لِ» آشنا شده‌اید، یکی بر سر اسم (ضمیر نیز اسم محسوب می‌شود) و دیگری بر سر فعل مضارع می‌آید؛ تشخیص معنای هر یک فقط داخل متن امکان دارد:

۱- «لِ» به معنای «مال، از آن» مانند «لِمَنْ تِلْكَ الشَّرِيحَةُ؟»؛ یعنی «آن سیم‌کارت مال کیست؟»
 «لِ» به معنای «برای» مانند «اِشْتَرَيْتُ حَقِيْبَةً لِلْسَّفَرِ»؛ یعنی «چمدانی برای سفر خریدم».
 «لِ» به معنای «داشتن» مانند «لِي شَهَادَةٌ فِي الْحَاسِبِ»؛ یعنی «مدرک رایانه دارم».

۲- «لِ» به معنای «باید» مانند «لِنَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ»؛ یعنی «باید به خدا توکل کنیم».
 «لِ» به معنای «تا» مانند «ذَهَبْتُ إِلَى الْمَتَجَرِّ لِأَشْتَرِيَ بَطَارِيَّةَ الْجَوَالِ»؛ یعنی «به بازار رفتم تا باتری تلفن همراه بخرم».

حرف «لِ» پس از حرف‌هایی مانند «و، فَ» معمولاً ساکن می‌شود؛ مثال:
 فَ + لِ + يَعْمَلُ = فَلْيَعْمَلْ: پس باید انجام دهد.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ حَسَبَ الْقَوَاعِدِ.

۱ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ الْفَاتِحَةُ: ۲

۲ بُعِثَ النَّبِيُّ ﷺ لِيَهْدِيَ النَّاسَ.

۳ لِنَسْتَمِعَ إِلَى الْكَلَامِ الْحَقِّ.

۴ لِمَنْ هَذِهِ الْجَوَازَاتُ؟

التمرين الأول: ضَع في الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ كَلِمَاتِ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

١- الَّذِي لَا رَجَاءَ لَهُ لِلنَّجَاحِ فِي هَدَفِهِ:

٢- أَصْبَحَ فَقِيرًا وَ لَا ثَرَوَةً لَهُ:

٣- الَّذِي حُزْنُهُ كَثِيرٌ:

٤- الْأُسْرَةُ وَ الْأَقْرَبَاءُ:

٥- أَعْطَاهُ الطَّعَامَ:

التمرين الثاني: اكْمِلْ تَرْجَمَةَ الْآيَاتِ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- ﴿لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ^١ مِنْ سَعَتِهِ﴾ الْطَّلَاق: ٧

توانمند از توانمندی خودش
الْمَجْرُورَ بِحَرْفِ جَرٍّ

٢- ﴿وَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ يُونُس: ٦٥

سخنشان تو را ؛ زیرا ارجمندی، همه از آنِ خداست. الْفَاعِلَ

٣- ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ...﴾ الْأَنْعَام: ١٢١

و از آنچه نام خدا بر آن نخوريد. نَائِبِ الْفَاعِلِ وَ الْمُضَافِ إِلَيْهِ

٤- ﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا^٢...﴾ ق: ٦

آیا مگر به آسمان بالای سرشان که چگونه آن را ساخته ایم؟! الْفِعْلَ الْمُضَارِعَ وَ صِيغَتَهُ

٥- ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ...﴾ التَّوْبَةُ: ١٠٤

آیا که تنها خداست که از بندگانش توبه را می پذیرد؟ الْأَجَارَ وَ الْمَجْرُورَ

٦- ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ لَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ^٣

أُجُورَهُمْ...﴾ النِّسَاء: ١٥٢

و کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ یک از آنان
[خدا] ، مَزْدَاهَايَشَان را به آنها خواهد داد.

الْمَفْعُولَ

١- ذُو سَعَةٍ: توانمند سَعَةً: توانمندی ٢- بَنَيْنَاهَا: ساختیم ٣- يُؤْتِي: می دهد ٤- أُجُور: مزدها «مفرد: أجر»

الْتَمَرِينُ الثَّالِثُ: اِقْرَأِ الْآيَاتِ الثَّالِيَّةَ، ثُمَّ انْتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ.

۱- ﴿... عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ آل عمران: ۱۲۲

- (الف) مؤمنان تنها باید بر خدا توکل کنند. ☐
- (ب) مؤمنان فقط به خدا توکل می کنند. ☐

۲- ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا...﴾ الْحَجُّرَات: ۱۴

بادیه نشینان گفتند: ...

- (الف) ... «ایمان می آوریم.» بگو: «ایمان نمی آورید؛ بلکه بگویید: در سلامت می مانیم.» ☐
- (ب) ... «ایمان آوردیم.» بگو: «ایمان نیاورده اید؛ بلکه بگویید: اسلام آوردیم.» ☐

۳- ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ...﴾ الزُّمَر: ۵۲

- (الف) آیا ندانسته اند که خدا روزی را برای هرکس بخواهد، می گستراند؟ ☐
- (ب) آیا نمی دانند که خدا روزی را برای هرکس بخواهد، فراوان می کند؟ ☐

۴- ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ * وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

بگو: او خداوند یکتاست، خدا بی نیاز است ...

- (الف) ... نمی زاید و زاده نمی شود و کسی همانندش نیست. ☐
- (ب) ... نزاده و زاده نشده و کسی برایش همتا نبوده است. ☐

۵- ﴿... فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ * الَّذِي أَطْعَمَهُمْ^۱ مِنْ جُوعٍ^۲ وَأَمَّنَّهُمْ^۳ مِنْ خَوْفٍ﴾

سُورَةُ قُرَيْشٍ

پس پروردگار این خانه را...

- الف) ... می پرستند؛ زیرا در گرسنگی خوراکشان داد و از ترس [دشمن] در امان نهاد. ☐
- ب) ... باید پرستند، همان که در گرسنگی خوراکشان داد و از بیم [دشمن] ایمنشان کرد. ☐

۳- آمَنَ: ایمن کرد، ایمان آورد

۲- الْجُوع: گرسنگی

۱- أَطْعَمَ: خوراک داد

التمرين الرابع: تَرْجِمِ الْجُمْلَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ، ثُمَّ عَيِّنْ صِيغَةَ الْأَفْعَالِ فِيهَا.

١- لَا تَرْجِعْ إِلَى بَيْتِكَ:

٢- لَمْ يَرْجِعْ صَدِيقِي:

٣- أَخَوَاتِي لَمْ يَرْجِعْنَ:

٤- لَا يَرْجِعْ صَدِيقِي:

٥- أُخْتِي لَا تَرْجِعُ:

التمرين الخامس: اِنْتِخِبِ الْجَوَابَ الصَّحِيحَ.

١- أَنَا فِي السَّنَتَيْنِ الْمَاضِيَتَيْنِ. لَنْ أُسَافِرَ ☐ لَمْ أُسَافِرْ ☐ لِكِي أُسَافِرَ ☐

٢- عَلَيْكَ بِالْمُحَاوَلَةِ، وَ..... فِي حَيَاتِكَ. أَنْ تَيَاسَّ ☐ كِي تَيَاسَّ ☐ لَا تَيَاسَّ ☐

٣- أُرِيدُ إِلَى سَوْقِ الْحَقَائِبِ. أَنْ أَذْهَبَ ☐ لَمْ أَذْهَبَ ☐ إِنْ أَذْهَبَ ☐

٤- هُوَ إِلَى الْمَلْعَبِ غَدًا. لَنْ يَرْجِعَ ☐ مَا رَجَعَ ☐ لَمْ يَرْجِعَ ☐

٥- مَنْ يَنْجَحُ فِي أَعْمَالِهِ. لَا يَجْتَهِدُ ☐ لَا يَجْتَهِدُ ☐ يَجْتَهِدُ ☐

التَّمْرِينُ السَّادِسُ: عَيْنِ الْبَيْتِ الْفَارِسِيِّ الَّذِي يَرْتَبِطُ بِالْحَدِيثِ فِي الْمَعْنَى.

۱- الْمُؤْمِنُ قَلِيلُ الْكَلَامِ كَثِيرُ الْعَمَلِ. أَلِإِمَامُ الْكَاطِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۲- الْعَالِمُ بِلا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلا ثَمَرٍ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۳- أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۴- عَدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ الْجَاهِلِ. أَلِإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۵- الدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ. أَلِإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۶- خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

الف) کم کوی و کزیده کوی چون در	تا زانک تو جهان شود پُر (نظامی گنجوی)
ب) علم کز اعمال نشانش نیست	کالبدی دارد و جانش نیست (امیر خسرو دهلوی)
ج) اندازہ نگہ دار که اندازہ نکوست	هم لایق دشمن است و هم لایق دوست (سعدی)
د) روزگار است آن که که عزت دهد که خوار دارد	چرخ بازیگر ازین بازیچه بسیار دارد (قائم مقام فراهانی)
ه) آسایش دو کیتی تفسیر این دو حرف است	با دوستان مروت با دشمنان مدارا (حافظ)
و) دشمن داناکه غم جان بود	بہتر از آن دوست که نادان بود (نظامی گنجوی)

■ اِقْرَأْ هَذِهِ الْمَقَالَةَ جَيِّدًا، ثُمَّ اكْتُبْ مِثْلَهَا حَوْلَ أَحَدِ الْعُلَمَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ وَ الْعَرَبِ.

الشَّاعِرُ أَحْمَدُ رَامِي شَاعِرٌ مِصْرِيٌّ مِنْ أَصْلِ تُرْكِيٍّ، وُلِدَ فِي حَيٍّ (كوى) السَّيِّدَةِ زَيْنَبٍ بِالقَاهِرَةِ. تَخَرَّجَ مِنْ مَدْرَسَةِ الْمُعَلِّمِينَ. وَ حَصَلَ عَلَى شَهَادَةِ (مدرک) فِي فَرْعِ الْمَكْتَبَاتِ وَ الْوَثَائِقِ (رشته کتابداری و اسناد) مِنْ جَامِعَةِ السُّورَبُون. دَرَسَ اللُّغَةَ الْفَارِسِيَّةَ فِي فَرَنْسَا، تَرْجَمَ «رُبَاعِيَّاتِ خَيَّامِ النَّيْسَابُورِيِّ».

حکیم عمر خیام نیشابوری:

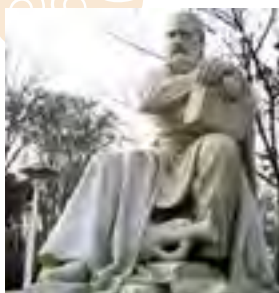
آمد سحرى ندا ز میخانه ما کای رند خراباتی دیوانه ما
برخیز که پر کنیم پیمانه ز می زان پیش که پر کنند پیمانه ما
ترجمهٔ أحمد رامی:

سَمِعْتُ صَوْتًا هَاتِفًا فِي السَّحَرِ نَادَى مِنَ الْحَانِ : غُفَاةَ الْبَشَرِ
هَبُوا اْمْلُؤُوا كَأْسَ الْمُنَى قَبْلَ أَنْ تَمَلًّا كَأْسَ الْعُمْرِ كُفُّ الْقَدَرِ

هَاتِف: صدایی که شنیده می شود ولی صاحب صدا دیده نمی شود.

غُفَاة: آنان که به خوابی سبک فرو رفته اند

هَبُوا: بیدار شوید (در اینجا) مُنَى: آرزوها كُفُّ الْقَدَرِ: دست سرنوشت

الدَّرْسُ السَّابِعُ

﴿... لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾

النَّجْم: ۳۹

انسان چیزی جز آنچه را تلاش کرده است، ندارد.

«مَنْ طَلَبَ شَيْئاً وَجَدَ وَجَدَ.» رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

لا مُشْكَلَةَ قَادِرَةٌ عَلَى هَزِيمَةِ الشَّخْصِ الَّذِي يَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَ يَعْتَمِدُ عَلَى نَفْسِهِ وَ قُدْرَاتِهِ. كَثِيرٌ مِنَ النَّاجِحِينَ أَثَارُوا إعْجَابَ الْآخَرِينَ؛ مَعَ أَنَّهُمْ كَانُوا مُعَوِّقِينَ أَوْ فُقَرَاءَ أَوْ كَانُوا يُوَاجِهُونَ مَشَاكِلَ كَثِيرَةً فِي حَيَاتِهِمْ، وَ مِنْ هَؤُلَاءِ:

الْأَسَاتِذُ مَهْدِيَّ أَذْرِيْذِي وَ هُوَ أَشْهُرُ كَاتِبٍ لِقِصَصِ الْأَطْفَالِ، فِي السَّنَةِ الْعِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهِ كَانَ عَامِلاً بِسَيْطاً، ثُمَّ صَارَ بَائِعَ الْكُتُبِ، وَ لَمْ يَذْهَبْ إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي حَيَاتِهِ.

هَيْلِينَ كِيلِرَ عِنْدَمَا بَلَغَتْ مِنَ الْعُمُرِ تِسْعَةَ عَشَرَ شَهْراً، أُصِيبَتْ بِحُمَى صَيَّرَتْهَا طِفْلاً عَمِيَاءَ صَمَاءَ بَكْمَاءَ؛ فَأَرْسَلَهَا وَالِدَاهَا إِلَى مُؤَسَّسَةِ اجْتِمَاعِيَّةٍ لِلْمُعَوِّقِينَ. اسْتَطَاعَتْ مُعَلِّمَتُ «هَيْلِينَ» أَنْ تُعَلِّمَهَا حُرُوفَ الْهَجَاءِ وَ التَّكَلُّمَ عَنْ طَرِيقِ اللَّمْسِ وَ الشَّمِّ؛ وَ لَمَّا بَلَغَتْ الْعِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهَا، أَصْبَحَتْ مَعْرُوفَةً فِي الْعَالَمِ، وَ حَصَلَتْ عَلَى عَدَدٍ مِنَ الشَّهَادَاتِ الْجَامِعِيَّةِ. وَ آخِيراً اسْتَطَاعَتْ أَنْ تُسَافِرَ إِلَى الْبُلْدَانِ الْمُخْتَلِفَةِ. وَ أَلْفَتْ عِدَّةَ مُحَاضِرَاتٍ وَ أَصْبَحَتْ أَعْجُوبَةً عَصْرِهَا. أَلْفَتْ «هَيْلِينَ» ثَمَانِيَةَ عَشَرَ كِتَاباً تُرْجِمَتْ إِلَى خَمْسِينَ لُغَةً.

مَهْتَابِ نَبَوِي بُنْتُ وَلِدَتِ بِدُونِ يَدَيْنِ، وَ رُغْمَ هَذَا فَهِيَ تَكْتُبُ وَ تَرُسُّمُ وَ تَسْبِخُ، وَ
حَصَلَتْ عَلَى الْحِزَامِ الْأَسْوَدِ فِي التُّكَوَانْدُو وَ أَلَفَتْ كِتَابًا.

كريستي براون وُلِدَ فِي أُسْرَةٍ فَقِيرَةٍ وَ كَانَ مُصَابًا بِالشَّلَلِ الدَّمَاغِيِّ، وَ لَمْ يَكُنْ قَادِرًا
عَلَى السَّيْرِ وَ الْكَلَامِ. فَسَاعَدَتْهُ أُمُّهُ. فِي يَوْمٍ مِنَ الْأَيَّامِ أَخَذَ كَرِيسْتِي قِطْعَةً طَبَاشِيرَ بِقَدَمِهِ
الْيُسْرَى وَ هِيَ الْعُضْوُ الْوَحِيدُ الْمُتَحَرِّكُ مِنْ بَيْنِ أَطْرَافِهِ الْأَرْبَعَةِ وَ رَسَمَ شَيْئًا. وَ مِنْ هُنَا
ابْتَدَأَتْ حَيَاتُهُ الْجَدِيدَةُ. اجْتَهَدَ كَرِيسْتِي كَثِيرًا، وَ أَصْبَحَ رَسَامًا وَ شَاعِرًا وَ أَلَفَ كِتَابًا بِاسْمِ
«قَدَمِي الْيُسْرَى»، فَاصْبَحَ الْكِتَابُ فِي مَا بَعْدُ فَلِمًا حَصَلَ عَلَى جَائِزَةِ أَوْسْكَارِ.

أَخِيرًا : سرانجام

أُصِيبْتُ : دچار شد ← (أَصَابَ، يُصِيبُ)

أَطْرَاف : دست و پا

أُعْجُوبَةٌ : شگفت‌انگیز «جمع: أَعْجَابُ»

أَلْقَى : انداخت (مضارع: يُلْقِي)

أَلْقَى مُحَاصَرَةً : سخنرانی کرد

بَكَمَاء : لال (مؤنث)

«مذكر: أَبْكُمْ / جمع: بُكُمْ»

حُرُوفُ الْهَجَاءِ : حروف الفبا

حِزَام : کمربند «جمع: أَحْزِمَةٌ»

حُمَّى : تب

رَسَام : نقاش

رُغْم : با وجود

سَعَى : تلاش کرد (مضارع: يَسْعَى)

=جَدَّ، اجْتَهَدَ، حَاوَلَ

شَلَل دِمَاعِي : فلج مغزی

شَهَادَةٌ : مدرک

صَمَاء : کر (مؤنث)

«مذكر: أَصَمَّ / جمع: صُمٌّ»

طَبَاشِير : گچ نوشتار

عَمِيَاء : کور (مؤنث)

«مذكر: أَعْمَى / جمع: عُمَى»

مُصَابٌ بِـ : دچار

مَعَ أَنَّ : با اینکه

مُعَوَّق : معلول، جانباز

وَاجَهَةٌ : روبه‌رو شد (مضارع: يُوَاجِهُ)

هَزِيمَةٌ : شکست دادن، شکست

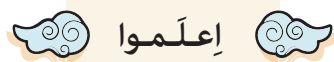
يُسْرَى : چپ = يَسَار ≠ يَمِين

أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

۱- أَيُّ مُشْكِلَةٍ قَادِرَةٌ عَلَى هَزِيمَةِ الْمُتَوَكِّلِ عَلَى اللَّهِ؟

۲- كَمْ كِتَاباً أَلَفَتْ «هِيلِن كيلر»؟

۳- مَا اسْمُ كِتَابِ كَرِيسْتِي بِرَاون؟

مَعَانِي الْأَفْعَالِ النَّاقِصَةِ

■ فعل‌های پرکاربرد «كَانَ، صارَ، لَیْسَ و أَصْبَحَ» افعال ناقصه نام دارند.

■ **کان** چند معنا دارد:

۱- به معنای «بود»؛ مثال: كَانَ الْبَابُ مُغْلَقًا. در بسته بود.

۲- به معنای «است»؛ مثال: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ الْأَحْزَاب: ۲۴
بی‌گمان خدا آمرزنده و مهربان است.

۳- كَانَ به عنوان «فعل کمکی سازنده معادل ماضی استمراری»؛ مثال: کانُوا یَسْمَعُونَ: می‌شنیدند.

۴- كَانَ به عنوان «فعل کمکی سازنده معادل ماضی بعید»؛ مثال: «كَانَ الطَّالِبُ سَمِعَ» و «كَانَ الطَّالِبُ قَدْ سَمِعَ» به این معناست: «دانش‌آموز شنیده بود».

۵- «كَانَ» بر سر «لِ» و «عِنْدَ» معادل فارسی «داشت» است؛ مثال:

كَانَ لِي خَاتَمٌ فِضَّةٍ. انگشتر نقره داشتم. كَانَ عِنْدِي سَرِيرٌ خَشَبِيٌّ. تختی چوبی داشتم.

مضارع كَانَ «يَكُونُ» به معنای «می‌باشد» و امر آن «كُنْ» به معنای «باش» است.

■ **صارَ و أَصْبَحَ** به معنای «شد» هستند. مضارع صارَ «يَصِيرُ» و مضارع أَصْبَحَ «يُصْبِحُ»

است؛ مثال:

﴿... أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾ الْحَجَّ: ۶۳

از آسمان آبی را فرو فرستاد و زمین سرسبز می‌شود.

نَظَّفَ ^۲ الطُّلَابُ مَدْرَسَتَهُمْ، فَصَارَتِ الْمَدْرَسَةُ نَظِيفَةً.

دانش‌آموزان مدرسه‌شان را تمیز کردند و مدرسه تمیز شد.

۲- نَظَّفَ: تمیز کرد

۱- الْمُخْضَرَّة: سرسبز

■ لَيْسَ یعنی «نیست»؛ مثال:

﴿...يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ﴾ آل عمران: ۱۶۷
 بادهان‌هایشان چیزی را می‌گویند که در دل‌هایشان نیست و خدا به آنچه پنهان می‌کنند داناتر است.

وقتی این افعال بر سر جمله اسمیه (که از مبتدا و خبر «ظاهر» تشکیل می‌شود) می‌آیند،
 خبر را منصوب می‌کنند؛ مثال:

الْبُسْتَانُ جَمِيلٌ. صارَ الْبُسْتَانُ جَمِيلاً.^۱
 مبتدا و مرفوع خبر و مرفوع فعل ناقص اسم فعل ناقص و مرفوع خبر فعل ناقص و منصوب

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۱): عَيْنِ اسْمِ الْأَفْعَالِ النَّاقِصَةِ وَخَبَرَهَا.

۱- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُسْوَةً حَسَنَةً لِّلْعَالَمِينَ.

۲- صارَ كُلُّ مَكَانٍ مَمْلُوءًا بِالْأَزْهَارِ الْجَمِيلَةِ.

۳- أَصْبَحَ الشَّاتِمُ نَادِمًا مِّنْ عَمَلِهِ الْقَبِيحِ.

۴- لَيْسَ الْكَاذِبُ مُحْتَرَمًا عِنْدَ النَّاسِ.

۵- أَلَيْسَ الصَّبْرُ مِفْتَاحَ الْفَرَجِ؟

۱- «اسم افعال ناقصه» فقط در حالتِ ظاهر تدریس شده و «خبر مقدّم» نیز تدریس نشده است.

اِخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۲): تَرْجِمْ هَذِهِ الْآيَاتِ.

۱ ﴿وَكَانَ يُأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ مريم: ۵۵

۲ ﴿وَأَوْفُوا^۱ بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ الإسراء: ۳۴

۳ ﴿... يَقُولُونَ بِالسِّتَةِ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ الْفَتْح: ۱۱

۴ ﴿لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ^۲ لِلْمَسْأَلِينَ﴾ يُونُس: ۷

۵ ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ^۳ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ

بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ آل عمران: ۱۰۳

۳- أَلَّفَ: همدل کرد، به هم پیوست

۲- آيات: نشانه‌ها

۱- أَوْفُوا: وفا کنید

التَّمرِينُ الْأَوَّلُ: عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَغَيْرِ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ. ✓ x

١- الطَّباشِيرُ مادَّةٌ بَيضاءٌ أَوْ مُلَوَّنةٌ يُكْتَبُ بِهَا عَلَى السَّبَّوْرَةِ وَ مِثْلِهَا:

٢- الْأَبْكَمُ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَكَلَّمَ، وَ مُؤَنَّثُهُ «بَكْمَاءُ»:

٣- الْأَصَمُّ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَرَى، وَ مُؤَنَّثُهُ «صَمَاءُ»:

٤- ارْتِفَاعُ حَرَارَةِ الْجِسْمِ مِنْ عَلائِمِ الْمَرَضِ:

٥- شَمُّ الْقِطِّ أَقْوَى مِنْ شَمِّ الْكَلْبِ:

التَّمرِينُ الثَّانِي: تَرْجِمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ.

كُنْتُ أَكْتُبُ إِجَابَاتِي. يُكْتَبُ مِثْلُ عَلَى الْجِدَارِ.

مَنْ يَكْتُبُ يَنْجَحُ. قَدْ كُتِبَ عَلَى اللَّوْحِ.

لَا تَكْتُبْ عَلَى الشَّجَرِ. أَكْتُبُ بِخَطٍّ وَاضِحٍ.

كَانُوا يَكْتُبُونَ رَسَائِلَ. سَأَكْتُبُ لَكَ الْإِجَابَةَ.

لَمْ يَكْتُبْ فِيهِ شَيْئاً. كُنْتُ كَاتِباً دَرَسَكَ.

لَنْ أَكْتُبَ جُمْلَةً. أَخَذْتُ كِتَاباً رَأَيْتُهُ.

التمرين الثالث: تَرْجِمِ الْآيَةَ وَالْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- ﴿وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رُوحٍ ۚ اللَّهُ إِنَّهُ لَا يَيَاسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ يوسف: ٧٨

الْجَارُّ وَالْمَجْرُورُ

٢- لَيْسَ الْحَلِيمُ مَنْ عَجَزَ فَهَجَمَ، وَإِذَا قَدَرَ انْتَقَمَ، إِنَّمَا الْحَلِيمُ مَنْ إِذَا قَدَرَ عَفَا، وَكَانَ الْحِلْمُ غَالِباً عَلَى كُلِّ أَمْرِهِ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِسْمُ الْفِعْلِ النَاقِصِ وَخَبَرُهُ

٣- مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ، فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ. الْإِمَامُ الْكَاسِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِسْمُ التَّفْضِيلِ

٤- أَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
الْمُبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ

٥- مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
نَوْعُ الْفِعْلِ وَصِيغَتُهُ

التَّمرينُ الرَّابِعُ: تَرْجِمِ الْجُمْلَ التَّالِيَةَ.

١- أُريدُ أَنْ أَكْتُبَ تَرْجَمَةَ النَّصِّ مُسْتَعِينًا بِالْمُعْجَمِ.

٢- نَصَحَ الْأُسْتَاذُ طُلَّابَهُ لِيَكْتُبُوا بِحَظٍّ وَاضِحٍ.

٣- لَنْ أَكْتُبَ شَيْئًا عَلَى الْأَثَارِ التَّارِيخِيَّةِ.

٤- سَأَكْتُبُ ذِكْرِيَّاتِ السَّفَرَةِ الْعِلْمِيَّةِ.

٥- كَانَ زُمْلَانِي يَكْتُبُونَ رِسَائِلَ.

التَّمرينُ الْخَامِسُ: عَيِّنِ اسْمَ الْأَفْعَالِ النَّاقِصَةِ وَخَبَرَهَا.

١- أَلَا، لَيْسَ الظُّلْمُ بَاقِيًا.

٢- يُصْبِحُ الْجَوُّ حَارًّا غَدًا.

٣- كَانَ الْجُنُودُ وَاقِفِينَ لِلْحِرَاسَةِ.

٤- صَارَ الطَّالِبُ عَالِمًا بَعْدَ تَخَرُّجِهِ مِنَ الْجَامِعَةِ.

الْتَمَرِينُ السَّادِسُ: عَيْنِ التَّرْجَمَةِ الصَّحِيحَةِ، وَ عَيْنِ الْمَطْلُوبِ مِنْكَ.

۱- ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ هود: ٤٧

گفت: پروردگارا، من به تو ...

(الف) ... پناه بردم که از تو چیزی بپرسم که به آن علم ندارم. ☐

(ب) ... پناه می‌برم که از تو چیزی بخواهم که به آن دانشی ندارم. ☐

الِاسْمِ التَّكْرَةِ، وَ الْفِعْلِ النَّاقِصِ:

۲- ﴿...وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ النساء: ۳۲

(الف) و از خدا بخشش او را بخواهید؛ زیرا خدا به هر چیزی داناست. ☐

(ب) و از فضل خدا سؤال کردند، قطعاً خدا به همه چیزها آگاه بود. ☐

الِاسْمِ التَّكْرَةِ، وَ الْفِعْلِ النَّاقِصِ:

۳- ﴿...يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرَابًا﴾ النبأ: ۴۰

روزی که ...

(الف) ... آدمی آنچه را با دستانش پیش فرستاده است می‌نگرد و کافر می‌گوید: کاش من خاک بودم. ☐

(ب) ... مرد آنچه را با دستش تقدیم کرده است می‌نگرد و کافر می‌گوید: من همانند خاک شدم. ☐

الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ، وَ الْفِعْلِ النَّاقِصِ:

۴- كُنْتُ سَاكِتًا وَمَا قُلْتُ كَلِمَةً، لِأَنِّي كُنْتُ لَا أَعْرِفُ شَيْئًا عَنِ الْمَوْضُوعِ.

(الف) ساکت شدم و کلمه‌ای نمی‌گویم؛ برای اینکه چیزی از موضوع نمی‌دانم. ☐

(ب) ساکت بودم و کلمه‌ای نگفتم؛ زیرا چیزی درباره‌ی موضوع نمی‌دانستم. ☐

الْمَفْعُولِ، وَ الْجَارِ وَ الْمَجْرُورِ:

هـ- كَانَ الشَّبَابُ يَلْعَبُونَ بِالْكُرَّةِ عَلَى الشَّاطِئِ وَبَعْدَ اللَّعِبِ صَارُوا نَشِيطِينَ.

☐ الف) جوانان در کنار ساحل با توپ بازی می‌کردند و پس از بازی با نشاط شدند.

☐ ب) مردان در کنار ساحل توپ بازی کردند و بعد از بازی پر نشاط خوشحال هستند.

الْمَجْرُورَ بِحَرْفِ الْجَرِّ، وَ الْمُضَافَ إِلَيْهِ:

اَلْبَحْثُ الْعِلْمِيُّ

■ اَكْتُبْ آيَاتٍ أَوْ أَحَادِيثَ أَوْ أَبْيَاتاً أَوْ أَمْثالاً أَوْ حِكْماً حَوْلَ أَهَمِّيَّةِ الرَّجَاءِ فِي الْحَيَاةِ.

الْمُعْجَمُ

توجه: یادگیری فعل در هر زبانی مهم‌تر از انواع دیگر کلمه است،
لذا فعل‌ها با رنگ قرمز مشخص شده‌اند تا بهتر جلب توجه کنند.

آتی: داد (مضارع: يُؤْتِي)

الْآتِي، آتٍ: آینده، درحال آمدن

أَتَرُ: برگزید (مضارع: يُؤْتِرُ)

الْآخِر: پایان = نهاییه

الْآخَر، الْآخَرَى: دیگر

أَمَنَ: ایمان آورد، ایمن کرد

(مضارع: يُؤْمِنُ/ مصدر: إيمان)

الْأَيَّة: نشانه

إِبْتَعَدَ: دور شد

(مضارع: يَبْتَعِدُ/ امر: إِبْتَعِدْ/ مصدر:

إبتعاد)

أَبْدَعَ: نوآوری کرد

(مضارع: يُبْدِعُ/ مصدر: إبداع/ امر:

أَبْدِعْ)

الْإِتِّجَاه: جهت

إِتَّخَذَ: گرفت

(مضارع: يَتَّخِذُ/ امر: إِتَّخِذْ/ مصدر:

إِتَّخَذَ)

الْإِتِّصَالَات: مخابرات

إِتَّصَلَ: تماس گرفت

(مضارع: يَتَّصِلُ/ امر: إِتَّصِلْ/ مصدر:

إِتَّصَلَ)

أَتَى: آمد (مضارع: يَأْتِي) = جاء

أَثَارَ: برانگیخت

(مضارع: يُثِيرُ/ مصدر: إثارة)

أَجَابَ عَنْ: پاسخ داد به

(مضارع: يُجِيبُ/ مصدر: إجابة/

امر: أَجِبْ)

الْأَجُود: بخشنده تر، بخشنده ترین

أَحَبَّ: دوست داشت (مضارع: يُحِبُّ)

الْأَحَبُّ إِلَيَّ: محبوب ترین نزد

إِحْتَرَقَ: آتش گرفت

(مضارع: يَحْتَرِقُ/ امر: احترقْ/

مصدر: احتراق)

إِحْتَفَلَ: جشن گرفت

(مضارع: يَحْتَفِلُ/ مصدر: احتفال/

امر: احْتَفِلْ)

إِحْتَقَرَّ: خوار کرد

(مضارع: يَحْتَقِرُ/ مصدر: احتقار/ امر:

احْتَقِرْ)

الْإِحْتِيَال: فریب کاری

أُخِذْتُ: پدید آورد

(مضارع: يُخِذُّ/ امر: أَخِذْ/

مصدر: إخذات)

أَحْسَنَ: خوبی کرد، خوب انجام داد

(مضارع: يُحْسِنُ/ امر: أَحْسِنْ/ مصدر:

إحسان) ≠ أَسَاءَ

أَخَصَى: شمرد

(مضارع: يُخْصِي/ مصدر: إخفاء)

أَخَذَ: شروع کرد

«أَخَذَ بُنَادِي: شروع کرد به صدا زدن»

أَخَذَ: گرفت، برداشت، بُرد

(مضارع: يَأْخُذُ/ امر: خُذْ)

أَخِيرًا: سرانجام

الْأَدَاء: به جا آوردن

أَدَارَ: چرخاند، اداره کرد

(مضارع: يُدِيرُ/ مصدر: إدارة)

أَذْرَكَ الشَّيْءَ: به آن چیز رسید و بدان

پیوست

(مضارع: يَذْرِكُ/ امر: أَذْرِكْ/ مصدر:

إذراك)

أَذْعُ: دعوت کن، فرا بخوان، دعا کن

(دعا، يَدْعُو)

أَذَى: ایفا کرد، منجر شد، ادا کرد

(مضارع: يُوْذِي)

إِذْ: آنگاه

إِذَا: هرگاه، اگر

إِذَنْ: بنابراین

أَرَادَ: خواست

(مضارع: يُرِيدُ/ مصدر: إرادة) =

طَلَبَ، شَاءَ

أَرْسَلَ: فرستاد

(مضارع: يُرْسِلُ/ امر: أَرْسِلْ/ مصدر:

إرسال)

أَرْضَى: راضی کرد

(مضارع: يُرْضِي/ مصدر: إرضاء)

إِزْدَادَ: افزایش یافت

(مضارع: يَزْدَادُ/ مصدر: إزدیاد)

أَسَاءَ: بدی کرد

(مضارع: يُسِيءُ/ مصدر: إساءة) ≠ أَحْسَنَ

الْأُسْبُوع: هفته «جمع: الْأَسَابِع»

إِسْتَرَاخَ: آسود

(مضارع: يَسْتَرِيخُ/ مصدر: استراحة)

إِسْتَشَارَ: مشورت کرد

(مضارع: يَسْتَشِيرُ/ مصدر: استشارة)

إِسْتَطَاعَ: توانست

(مضارع: يَسْتَطِيعُ/ مصدر: استطاعة)

إِسْتَعْمَرَ: آبادانی خواست

(مضارع: يَسْتَعْمِرُ/ مصدر: استعمار)

إِسْتَفَادَ: استفاده کرد

(مضارع: يَسْتَفِيدُ/ مصدر: استفادة)

إِسْتَلَمَ: دریافت کرد

(مضارع: يَسْتَلِمُ/ امر: اِسْتَلِمْ/

مصدر: استلام)

اِسْتَوْدَعَ: سپرد (مضارع: يَسْتَوْدِعُ)

إِسْتَوَى: برابر شد

(مضارع: يَسْتَوِي/ مصدر: استواء)

إِسْتَهْلَكَ: مصرف کرد

(مضارع: يَسْتَهْلِكُ/ امر: اِسْتَهْلِكْ/

مصدر: استهلاك)

أَسْخَطَ: خشمگین کرد

(مضارع: يُسْخِطُ/ مصدر: إسْخاط)

أَسَرَ: اسیر کرد (مضارع: يَأْسِرُ)

أَسْرَعَ: شتافت

(مضارع: يُسْرِعُ/ مصدر: إسْراع/

امر: أَسْرِعْ) = عَجَلَ

الْأَسْفَل: پایین، پایین تر ≠ الْأَعْلَى

أَسْلَمَ: مسلمان شد

(مضارع: يُسْلِمُ/ مصدر: إسلام)

الْأَسِير: دربند «جمع: الْأَسْرَى»

إِشَارَاتُ الْمُرُور: علامت های رانندگی

إِشْتَدَّ: شدت گرفت

(مضارع: يَشْتَدُّ/ مصدر: اشتداد)

إِشْتَرَى: خرید (مضارع: يَشْتَرِي)

إِشْتَقَى: برگرفت

(مضارع: يَشْتَقِي/ مصدر: اشتقاق)

إِشْتَهَرَ: نامدار شد

(مضارع: يَشْتَهَرُ/ مصدر: اشتهار/ امر:

اِشْتَهَرْ)

إِشْتَهَى: خواست

(مضارع: يَشْتَهِي/ مصدر: اشتها)

(مضارع: يُمكنُ / امر: اَمْكِنْ / مصدر: إِمكان)

أَنْ : كه (بر سر فعل مضارع)
الْإِنَاء : ظرف

«جمع: الْآتِيَة و جمع الجمع آن: الْأَوَانِي»

أَنَارَ : نورانی شد

(مضارع: يُنِيرُ / مصدر: إِنَارَة)

إِنْبَعَثَ : فرستاده شد

(مضارع: يَنْبَعِثُ / مصدر: إِنْبِعَاث)

أَنْتَ عَلَى الْحَقِّ : حق با شماست

إِنْتَبَهَ : بیدار شد، متوجه شد، آگاه شد

(مضارع: يَنْتَبِهْ / امر: اِنْتَبِهْ / مصدر: انْتباه)

أَنْتَجَ : تولید کرد

(مضارع: يَنْتِجُ / امر: اَنْتِجْ / مصدر: إنتاج)

إِنْتَهَى : به پایان رسید

(مضارع: يَنْتَهِي / مصدر: إِنْتِهَاء)

إِنْصَمَّ : پیوست

(مضارع: يَنْصَمُ / مصدر: إِنْصِمَام)

إِنْطَلَقَ : به حرکت درآمد

(مضارع: يَنْطَلِقُ / امر: اِنْطَلِقْ / مصدر: إِنْطِلَاق)

إِنْطَوَى : به هم پیچیده شد

(مضارع: يَنْطَوِي / مصدر: إِنْطِوَاء)

أَنْقَذَ : نجات داد

(مضارع: يَنْقِذُ / امر: اَنْقِذْ / مصدر: إِنْقَاذ)

أَنْكَرَ : دروغ دانست، انکار کرد

(مضارع: يَنْكِرُ / امر: اَنْكِرْ / مصدر: إِنْكَار)

الْأَنْكَرَ : زشت‌تر، زشت‌ترین = الْأَقْبَح

إِنْكَسَرَ : شکسته شد

(مضارع: يَنْكَسِرُ / مصدر: إِنْكَسَار)

إِنَّمَا : فقط

إِنَّهُ : باز دار (نَهَى، يَنْهَى)

أَوْجَدَ : پدید آورد

(مضارع: يَوْجِدُ / امر: أَوْجِدْ / مصدر: إِيْجَاد)

أَوْصَلَ : رسانید

(مضارع: يَوْصِلُ / امر: أَوْصِلْ / مصدر: إِيْصَال)

إِغْتَرَّ : فریب خورد

(مضارع: يَغْتَرُّ)

أَغْلَقَ : بست

(مضارع: يُغْلِقُ / مصدر: إِغْلَاق / امر: اَغْلِقْ) ≠ فَتَحَ

إِفْتَقَرَ : فقیر شد

(مضارع: يَفْتَقِرُ / مصدر: إِفْتِقَار)

أَقَامَ : بر پای داشت

(مضارع: يُقِيمُ / مصدر: إِقَامَة)

إِفْتَرَحَ : پیشنهاد داد

(مضارع: يَفْتَرِحُ / امر: اِفْتَرِحْ / مصدر: إِفْتِرَاح)

إِفْتَصَدَ : صرفه جویی کرد

(مضارع: يَفْتَصِدُ / امر: اِفْتَصِدْ / مصدر: إِفْتِصَاد)

الْأَقْدَامَ : پاها «مفرد: اَلْقَدَم»

أَكْمَلَ : کامل کرد

(مضارع: يُكْمِلُ / امر: اَكْمِلْ / مصدر: إِكْمَال)

إِلْتَزَمَ : پایبند شد

(مضارع: يَلْتَزِمُ / امر: اِلْتَزِمْ / مصدر: اِلْتِزَام)

إِلْتَفَتَ : توجه کرد

(مضارع: يَلْتَفِتُ / امر: اِلْتَفِتْ / مصدر: اِلْتِفَات)

إِلْتَقَى : دیدار کرد

(مضارع: يَلْتَقِي / مصدر: اِلْتِقَاء)

أَلْفَ : نگاشت، به هم پیوست

(مضارع: يُوَلِّفُ / امر: اَلْفْ / مصدر: تَأْلِيف)

أَلْقَى : انداخت

(مضارع: يُلْقِي / مصدر: اِلْقَاء)

«أَلْقَى مُحَاضَرَةً: سخنرانی کرد»

إِمْتَلَأَ : پر شد

(مضارع: يَمْتَلِئُ / امر: اِمْتَلِئْ / مصدر: اِمْتِلَاء)

إِمْرَأُ، إِمْرُؤُ، إِمْرِي (الْمَرْءُ): انسان، مرد

إِمْرَأَة (الْمَرْأَة): زن «الْأُنْثَاء: زنان»

أَمْطَرَ : باران بارید

(مضارع: يُمِطِرُ / امر: اَمْطِرْ / مصدر: اِمْطَار)

أَمْكَنَ : امکان دارد

أَصْبَحَ : شد

(مضارع: يُصْبِحُ)

الْأَصْلُ : ریشه «جمع: الْأَصُول»

أَصْلَحَ : درست گرداند

(مضارع: يُصْلِحُ / امر: اَصْلَحْ / مصدر: اِصْلَاح) ≠ أَفْسَدَ

أَصِيبَتْ : دچار شد (أَصَابَ، يُصِيبُ)

أَضَاعَ : تباہ کرد

(مضارع: يُضِيعُ / مصدر: إِضَاعَة)

إِضَافَةً إِلَى : افزون بر

أَضْمَرَ : پنهان کرد

(مضارع: يُضْمِرُ / مصدر: إِضْمَار / امر: اَضْمِرْ) = أَظْهَرَ

الْأَطْرَافَ : دست و پا

أَطْعَمَ : خوراک داد

(مضارع: يُطْعِمُ / امر: اَطْعِمْ / مصدر: إِطْعَام)

أَطْفَأَ : خاموش کرد

(مضارع: يُطْفِئُ / مصدر: إِطْفَاء)

أَطْلَقَ : رها کرد

(مضارع: يُطْلِقُ / امر: اَطْلِقْ / مصدر: اِطْلَاق)

أَعَانَ : کمک کرد

(مضارع: يُعِينُ / مصدر: إِعَانَة)

= سَاعَدَ، نَصَرَ

إِعْتَذَرَ : پوزش خواست

(مضارع: يَعْتَذِرُ / امر: اِعْتَذِرْ / مصدر: اِعْتِذَار)

إِعْتَصَمَ : جنگ زد

(مضارع: يَعْتَصِمُ / امر: اِعْتَصِمْ / مصدر: اِعْتِصَام)

الْإِعْجَابُ بِالْفُئْسِ : خودپسندی

أَعْجَبَ : در شگفت آورد

«تَعْجَبْنِي : خوشم می آید، مرا در شگفت می آورد»

(مضارع: يُعْجِبُ / مصدر: إِعْجَاب)

الْأَعْجُوبَة : شگفت انگیز

«جمع: الْأَعْجَاب»

الْأَغْرَابَ : بادیه نشینان

أَعْطَى : داد

(مضارع: يُعْطِي / مصدر: إِعْطَاء)

أَعْطَيْتِي : به من بده

اَوْفُوا : وفا کنید

(ماضی: اَوْفَى / مضارع: يَوْفِي)

اَوْمُرُ : دستور بده (أَمَرَ، يَأْمُرُ)

إِهْتَدَى : راهنمایی شد

(مضارع: يَهْتَدِي / مصدر: إِهْتَدَاء)

الْأَهْلُ : خانواده، خاندان

إِيَاب : برگشتن = اَلرُّجُوع ≠ اَلذَّهَاب

إِيَاكَ : بپرھیز ، تو را

ب

بَحَث : پژوهش «جمع: اَلْبَحَاث»

بَحَث عَنْ : دنبال...گشت

(مضارع: يَبْحَثُ / امر: اِبْحَثْ / مصدر: بَحَث)

بَدَأَ : شروع کرد ، شروع شد

(مضارع: يَبْدَأُ / امر: اِبْدَأْ)

بَدَّلَ : عوض کرد، تغییر داد

(مضارع: يَبْدِلُ / امر: اِبْدِلْ / مصدر: بَدَّلَ)

تَبَدَّلَ = عَبَّرَ

اَلْبَدِيع : نو

اَلْبَرَّ : خشکی

اَلْبِرَّ : نیکی = اَلْإِحْسَان

اَلْبِرْنَامَج : برنامه، نرم افزار

«جمع: اَلْبَرَامَج»

اَلْبَطَّ ، اَلْبَطَّة : اردک ، مرغابی

اَلْبَطْن : شکم «جمع: اَلْبَطُون»

اَلْبَعَث : رستاخیز

بَعَثَ : فرستاد

(مضارع: يَبْعَثُ / امر: اِبْعَثْ)

اَلْبَعْدَ : دوری ≠ اَلْقُرْبَ

بَعُدَ : دور شد

(مضارع: يَبْعُدُ / امر: اُبْعُدْ)

بَعُدَ : دور کرد

(مضارع: يُبْعِدُ / امر: بَعُدْ / مصدر: تَبْعِيد)

بَعْض ... بَعْض : یکدیگر

اَلْبُكْمَاء : لال (مؤنث)

«مذکر: اَلْبُكْم / جمع: اَلْبُكْم»

بَكَى : گریه کرد

(مضارع: يَبْكِي / مصدر: بَكَاء)

بَلَغَ : رسید

(مضارع: يَبْلُغُ / مصدر: بُلُوغ)

بَنَى : ساخت

(مضارع: يَبْنِي / مصدر: بِنَاء)

اَلْبَهِيْمَةُ : چارپا (به جز درندگان)

«جمع: اَلْبِهَائِم»

بَيَّنَّ : آشکار کرد

(مضارع: يَبَيِّنُ / امر: بَيِّنْ / مصدر: تَبَيَّنَ)

ت

تَأَثَّرَ : اثر پذیرفت

(مضارع: يَتَأَثَّرُ / امر: تَأَثَّرْ / مصدر: تَأَثَّرَ)

اَلتَّالِي : بعدی

تَجَلَّى : جلوه گر شد

(مضارع: يَتَجَلَّى)

تَخَرَّجَ : دانش آموخته شد

(مضارع: يَتَخَرَّجُ / امر: تَخَرَّجْ / مصدر: تَخَرَّجَ)

تَخَلَّصَ : رها شد

(مضارع: يَتَخَلَّصُ / امر: تَخَلَّصْ / مصدر: تَخَلَّصَ)

تَذَكَّرَ : به یاد آورد

(مضارع: يَتَذَكَّرُ / امر: تَذَكَّرْ / مصدر: تَذَكَّرَ)

اَلتُّرَاب : خاک ، ریزگرد

اَلتُّرَاث : میراث

اَلتُّرْبُوِي : پرورشی «اَلتُّرْبِيَّة + ي»

تَسَاقَطَ : پی در پی افتاد

(مضارع: يَتَسَاقَطُ / مصدر: تَسَاقَطَ)

اَلتَّسْلُلُ : آفاسید، نفوذ

تَظَاهَرَ بِ : به ... وانمود کرد

(مضارع: يَتَظَاهَرُ / امر: تَظَاهَرْ / مصدر: تَظَاهَرَ)

تَعَادَلَ : برابر شد

(مضارع: يَتَعَادَلُ / امر: تَعَادَلْ / مصدر: تَعَادَلَ)

تَغَيَّرَ : دگرگون شد

(مضارع: يَتَغَيَّرُ / امر: تَغَيَّرْ / مصدر: تَغَيَّرَ)

تَكَلَّمَ : صحبت کرد

(مضارع: يَتَكَلَّمُ / امر: تَكَلَّمْ / مصدر: تَكَلَّمَ)

تَلْمِيع : درخشان کردن

(سرودن بخشی از شعر به زبانی دیگر مانند عربی)

اَلتَّمْثَال : تندیس «جمع: اَلتَّمَاثِل»

اَلتَّمَار : خرما فروش

تَمَّمَ : کامل کرد

(مضارع: يَتَمَّمُ / امر: تَمَّمْ / مصدر: تَمَّمَ)

تَمَنَّى : آرزو کرد (مضارع: يَتَمَنَّى)

تَوَكَّلَ : توکل کرد

(مضارع: يَتَوَكَّلُ / امر: تَوَكَّلْ / مصدر: تَوَكَّلَ)

ث

ثَبَّتَ : استوار ساخت

(مضارع: يَثْبُتُ / امر: ثَبَّتْ / مصدر: ثَبَّتَ)

اَلثَّقَافَةُ : فرهنگ «اَلثَّقَافِيَّة : فرهنگی»

ج

جاءَ : آمد (مضارع: يَجِيءُ) = اَتَى

جاءَ بِ : آورد

جادَلَّ : گفت و گو کرد ، ستیز کرد

(مضارع: يُجَادِلُ / امر: جَادِلْ / مصدر: مُجَادَلَةٌ)

اَلْجَار : همسایه «جمع: اَلْجِيرَان»

جَارَ : جایز شد (مضارع: يَجُوزُ)

جالَسَ : همنشینی کرد

(مضارع: يُجَالِسُ / امر: جَالِسْ / مصدر: مُجَالَسَةٌ)

اَلْجَامِعَةُ : دانشگاه

«جمع: اَلْجَامِعَات»

اَلْجَاهِز : آماده

اَلْجَبَّار : ستمکار زورمند

«صفت خدا به معنای توانمند»

جَدَّ : کوشید

(مضارع: يَجِدُّ / مصدر: جَدَّ)

جَدًّا : بسیار

اَلْجُذَع : تنه «جمع: اَلْجُذُوع»

جَرَّ : کشید (مضارع: يَجُرُّ / مصدر: جَرَّ)

جَرَّبَ : آزمایش کرد

(مضارع: يُجَرِّبُ / امر: جَرِّبْ / مصدر: تَجَرَّبَةُ)

اَلْجَنَاح : بال «جمع: اَلْأَجْنِحَةُ»

الْجُوع : گرسنگی

ح

الْحَاجَةُ : نیاز «جمع: الْحَوَائِج»
حَارِسُ الْمَرْمَى : دروازه بان
الْحَاسِبُوب : رایانه
«جمع: الْحَوَاسِبُ»

حَافِظٌ عَلَى : از ... نگهداری کرد

(مضارع: يُحَافِظُ / امر: حَافِظُ / مصدر: مُحَافَظَةٌ)

حَاوَلَ : تلاش کرد

(مضارع: يُحَاوِلُ / امر: حَاوِلُ / مصدر: مُحَاوَلَةٌ)

حَدَّثَ : اتفاق افتاد

(مضارع: يُحَدِّثُ / مصدر: حَدُوثُ)

حَدَّثَ : سخن گفت

(مضارع: يُحَدِّثُ / امر: حَدِّثْ / مصدر: تَحْدِثُ) = كَلَّمَ، تَكَلَّمَ

حَذَّرَ : هشدار داد

(مضارع: يُحَذِّرُ / امر: حَذِّرْ / مصدر: تَحْذِيرُ)

الْحَرْبُ : جنگ «جمع: الْحُرُوبُ»

الْحَرْجُ : تنگنا (حالت بحرانی)

حَرَسَ : نگهداری کرد، نگهبانی داد

(مضارع: يُحَرِّسُ / امر: أَحْرِسْ / مصدر: حِرَاسَةٌ)

حَرَقَ : سوزاند (مضارع: يَحْرِقُ)

حُرُوفُ الْهَجَاءِ : حروف الفبا

الْحِزَامُ : کمربند «جمع: الْأَحْزِمَةُ»

الْحَسْبُ : بس، کافی

حَسِبَ : پنداشت، حساب کرد

(مضارع: يَحْسِبُ / امر: احْسَبْ / مصدر: حِسَابُ)

حَسَّنَ : نیکو گردانید

(مضارع: يُحَسِّنُ / امر: حَسِّنْ / مصدر: تَحْسِينُ)

حَصَدَ : درو کرد

(مضارع: يَحْصُدُ / امر: احْصُدْ / مصدر: حَصَادُ)

حَصَلَ عَلَى : به دست آورد

(مضارع: يَحْصُلُ / امر: احْصُلْ / مصدر: حُصُولُ)

حَقَرَ : گند

(مضارع: يَحْفِرُ / امر: احْفِرْ / مصدر: حَفْرُ)

حَفْلَةُ الزَّوْاجِ : جشن عروسی

حَفْلَةُ الْمِيلَادِ : جشن تولد

الْحَكَمُ : داور

حَكَى : حکایت کرد

(مضارع: يَحْكِي / مصدر: حِكَايَةٌ)

حَلَّ : فرود آمد، حل کرد

(مضارع: يَحِلُّ)

الْحِمَارُ : خر «جمع: الْحَمِيرُ»

حَمَى : پشتیبانی کرد

(مضارع: يَحْمِي)

الْحَمَى : تب

الْحَوْتُ : نهنگ، ماهی بزرگ

الْحَيَّةُ : مار «جمع: الْحَيَّاتُ»

حَيَّرَ : حیران کرد

(مضارع: يُحَيِّرُ / امر: حَيِّرْ)

خ

خَاطَبَ : خطاب کرد

(مضارع: يُخَاطِبُ / امر: خَاطِبْ / مصدر: مُخَاطَبَةٌ)

خَافَ : ترسید

(مضارع: يَخَافُ / مصدر: خَوْفُ)

الْخَائِبُ : ناامید

الْخَائِفُ : ترسیده، ترسان

الْخَدَّ : گونه

خَسَعَ : فروتنی کرد

(مضارع: يَخْشَعُ / امر: اخْشَعْ / مصدر: خُشُوعُ)

الْخَصْلَةُ : ویژگی «جمع: الْخِصَالُ»

خَفَّضَ : تخفیف داد

(مضارع: يُخَفِّضُ / امر: خَفِّضْ / مصدر: تَخْفِيزُ)

الْخَلَّةُ : دوستی

د

الدَّابَّةُ : جنبنده، چارپا

«جمع: الدَّوَابُّ»

دَارَ : چرخید

(مضارع: يَدُورُ / مصدر: دَوْرَانُ)

الدَّجَاجُ : مرغ

الدُّخَانُ : دود

الدَّخِيلَةُ : وارد شده

الدِّرَاسَةُ : درس خواندن، پژوهش،

بررسی

الدِّرَاسِيّ : تحصیلی

دَرَى : دانست

(مضارع: يَدْرِي / مصدر: دِرَايَةٌ) = عَلِمَ

الدَّرِّيُّ : درخشان

دَعَّ : رها کن (وَدَعَ، يَدَعُ)

دَعَا : فرا خواند، دعا کرد

(مضارع: يَدْعُو / امر: ادْعُ / مصدر: دُعَاءُ)

دَقَّعَ : دور کرد، پرداخت، هُل داد

(مضارع: يَدْقَعُ / امر: ادْقَعْ / مصدر: دَقْعُ)

دَلَّ : راهنمایی کرد (مضارع: يَدُلُّ)

الدِّمَاغُ : مغز

دَنَا : نزدیک شد (مضارع: يَدْنُو)

الدَّوْدَةُ : کرم «جمع: الدَّيْدَانُ»

الدِّيْبَاجُ : ابریشم

ذ

ذَا : این «مَنْ ذَا: این کیست؟»

ذَاتُ : دارای

ذَاقَ : چشید (مضارع: يَذُوقُ)

الذُّكْرَى : خاطره «جمع: الذُّكْرِيَّاتُ»

دَلَّ : خوار شد (مضارع: يَذُلُّ)

ذُو : دارای

الدَّذْلُ : دُم «جمع: الدَّذَالُ» = الدَّذَنْبُ

ر

رَأَى : دید

(مضارع: يَرَى / مصدر: رُؤْيَا)

الرَّائِعُ : جالب

رُبَّ : چه بسا

رَجَا : امید داشت

(مضارع: يَرْجُو / مصدر: رَجَاءُ)

رَجَعَ : برگشت

(مضارع: يَرْجِعُ / امر: ارْجِعْ / مصدر: رُجُوعُ)

الرَّخِيسُ : ارزان ≠ الْغَالِي

رَدَّ : برگردانید (مضارع: يَرُدُّ)

رَزَقَ : روزی داد

(مضارع: يَرْزُقُ / امر: ارْزُقْ / مصدر: رَزَقَ)

الرَّسَام : نقاش

الرَّصِيد : اعتبار مالی، شارژ

رَضِيَ : خشنود شد

(مضارع: يَرْضَى / مصدر: رَضَا)

رُغْمَ : با وجود

الرُّفَات : استخوان پوسیده ، شکسته

و ریزه و کهنه از هر چیز

رَفَعَ : بالا بُرد ، برداشت

(مضارع: يَرْفَعُ / مصدر: رَفَعَ)

رَقَدَ : بستری شد ، خوابید

(مضارع: يَرْقُدُ / امر: ارْقُدْ)

رَكِبَ : سوار شد

(مضارع: يَرْكَبُ / امر: ارْكَبْ / مصدر: رَكَبَ)

رُكُوب

الرَّكُوب : کاروان شتر یا اسب سواران

الرُّمَان : انار

الرَّمْل : ماسه «جمع: الرَّمال»

رَمَى : پرت کرد

(مضارع: يَرْمِي / مصدر: رَمَى)

الرَّوْح : رحمت

الرِّيَاضَة : ورزش

الرِّيَاضِي : ورزشکار

الرَّيْح : باد «جمع: الرِّياح»

الرَّيْف : روستا = الرِّفَة

ز

زَادَ : زیاد کرد ، زیاد شد

(مضارع: يَزِيدُ / مصدر: زَادَ)

زَانَ : زینت داد

(مضارع: يَزِينُ / مصدر: زَيَّنَ)

زَعَمَ : گمان بُرد

(مضارع: يَزَعُمُ / امر: ارْزَعَمْ)

الرَّعْنَقَة : باله ماهی

«جمع: الرِّعَانِف»

الرَّقْزاق : مرغ باران

الرَّمِيل : هم شاگردی، همکار

«جمع: الرَّملاء»

س

سَاءَ : بد شد (مضارع: يَسُوءُ)

السَّابِق : پیشتاز

سَارَ : حرکت کرد، به راه افتاد

(مضارع: يَسِيرُ / مصدر: سَيَّرَ)

سَارَعَ : شتافت

(مضارع: يُسَارِعُ / امر: سَارِعْ / مصدر: سَارَعَ)

مُسَارَعَة

سَاعَدَ : کمک کرد

(مضارع: يُسَاعِدُ / امر: سَاعِدْ / مصدر: سَاعَدَ)

مُسَاعَدَة

سَامَخَ : گذشت کرد ، بخشید

(مضارع: يُسَامِخُ / امر: سَامِخْ / مصدر: سَامَخَ)

مُسَامَحَة

ساوَى : برابر شد

(مضارع: يُساوِي / مصدر: مُساوَاة)

سَبَّ : دشنام داد (مضارع: يَسُبُّ)

السَّائِل : مایع ، پُرهنده

سَبَخَ : شنا کرد

(مضارع: يَسْبِخُ / امر: اسْبِخْ / مصدر: سَبَخَ)

سِبَاخَة

سَتَرَ : پوشاند ، پنهان کرد

(مضارع: يَسْتُرُ / امر: اسْتُرْ)

سَجَّلَ : ثبت کرد

(مضارع: يُسَجِّلُ / امر: سَجِّلْ / مصدر: سَجَّلَ)

تَسْجِيل

سَحَبَ : کشید

(مضارع: يَسْحَبُ / امر: اسْحَبْ)

السَّعْر : قیمت

«جمع: السَّعَار» = الْقِيَمَة

السَّعَة : آسایش ، فراخی

سَعَى : تلاش کرد

(مضارع: يَسْعَى) = جَدَّ ، اجْتَهِدَ ،

حَاوَلْ

سَلَّ : بهرس = إِسْأَلَ (سَأَلَ ، يَسْأَلُ)

السَّلَام : آشتی = الصُّلْح

سَلَّمَ : سلام کرد ، تحویل داد

(مضارع: يُسَلِّمُ / امر: سَلِّمْ / مصدر: سَلَّمَ)

تَسْلِيم

سَمَحَ لَ : به ... اجازه داد

(مضارع: يَسْمَحُ / امر: اِسْمَحْ)

سَمَى : نامید

(مضارع: يُسَمِّي / مصدر: تَسْمِيَة)

السُّوق : بازار «جمع: السُّوَّاق»

ش

شاءَ : خواست

(مضارع: يَشَاءُ) = أَرَادَ ، طَلَبَ

الشَّابَّ : جوان «جمع: الشُّبَّاب»

الشَّاتِم : دشنام دهنده

شَارَكَ : شرکت کرد

(مضارع: يُشَارِكُ / امر: شَارِكْ / مصدر: شَارَكَ)

مُشَارَكَة

الشَّاطِئ : ساحل «جمع: الشَّوَّاطِئ»

الشُّبَّاب : دوره جوانی ، جوانان

«مفرد: الشَّاب»

شَبِعَ : سیر شد

(مضارع: يَشْبِعُ / امر: اِشْبِعْ / مصدر: شَبَعَ)

شَبَّهَ : تشبیه کرد

(مضارع: يُشَبِّهُ / امر: شَبِّهْ / مصدر: شَبَّهَ)

تَشْبِيهَة

شَجَّعَ : تشویق کرد

(مضارع: يُشَجِّعُ / امر: شَجِّعْ / مصدر: شَجَّعَ)

شَجَّع : تشجیع

شَحَنَ : شارژ کرد

(مضارع: يَشْحَنُ / امر: اِشْحَنْ / مصدر: شَحَنَ)

شَحْن

الشَّديْدَة : گرفتاری

«جمع: الشَّدائد»

الشُّراء : خریدن ≠ الْبَيْع

الشُّرْشَف : ملافه «جمع: الشُّرَاشِف»

الشُّرْطِي : پلیس «الشُّرْطَة: اداره پلیس»

شَرَّفَ : مشرف فرمود، افتخار داد

(مضارع: يُشَرِّفُ / امر: شَرِّفْ / مصدر: شَرَّفَ)

تَشْرِيف

الشُّرِيحَة : سیم کارت

الشُّعْب : مِلَّت «جمع: الشُّعُوب»

شَعَرَ بِ : احساس...کرد

(مضارع: يَشْعُرُ / امر: اشْعُرْ / مصدر: شَعَرَ)

شُعُور

شَقَى : شکافت (مضارع: يَشْقَى)

ط

طَارَ : پرواز کرد

(مضارع: يَطِيرُ/ مصدر: طَيَّرَ) (طيران)

الطَّيَّاشِير : گچ نوشتار

طَبَخَ : پخت

(مضارع: يَطْبُخُ/ مصدر: طَبَخَ)

طَرَّقَ : کوبید

(مضارع: يَطْرُقُ/ مصدر: طَرَّقَ)

الطَّنَّان : تن

الطَّنَّان : مرغ مگس

الطَّنْطَنَة : بانگ (بانگ آرام نیایش)

الطَّنَّين : صدای زنگ یا بال پرنده

و مانند آن

الطَّيَّار : خلبان

الطَّيَّر : پرنده

ظ

الظَّاهِرَة : پدیده «جمع: الظَّواهر»

الظَّلَام : تاریکی

ظَنَّ : گمان کرد

(مضارع: يَظُنُّ/ مصدر: ظَنَّ) = حَسِبَ

ظَهَرَ : آشکار شد

(مضارع: يَظْهَرُ/ مصدر: ظَهَرَ)

ع

عادَ : بازگشت

(مضارع: يَعُودُ/ مصدر: عَوَدَ و مَعَادَ)

= رَجَعَ

الْعَادِي : تجاوزگر

«جمع: الْعُدَاة» = الْعَدُوٌّ ≠ الصَّدِيق

عادَ : پناه بُرد (مضارع: يَعُودُ)

عارِضَ : مخالفت کرد

(مضارع: يَعارِضُ/ امر: عَارِضُ/ مصدر:

مُعارِضَة)

عاشَ : زندگی کرد

(مضارع: يَعِيشُ/ مصدر: عَاشَ)

عاقَبَ : کفر کرد

(مضارع: يَعاقِبُ/ امر: عاقِبُ/ مصدر:

مُعاقِبَة)

عَبَرَ : عبور کرد

(مضارع: يَصْفِرُ/ امر: اصْفِرْ/ مصدر:

صَفِير)

الصفِي : برگزیده

«جمع: الْأَصْفِيَاء»

صَلَحَ : تعمیر کرد

(مضارع: يُصَلِّحُ/ امر: صَلِّحْ/ مصدر:

تَصْلِيح)

الصَّماء : کر (مؤنث)

«مذكر: الْأَصَمَّ/ جمع: الْأَصَمَّ»

الصَّمْت : دم فرو بستن

الصَّمَد : بی نیاز

صَنَعَ : ساخت

(مضارع: يَصْنَعُ/ امر: اصْنَعْ/ مصدر:

صُنْع)

الصَّوْم : روزه

الصَّيام : روزه

الصَّيَانَة : نگهداری ، تعمیر

الصَّيْدَلِي : داروفروش

الصَّيْدَلِيَّة : داروخانه

صَيَّرَ : گردانید

(مضارع: يُصَيِّرُ/ امر: صَيِّرْ)

ض

ضاعَ : تباه شد ، گم شد

(مضارع: يَضِيعُ)

ضَجِكَ : خندید

(مضارع: يَضْحَكُ/ امر: اضْحَكْ/

مصدر: ضَحْك)

ضَرَّ : زیان رساند

(مضارع: يَضُرُّ) ≠ نَفَعَ

ضَرَبَ : زد

(مضارع: يَضْرِبُ/ امر: اضْرِبْ/ مصدر:

ضَرْب)

ضَعَّ : بگذار (وَضَعَ: گذاشت)

ضِعْف : برابر در مقدار

«ضعفين: دو برابر»

الصَّغْط : فشار

ضَلَّ : گمراه شد (مضارع: يَضِلُّ)

ضَمَّ : در بر گرفت (مضارع: يَضُمُّ)

الضَّوء : نور «جمع: الْأَضْواء»

الضَّيَاء : روشنائی = الضَّوء ≠ الظَّلَام

شَكَا : گلابه کرد

(مضارع: يَشْكُو/ مصدر: شَكَاة)

الشَّلَال : آبشار «جمع: الشَّلالات»

الشَّلَلُ الدِّماغِي : فلج مغزی

شَمَّ : بوید

(مضارع: يَشُمُّ/ مصدر: شَمَّ)

الشَّمَال : چپ=الْيَسَار، ≠الْيَمِين

الشَّهَادَة : مدرک

شَهِدَ : شاهد بود

(مضارع: يَشْهَدُ/ امر: اشْهَدْ/ مصدر: شَهِادَة)

الشَّهْد : عسل

الشُّهُر : ماه «جمع: الشُّهور»

ص

الصَّاحِب : دوست

«جمع: الْأَصْحَاب = الصَّدِيق ≠

الْعَدُوٌّ»

صادَ : شکار کرد

(مضارع: يَصِيدُ/ مصدر: صَيْد)

صادَقَ : دوستی کرد

(مضارع: يُصَادِقُ/ امر: صَادِقُ/

مصدر: مُصَادَقَة)

صارَ : شد (مضارع: يَصِيرُ)

الصَّالَة : سالن = أَلْقَاعَة

الصَّدْر : سینه «جمع: الصُّدُور»

صدَّقَ : باور کرد

(مضارع: يُصَدِّقُ/ امر: صدِّقْ/ مصدر:

تَصْدِيق)

صدَّقَ : راست گفت

(مضارع: يُصَدِّقُ/ امر: اُصْدِّقْ/ مصدر:

صِدْق)

صرَخَ : فریاد زد

(مضارع: يَصْرُخُ/ امر: اُصْرُخْ)

الصَّعْب : سخت، دشوار ≠ السَّهْل

صَعِدَ : بالا رفت

(مضارع: يَصْعَدُ/ امر: اصْعَدْ/ مصدر:

صُعُود)

صَعَرَ حَدَهُ : با تکبر روی برگرداند

(مضارع: يُصَعِّرُ)

الصَّفْحَة : یک روی چیزی

«صَفَحَاتُ الْوُجْهِ: همه جای چهره»

صَفَّرَ : سوت زد

(مضارع: يُعْجِرُ/ امر: اَعْجِرْ/ مصدر: عَجِرَ)

عَجَزَ : ناتوان شد

(مضارع: يَعْجِزُ/ مصدر: عَجَزَ)

أَلْعَجَجِينَ : خمیر

عَدَّ : به شمار آورد (مضارع: يَعُدُّ)

عَذَّبَ : عذاب داد

(مضارع: يُعَذِّبُ/ امر: عَذِّبْ/ مصدر: عَذَّبَ)

تَعَذَّبَ

أَلْعِزُّ : ناموس ، آبرو

«جمع: أَلْأَعْرَاضُ»

عَرَفَ : شناخت ، دانست

(مضارع: يَعْرِفُ/ امر: اِعْرِفْ/ مصدر: عَرَفَ)

عُرْفَان

عَرَفَ : معرفی کرد

(مضارع: يُعْرِفُ/ امر: عَرِّفْ/ مصدر: عَرَفَ)

تَعْرِيف

عَزَمَ : تصمیم گرفت

(مضارع: يُعَزِّمُ/ امر: اِعْزِمْ/ مصدر: عَزَمَ)

عَزَمُ الْأُمُور : کارهای مهم

عَسَى : شاید

أَلْعَشِيَّة : آغاز شب

عَصَفَ : وزید (مضارع: يَعْصِفُ)

عَصَى : سرپیچی کرد

(مضارع: يَعْصِي/ مصدر: مَعْصِيَة)

أَلْعُطْلَةُ : تعطیلی

عَفَا : بخشید

(مضارع: يَغْفُو/ مصدر: عَفُو)

عَلِمَ : دانست

(مضارع: يَعْلَمُ/ امر: اِعْلَمْ/ مصدر: عَلِمَ)

عَمَرَ : عمر کرد (مضارع: يَعْمُرُ)

أَلْعُمَيَاء : کور (مؤنث)

«مذكر: أَلْأَعْمَى/ جمع: أَلْعُمَى»

عِنْدَيْدُ : در این هنگام = حِينَيْدُ

عَوَّضَ : جبران کرد

(مضارع: يُعَوِّضُ/ امر: عَوِّضْ/ مصدر: عَوَّضَ)

تَعَوَّضَ

عَيَّنَ : مشخص کرد

(مضارع: يُعَيِّنُ/ امر: عَيِّنْ/ مصدر: عَيَّنَ)

تَعَيَّنَ

غ

أَلْغَالِي : گران ≠ أَلْخَيْصِ

عَدَا : فردا

أَلْعَدَاة : آغاز روز

غِشَاء : پوشش جانوران و گیاهان

مانند پوست و پر

غَضَّ مِنْ صَوْتِهِ : صدایش را پایین آورد

(مضارع: يَغْضُ)

غَضِبَ : خشمگین شد

(مضارع: يَغْضَبُ/ امر: اِغْضَبْ/ مصدر: غَضِبَ)

مصدر: غَضَبَ

غَفَرَ : آمرزید

(مضارع: يَغْفِرُ/ امر: اِغْفِرْ/ مصدر: غَفَرَ)

غُفْرَان

غَلَبَ : چیره شد

(مضارع: يَغْلِبُ/ امر: اِغْلِبْ/ مصدر: غَلَبَ)

غَلَبَة

غَنَى : آواز خواند (مضارع: يَغْنَى)

غَيَّرَ : تغییر داد

(مضارع: يُغَيِّرُ/ امر: غَيِّرْ/ مصدر: غَيَّرَ)

تَغْيِير

ف

فَاتَ : از دست رفت

(مضارع: يَفُوتُ/ مصدر: فَوَتْ)

فَاقَ : برتری یافت (مضارع: يَفُوقُ)

أَلْفَايُز : برنده

فَتَحَ : باز کرد

(مضارع: يَفْتَحُ/ امر: اِفْتَحْ/ مصدر: فَتَحَ)

فَجَاءَهُ : ناگهان = بَغَتْهُ

فَحَصَ : معاينه کرد

(مضارع: يَفْحَصُ/ امر: اِفْحَصْ/ مصدر: فَحَصَ)

مصدر: فَحْص

أَلْفُخُور : فخر فروش ≠ أَلْمُتَوَاضِع

فَرَجَ عَنِ الْمَكْرُوبِ : اندوه غمگین را زدود

(مضارع: يَفْرِجُ)

فَرَعَ : خالی شد

(مضارع: يَفْرُغُ/ مصدر: فَرَاغَ)

أَلْفُرْقَان : تشخیص حق از باطل

أَلْفَرِيْسَة : شکار ، طعمه

فَقَدَ : از دست داد

(مضارع: يَفْقِدُ/ مصدر: فَقَدَ)

فَلَّ : باز کرد ، رها کرد

(مضارع: يُفَلُّ/ مصدر: فَكَّ)

أَلْفَلَاة : بیابان «جمع: أَلْفَلَوَات»

فَلَتَتُ اللَّسَانَ : لغزش زبان از نیندیشیدن

«جمع: أَلْفَلَاتَات»

أَلْفَقَم : دهان «جمع: أَلْفَواه»

أَلْفَنَ : هنر «جمع: أَلْفُنُون»

ق

قَاتَلَ : جنگید

(مضارع: يَقَاتِلُ/ امر: اِقَاتِلْ/ مصدر: قَاتَلَ)

مُفَاتَلَة

أَلْقَادِم : آینده

قَامَ : برخاست (مضارع: يَقُومُ/ امر: قُمْ/ مصدر: قَامَ)

قَائِد : رهبر «جمع: أَلْقَادَة»

قَبِلَ : پذیرفت

(مضارع: يَقْبَلُ/ امر: اِقْبَلْ/ مصدر: قَبِلَ)

قَبَّلَ : بوسید (مضارع: يُقَبِّلُ/ امر: قَبِّلْ/ مصدر: قَبَّلَ)

تَقْبِيل

أَلْقَبِح : زشت ≠ أَلْجَمِيل

قَدَّ : گاهی (بر سر فعل مضارع)

قَدَّ : نشانه تأکید ، برای تقریب ماضی

به حال

قَدَّرَ : برآورد کرد

(مضارع: يَقْدَرُ/ امر: قَدِّرْ/ مصدر: قَدَّرَ)

تَقْدِير

قَدَر : توانست

(مضارع: يَقْدِرُ/ مصدر: قُدْرَة) = اِسْتَطَاعَ

أَلْقَدَم : پا «جمع: أَلْأَقْدَام»

قَدَّمَ : تقدیم کرد

(مضارع: يَقْدِمُ/ امر: قَدِّمْ/ مصدر: قَدَّمَ)

تَقْدِيم

قَدَفَ : انداخت

(مضارع: يَقْدِفُ/ امر: اِقْدِفْ)

قَرَأَ : خواند

(مضارع: يَقْرَأُ/ امر: اِقْرَأْ/ مصدر: قَرَأَ)

قَرَّبَ مِنْ : نزدیک شد به

(مضارع: يَقْرُبُ/ امر: اقْرُبْ/ مصدر: قَرَّبَ)

قُرْب و قُرْبَة

قَرَّبَ : نزدیک کرد

(مضارع: يَقْرِبُ/ امر: قَرِّبْ/ مصدر: قَرَّبَ)

تَقْرِيب

الْقَشْرُ : پوست

قَصَدَ : میانه روی کرد

(مضارع: يَقْصِدُ/ مصدر: قَصَدَ)

الْقَصِيرُ : کوتاه ≠ الطَّوِيلُ

الْقَطُّ : گربه

قَفَّرَ : پرید ، جهش کرد

(مضارع: يَقْفِرُ/ امر: اقْفِرْ)

«الْقَفْزَةُ: پرش»

قُلَّ : بگو (قَالَ، يَقُولُ)

قَلَّ : کم شد

(مضارع: يَقِلُّ/ مصدر: قِلَّة)

الْقَيْمُ : ارزشمند

ک

كَادَ : نزدیک بود

«كَادَ يَغْرُقُ: نزدیک بود غرق بشود»

الْكَّاسُ : جام، لیوان

كَانَ : بود، است ، وجود داشت ،

فعل کمکی ماضی بعید و ماضی

استمراری (مضارع: يَكُونُ/ امر: كُنْ)

كَانَ : گویی، مانند

كَبُرَ : بزرگ شد (مضارع: يَكْبُرُ)

«كَبُرَتْ خِيَانَةٌ: خیانتی بزرگ

است» كَبُرَ ≠ صَغُرَ

كَتَمَ : پنهان کرد

(مضارع: يَكْتُمُ / امر: اكْتُمْ/ مصدر:

كَيْثَمَان)

كَثُرَ : زیاد شد

(مضارع: يَكْثُرُ/ مصدر: كَثَرَة)

كَذَبَ : دروغ گفت

(مضارع: يَكْذِبُ/ مصدر: كَذَب و

كَذَب) ≠ صَدَقَ

كَذَلِكَ : همین طور

كَرَّرَ : تکرار کرد

(مضارع: يُكْرِّرُ/ امر: كَرِّرْ)

كَرَّمَ : گرمی داشت

(مضارع: يَكْرِّمُ/ امر: كَرِّمْ/ مصدر:

تَكْرِيم)

الْكُفُو ، الْكُفَاء : همتا

«جمع: الْكُفَاء»

كَلَا : هر دو

كُلَّمَا : هرگاه

كُنْ : باش (كَانَ، يَكُونُ)

الْكُهْرِبَاءُ : برق

كِي : تا، تا اینکه (بر سر فعل مضارع)

ل

لِ : باید (بر سر فعل مضارع همراه

با تغییری در آخر فعل) لِيَذْهَبَ:

باید برود

لِ : بی گمان (حرف تأکید)

لِ : تا ، تا اینکه (بر سر فعل مضارع)

لا : نباید (بر سر فعل مضارع همراه

تغییراتی در ظاهر فعل)

«لَا يَتَأَسُّ: نباید ناامید شود»

لا : هیچ ... نیست (بر سر اسم؛

مانند لَا رَجُلٌ فِي الْبَيْتِ.)

لا بَأْسَ : اشکالی ندارد

لا تَزَالُ : پیوسته

لَا يَزِيدُ مِنْ : ناگزیر

لاحظَ : ملاحظه کرد

(مضارع: يُلَاحِظُ/ امر: لَاحِظْ/ مصدر:

مُلاحَظَة)

لامَ : سرزنش کرد

(مضارع: يَلُمُ/ مصدر: مَلَامَة)

لِأَنَّ : زیرا

لَبِثَ : اقامت کرد و ماند

(مضارع: يَلْبِثُ)

لَبِسَ : پوشید

(مضارع: يَلْبَسُ/ امر: اَلْبَسْ)

لَدَى : نزد «لَدَيْهِمْ: نزدشان، دارند»

لِکي : تا، تا اینکه (بر سر فعل مضارع)

لِمَ : برای چه (لِ + ما)

لَمْ : نشانه ماضی ساده یا نقلی منفی

(بر سر فعل مضارع)

لَمَّا : هنگامی که

لَنْ : نشانه آینده منفی (بر سر فعل

مضارع)

لَوْ : اگر

م

ما مِنْ : هیچ ... نیست

«ما مِنْ دَابَّةٍ: هیچ جنبنده ای نیست»

ماتَ : مُرد

(مضارع: يَمُوتُ/ مصدر: مَوْتُ)

الْمُبَارَاةُ : مسابقه

«جمع: الْمُبَارَايات»

الْمَتَجَرَّ : مغازه

الْمَتَفَرِّجُ : تماشاجی

الْمَجْرَبُ : آزموده

الْمُحَاوَلَة : تلاش = الْأَجْتِهَاد ، السَّعْي

الْمَحْمَدَة : ستایش «جمع: الْمَحَامِد»

الْمَحْمِلُ : کجاوه

الْمُخْتَالُ: خودخواه=الْمُعْجَبُ بِنَفْسِهِ

الْمُخَضَّرُ : سرسبز

الْمُرَاجَعَة : دوره

مَرَحًا : با ناز و خودپسندی

مَرَّرَ : تلخ کرد (مضارع: يُمَرِّرُ)

الْمَرْمَى : دروازه

الْمِسْكُ : مُشک

الْمَسْمُوحُ : مجاز ≠ الْمَمْنُوع

الْمِشْكَاةُ : چراغدان

مَشَى : راه رفت

(مضارع: يَمْشِي/ مصدر: مَشْي)

الْمُصَابُ بِـ : دچار

الْمُصَادَقَة : دوستی کردن

الْمَصَانِعُ : انبارهای آب در بیابان

«معنای امروزی: کارخانه ها»

الْمَضَرُ : نام قبیله ای

مَضَى : گذشت (مضارع: يَمْضِي)

الْمَطْبَخُ : آشپزخانه

«جمع: الْمَطَابِخ»

الْمِظْلَة : چتر

مَعَ أَنْ : با اینکه

مَعَ بَعْضٍ : با یکدیگر

مَعًا : با هم

الْمُعْجَبُ بِنَفْسِهِ : خودپسند

الْمُعَرَّبُ : عربی شده

الْمُعَوَّقُ : معلول ، جانباز

الْمُفْرَدَاتُ : واژگان

الْمَكْرَمَة : بزرگواری «جمع: الْمَكَارِم»

الْمَكْرُوبُ : اندوهگین

مَلَأَ : پُر کرد

(مضارع: يَمْلَأُ/ امر: اِمْلَأْ)

الْمُلْكُ : پادشاهی ، جهانداری

مَلَمَّعَ: درخشان (گونه‌ای شعر که بخشی فارسی و بخشی عربی یا زبانی دیگر است. این آرایه را تلمیع گویند).

أَلْمَلِیح: با نمک
مِمَّا: از آنچه «مِن + ما»
أَلْمَمْرُوج: در هم آمیخته = أَلْمَخْلُوط
أَلْمُنْتَصَف: نیمه
مُنْدُ: از هنگام
أَلْمُنْكَر: کار زشت
أَلْمُهَان: خوار
مُهْلًا: آرام باش

مَمَرٌ: جدا و سوا کرد
مَمَرٌ: مِمَرٌ/ امر: مَمَرٌ/ مصدر: تَمَمِيز

أَلْمِيزَان: ترازو (ترازوی اعمال)
«جمع: أَلْمَوَازِين»

ن

نَاخٌ: شیون کرد
نَاخٌ: يَنُوحُ/ مصدر: نُوْح
«نُحْنٌ: شیون کردند»

نَادَى: صدا زد
نَادَى: يُنَادِي/ مصدر: مُنَادَاة

نَالَ: دست یافت
نَالَ: يَنْتَالُ/ مصدر: نَيْل
أَلْنَاهِي: بازدارنده
«جمع: أَلْنَاهَوْنَ و أَلْنِهَاء»
أَلْنَائِم: خوابیده = أَلرَّافِد
أَلنَّبَات: گیاه «جمع: أَلنَّبَاتَات»

نَجَجَ: موفق شد
نَجَجَ: يَنْجِجُ/ امر: إِنْجَجَ/ مصدر: نَجَاح

أَلنَّجْدَة: کمک = أَلْمُسَاعَدَة، أَلنَّصْر
أَلنَّحْوِي: آگاه به دستور زبان عربی

نَدِمَ: پشیمان شد
نَدِمَ: يَنْدَمُ/ مصدر: نَدَم و نَدَامَة

نَزَلَ: پایین آمد
نَزَلَ: يَنْزِلُ/ امر: انْزِلْ/ مصدر: نَزُول

نَسِيَ: فراموش کرد
نَسِيَ: يَنْسِي/ مصدر: نِسْيَان
أَلنَّسِيج: بافت (بافت پیوندی)

أَلنَّشَاط: فعالیت

أَلنَّص: متن «جمع: أَلنَّصُوص»

نَصَحَ: پند داد
نَصَحَ: يَنْصَحُ/ امر: اِنْصَحْ/ مصدر: نَصْر

نَصَرَ: یاری کرد
نَصَرَ: يَنْصُرُ/ امر: اَنْصُرْ/ مصدر: نَصْر

نَطَقَ: بر زبان آورد
نَطَقَ: يَنْطِقُ/ امر: اِنْطِقْ/ مصدر: نَطَق

نَطَّفَ: تمیز کرد
نَطَّفَ: يَنْطِفُ/ امر: نَطَّفْ/ مصدر: تَنْطِيف

نَقَدَ: پایان پذیرفت
نَقَدَ: يَنْقُذُ/ مصدر: نَقْد

أَلنَّفْس: خود، همان

أَلنَّفَقَة: هزینه

نَقَارُ أَلْخَشَبِ: دارکوب

نَقَرَ: نوک زد، کلیک کرد
نَقَرَ: يَنْقُرُ/ اَنْقُرْ/ مصدر: نَقْر

نَقَصَ: کم شد
نَقَصَ: يَنْقُصُ/ مصدر: نَقْص

نَقَلَ: منتقل کرد
نَقَلَ: يَنْقُلُ/ امر: اَنْقُلْ/ مصدر: نَقْل

نَمَا: رشد کرد
نَمَا: يَنْمُو/ مصدر: نُمُو

أَلنَّمُودَج: نمونه

«جمع: أَلنَّمَاذَج»

أَلنَّوْعِيَة: جنس

أَلنَّوْم: خواب

نَهَضَ: برخاست
نَهَضَ: يَنْهَضُ/ امر: اِنْهَضْ/ مصدر: نَهْض

و

وَلَو: اگرچه

وَاجَهَة: روبه‌رو شد

وَاجَهَة: يُوَاجِهْ/ امر: وَاجِهْ/ مصدر: مُوَاجَهَة

وَجَدَ: پیدا کرد

وَجَدَ: يَجِدُ/ مصدر: وَجُود
أَلْوُد: عشق و دوستی ≠ أَلْعَدَاوَة
أَلْحَب =

وَصَفَ: وصف کرد
وَصَفَ: يَصِفُ/ مصدر: وَصْف

وَصَلَ: رسید

وَصَلَ: يَصِلُ/ مصدر: وُصُول

وَضَعَ: گذاشت
وَضَعَ: يَضَعُ/ امر: وَضَع/ مصدر: وَضْع = جَعَلَ

وَقَعَ: واقع شد، اتفاق افتاد، افتاد
وَقَعَ: يَقَعُ/ مصدر: وَقُوع

وَقَفَ: ایستاد
وَقَفَ: يَقِفُ/ مصدر: وَقُوف

أَلْوَكْنَة: لانه «جمع: أَلْوَكْنَات»

وَلَدَ: زایید
وَلَدَ: يَلِدُ/ مصدر: وَلَادَة

ه

هَامٌ: تشنه و سرگردان شد

هَامٌ: يَهِيمُ/ مصدر: هَجْر

هَجَرَ: جدا شد

هَجَرَ: يَهْجُرُ/ امر: أَهْجُرْ/ مصدر: هَجْر

هَدَفَ: گُل «جمع: أَلْأَهْدَاف»

هَرَبَ: فرار کرد

هَرَبَ: يَهْرِبُ/ امر: أَهْرِبْ/ مصدر: هَرْبَة

أَلْهَزِيمَة: شکست دادن

ی

يَجِبُ: باید، واجب است

يَجِبُ: يَجِبُ/ مصدر: وَجَب

يُوجَدُ: وجود دارد، یافت می‌شود

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی جهت ایفای نقش خطیر خود در اجرای سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، مشارکت معلمان را به‌عنوان یک سیاست اجرایی مهم دنبال می‌کند. برای تحقق این امر در اقدامی نوآورانه سامانه تعاملی بر خط اعتبارسنجی کتاب‌های درسی راه‌اندازی شد تا با دریافت نظرات معلمان درباره کتاب‌های درسی نونگاشت، کتاب‌های درسی را در اولین سال چاپ، با کمترین اشکال به دانش‌آموزان و معلمان ارجمند تقدیم نماید. در انجام مطلوب این فرایند، همکاران گروه تحلیل محتوای آموزشی و پرورشی استان‌ها، گروه‌های آموزشی، دبیرخانه راهبری دروس و مدیریت محترم پروژه آقای محسن باهو نقش سازنده‌ای را بر عهده داشتند. ضمن ارج نهادن به تلاش تمامی این همکاران، اسامی دبیران و هنرآموزانی که تلاش مضاعفی، در این زمینه داشته و با ارائه نظرات خود سازمان را در بهبود محتوای این کتاب یاری کرده‌اند به شرح زیر اعلام می‌شود.

کتاب عربی، زبان قرآن ۲ با کد ۱۱۱۲۰۷

ردیف	نام و نام خانوادگی	استان محل خدمت	ردیف	نام و نام خانوادگی	استان محل خدمت
۱	سهیلا اکبری	کهگیلویه و بویراحمد	۲۸	مریم اسدی زیدآبادی	کرمان
۲	معصومه بویا	البرز	۲۹	سید کاظم رضوی پور	آذربایجان شرقی
۳	محمد رضا سلمانی	زنجان	۳۰	فاطمه رضایی	کرمان
۴	توران بهلولی	شهرتهران	۳۱	فرشته بیگی	ایلام
۵	اعظم بی باک	البرز	۳۲	مهناز خرسند	سمنان
۶	اکرم بغدادی	مرکزی	۳۳	مهدی خانی	فارس
۷	یوسف فاضل	گلستان	۳۴	سکینه فتاحی زاده	شهرستان‌های تهران
۸	فاطمه نظری	گلستان	۳۵	بابک قجر	کردستان
۹	سیما بزرگر	آذربایجان شرقی	۳۶	هما فرجی	آذربایجان غربی
۱۰	علی احمدی	زنجان	۳۷	محمد طایفه خانی	شهرستان‌های تهران
۱۱	معصومه سیندار	چهارمحال و بختیاری	۳۸	پاتنه آ امیرباشایی	شهرتهران
۱۲	فاطمه زهرا گندم کار	خراسان رضوی	۳۹	آمنه آقای نعمتی	شهرتهران
۱۳	علی یازرلو	گلستان	۴۰	بهیود ناصری	کرمانشاه
۱۴	آذر فیلی	ایلام	۴۱	پروین ملکی	سمنان
۱۵	سید امیر فضیلت جو	کهگیلویه و بویراحمد	۴۲	فتانه سوادکوهی	گلستان
۱۶	فاطمه گلی ملک آبادی	اصفهان	۴۳	علیرضا رستگار	قم
۱۷	سیده زهرا حسینی طالعی	گیلان	۴۴	غلامرضا شفیعی	سیستان و بلوچستان
۱۸	ملیحه خادم‌لو	مازندران	۴۵	اعظم دریادل موحد	همدان
۱۹	عبدالله یزدانی	مازندران	۴۶	پرستو اصغری	کردستان
۲۰	فیروزه حسینی	مازندران	۴۷	مهری رئیس ابراهیمی	قم
۲۱	مریم ملک احمدی	مرکزی	۴۸	صاحب سلطان قلی نژاد	شهرتهران
۲۲	رقیه نعمتی	کرمانشاه	۴۹	فریبا دانشگر	آذربایجان غربی
۲۳	حمیلا چرنک	خوزستان	۵۰	محمد داوریناهی	خراسان شمالی
۲۴	زهرا راستی	فارس	۵۱	محسن محسنی	خراسان جنوبی
۲۵	سیامک ظفری زاده	چهارمحال و بختیاری	۵۲	محمد یزدانی	خراسان شمالی
۲۶	فاطمه خامدا	قزوین	۵۳	مرضیه رحمانیان	هرمزگان
۲۷	مهدی باقری نیا	خراسان جنوبی			

أَيُّهَا الْأَجْبَاءُ، نَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهَ، إِلَى الْلِقَاءِ،
سَلِّتُنِي^۱ بِكُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي عَشَرَ،
نَتَمَنَّى^۲ لَكُمْ النِّجَاحَ، مَعَ السَّلَامَةِ،
فِي أَمَانِ اللَّهِ.